

RAAMATTURYHMÄMATERIAALI RIPPIKOULUTYÖHÖN

Heidi Metsä-Keisteri ja Rilla
Rosenvall
Opinnäytetyö, syksy 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
kirkon nuorisotyöntekijän
virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Metsä-Keisteri, Heidi ja Rosenvall, Rilla. Raamatturyhmämateriaali rippikoulutyöhön. Diakonia-ammattikorkeakoulu, syksy 2015. 121 s., 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Tämä opinnäytetyö on hanketyö, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli laatia rippikoulujen pienryhmissä toteutettaviin raamattutyöskentelyihin toimiva materiaalipaketti, arvioida sitä ja kehittää luotua materiaalia arvioinnin pohjalta. Itse materiaalin tavoitteena oli käsitellä elämänkysymyslähtöisesti rippikoulusuunnitelman mukaisia ydinsisältöjä sekä tukea isosta ryhmänohjaajan roolissaan. Materiaalin tuottaminen ja arviointi tehtiin yhteistyössä Malmin ja Asikkalan seurakuntien kanssa.

Opinnäytetyön teoreettisessa osiossa käsitellään nuoruutta ja nuorisotyötä, rippikoulua osana kristillistä kasvatusta sekä ryhmäilmiöitä ja ryhmien ohjausta. Tämän pohjalta kuvataan materiaalin suunnittelu- ja tuottamisprosessia sekä arviointiin käytettyjä tiedonkeruun ja analyysin menetelmiä. Tietoa kerättiin kaikkiaan kahdeksalla rippileirillä. 18 isosta ja viisi työntekijää arvioi materiaalia puolistrukturoidun haastattelun avulla, 72 rippikoululaista puolestaan vastasi sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä sisältävään lomakkeeseen. Arvioinnin kysymyksiin tulleet vastaukset järjesteltiin materiaalin sisällön ja rakenteen sekä ryhmän toimivuuden aihealueita käsitteleviin teemoihin.

Materiaalin arvioinnin perusteella raamatturyhmäkertojen kokonaisuus oli toimiva, sisällöltään mielekäs ja monin tavoin sovellettavissa rippikoulutyön ja isostoiminnan käyttöön. Arvioinnista keskeisimmin esiin nousseet kehittämiskohteet liittyivät ryhmäkertoihin sisältyvien yksittäisten muotoilujen epäselvyyteen sekä materiaalin ulkoasuun liittyviin ongelmiin, jotka korjattiin materiaalia eteenpäin kehitettäessä.

Korjattu materiaali koostuu isosen ja rippikoululaisen vihkosta sekä tehtävävastaukset sisältävästä parin liuskan laajuisesta lisäosasta. Materiaalissa on yhdeksän eri teemaan pohjautuvaa ryhmäkertaa, jotka koostuvat tehtävistä, taustatiedoista sekä keskustelu- ja pohdintakysymyksistä.

Asiasanat: rippikoulu, Raamattu, pienryhmät, isostoiminta, ryhmädynamiikka, toiminnallisuus

ABSTRACT

Metsä-Keisteri, Heidi and Rosenvall, Rilla

Bible Study Material for small groups in Confirmation School work.

121 p., 3 appendices. Language: Finnish. Autumn 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to create a functional material for small group Bible studies on confirmation camps and also evaluate and develop the material based on the collected feedback. The material was designed to discuss and find answers for various life questions that are important to young people in confirmation school through subjects and points of view of the Christian faith. It also aimed to support young confirmed volunteers (YCV's) in their role as a group leader. The production and evaluation of the material was done with the Lutheran congregations of Asikkala and Malmi.

The theoretical part of the thesis is about youth and youth work, confirmation school as a part of Christian upbringing as well as group dynamics and group leadership. The material's planning, production and evaluating process is based on it. Feedback was collected from 18 YCV's and 5 youth workers with a half-structured interview and from 72 confirmands with a questionnaire. Answers to the feedback questions were organized into themes based on whether the answers regarded the subjects and content discussed within the study material, the structure of the Bible study sessions or about the dynamics and communication within the small groups.

Based on the feedback that was received, the collection of small group Bible study sessions contained in the material were overall functional, contained meaningful subject matter and were also applicable for further development and a variety of different uses to suit each confirmation school group's needs or the training of YCV's.

The main issues with the material that were frequently mentioned in the feedback referred to parts of the exercises and discussion questions within the material which were unclear or difficult to understand. The majority of these issues were fixed during the development stage.

The further developed material consists of a Bible study booklet meant for the YCV, another booklet for the confirmands and an external pamphlet with answers to the exercises in the Bible study booklets. The material includes nine Bible group study sessions based on different themes. Each session consists of various exercises, background information and questions for discussion and reflection purposes.

Key words: confirmation school, the Bible, small groups, Young Confirmed Volunteers, group dynamics, functionality

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 AIEMMAT TUTKIMUKSET	6
3 NUORET	7
3.1 Nuoruus ikävaiheena	7
3.2 Kirkon nuorisotyö	8
3.4 Nuoren hengellinen kasvu ja sen tukeminen	12
4 RIPPIKOULU OSANA KRISTILLISTÄ KASVATUSTA	14
4.1 Kristillinen kasvatus	14
4.2 Rippikoulu	15
4.3 Isokset	16
5 RYHMÄ	18
5.1 Ryhmän vaiheet	18
5.2 Ryhmädynamiikka	21
5.3 Ryhmän ohjaus	22
6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	24
6.1 Produktiin liittyvät tavoitteet	24
6.2 Rippikoulusuunnitelman mukaiset tavoitteet	25
6.3 Henkilökohtaisen ammatillisen kasvun tavoitteet	26
7 PROSESSIN KUVAUS	28
7.1 Toimintaympäristö	28
7.2 Materiaalin suunnittelu ja toteutus	29
7.3 Arvioinnin menetelmät	34
7.4 Opinnäytetyön eettisyys	38
8 PRODUKTIN ARVIOINTI	40
8.1 Isosten tekemä arviointi	40
8.2 Rippikoululaisten tekemä arviointi	44
8.3 Työntekijöiden tekemä arviointi	49
8.4 Yhteenveto ja materiaalin kehittäminen	50
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	51
LÄHTEET	54
LIITE 1: Isosten haastattelukysymykset	58
LIITE 2: Rippikoululaisten palautekyselylomake	59
LIITE 3: Isosen versio raamatturyhmämateriaalista	60

1 JOHDANTO

Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa rippikoulu on edelleen keskeinen nuorisotyön toteutustapa koko maan laajuisesti, ja se tavoittaa nykyäänkin suuren osan ikäluokasta (Kirkon tiedotuskeskus 2014). Myös pienryhmämuotoinen raamattutyöskentely on malli, joka on melko yleisesti käytössä rippikoulutyössä. Käytännöt toki vaihtelevat seurakunnittain, ja erilaiset alan kustantajat julkaisevat myös materiaalia tähän käyttöön esimerkiksi eri rippikouluoppikirjojen tueksi melko runsaasti. On kuitenkin tyypillistä, että kunkin seurakunnan työntekijät luovat tai ainakin soveltavat vastaavaa materiaalia räätälöidysti juuri oman seurakunnan rippikoulutyön käyttöön.

Tämä opinnäytetyö on hanketyö, jonka aikana tuotettiin rippikoulujen pienryhmissä toteutettaviin raamattutyöskentelyihin toimiva materiaalipaketti, arvioitiin sitä ja kehitettiin luotua materiaalia arvioinnin pohjalta Materiaalin tuottaminen ja arviointi tehtiin yhteistyössä Malmin ja Asikkalan seurakuntien kanssa. Itse materiaalin tavoitteena oli käsitellä elämäkysymyslähtöisesti rippikoulusuunnitelman mukaisia ydinsisältöjä sekä tukea isosta ryhmänohjaajan roolissaan. Materiaalin tuottaminen aloitettiin keväällä 2015, sitä testattiin kesän 2015 aikana ja loput kehittämistyöstä tehtiin syksyllä 2015.

Materiaalin suunnittelu ja tuottaminen tapahtui yhteistyöseurakuntien esittämien toiveiden perusteella pohjautuen nuorisotyöhön, kristilliseen kasvatukseen sekä ryhmäilmiöihin ja ryhmien ohjaamiseen liittyvään teoriaan. Raportissa kuvataan materiaalin tuottamis- ja arviointiprosessi sekä materiaaliin liittyvien tavoitteiden toteutumista toteutuneen arvioinnin pohjalta. Opinnäytetyöraportin liitteenä ovat arvioinnin keräämiseen käytetyt kysymykset (Liite 1 & 2) sekä isosen versio raamatturyhmämateriaalista.

Korjattu materiaali koostuu isosen ja rippikoululaisen vihkosta sekä tehtävävastaukset sisältävästä parin liuskan laajuisesta lisäosasta. Materiaalissa on yhdeksän eri teemaan pohjautuvaa ryhmäkertaa, jotka

koostuvat tehtävistä, taustatiedoista sekä keskustelu- ja pohdintakysymyksistä. Teemat ovat Tutustuminen, Luomakunta, Isä Jumala, Jeesuksen vertaukset, Jeesus ja syrjityt, lähimmäisenrakkaus, kuolema ja ylösnousemus, Pyhä Henki ja rukous. Ryhmäkerrat on koostettu siten, että niissä pyritään hyödyntämään erilaisia raamatuntulkinnan materiaaleja ja toiminnallisia menetelmiä. Jokaisen kerran lopuksi työskentely koostetaan jonkinlaisen askartelun tai tuotoksen tekemisen keinoin.

2 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Pienryhmäopetusta käytetään rippikouluissa melko laajasti muun muassa siksi, että niiden avulla rippikoulua käyvät nuoret voivat olla aktiivisessa roolissa tiedon hankkimisessa ja uusien ideoiden tuottamisessa. Pienryhmässä nuori saa enemmän vastuuta omasta oppimisestaan, ja se voi toimia myös turvallisena paikkana jakaa ajatuksia, jotka suuremmassa ryhmässä tuntuisivat liian henkilökohtaisilta. (Pruuki 2010, 155.) Pienryhmiä käytetään rippikoulussa usein välineenä Raamatun käytön harjoitteluun sekä sen sisältämistä opetuksista keskustelemiseen. Ryhmissä tapahtuvaa raamatuntulkintaa sekä raamattupiiritoimintaa on tutkittu useissa väitöskirjoissa, pääosin eri herätysliikkeiden konteksteissa ja tekstin tulkinnan, ryhmän vuorovaikutuksen merkityksen sekä uskonnollisen kielen tutkimuksen näkökulmista (esim. Nissi 2010, Lehtinen 2002).

Myös muun muassa Diakonia-ammattikorkeakoulusta kirkon alan tutkintoihin valmistuneiden opiskelijoiden laatimia opinnäytetöitä raamatturyhmiin liittyen on useita. Materiaalit saatetaan usein perustaa tiettyyn Raamatun kirjaan, erityisesti evankeliumeihin (esim. Moskuvaara 2011), tai lähtökohtana saattaa olla muunlainen runko, joka teemallisesti seuraa erilaisia näkemyksiä kristinuskon perusasioista esimerkiksi pelastushistorian (esim. Heinineva & Koskela 2012) tai rippikoulussa opeteltavien ulkoläksyjen kautta (esim. Lahtinen 2010, Aira & Virkkunen 2001). Perimmäisenä ajatuksena on usein, että leireillä toimivat isoset käyvät rippikoululaisten kanssa tiettyjä raamatunkohtia läpi ja pohtivat niiden yhtymäkohtia ja sovelluksia nykypäivään ja nuorten elämään. Tähän opinnäytetyöhön liittyvässä materiaalissa erilaisia teemoja lähestytään ensin yleismaailmallisesti tai oman elämän pohdintojen kautta, ja edetään sitten Raamatun näkökulman käsittelyyn. Tarkoituksena on se, ettei aiheiden pohdinta ryhmän kesken rajaudu yksinomaan Raamatun kontekstiin, vaan jo aiheen käsittelyn alussa etsitään yhtymäkohtia arjen kysymyksiin.

3 NUORET

3.1 Nuoruus ikävaiheena

Nuorisolaissa (2006, 2§) nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi kansalaiseksi. Rippikoulukontekstissa puhuttaessa nuoret ovat useimmiten niin sanotussa keskinuoruuden vaiheessa, joka sijoittuu noin ikävuosille 14–18 (Pruuki 2010, 52). Tyypillisimmin evankelis-luterilaisessa kirkossa etenkin rippikoululaiset edustavat tätä ikähaarukkaa, joskin rippikouluprosessissa mukana olevat vanhemmat nuoret eli isoset saattavat olla hieman vanhempiakin. Kehityspsykologian näkökulmasta nuoruus on ikävaihe, joka toimii siirtymäaikana lapsuudesta aikuisuuteen. Nuoruuteen kuuluu elämänvaiheena paljon sellaisia muutoksia, jotka ovat ihmisen oman kontrollin ulkopuolella – kuten fyysiseen kasvuun ja ajattelun kehittymiseen sekä yhteiskunnalliseen asemaan liittyvät muutokset – mutta nuorella ihmisellä alkaa olla myös päätäntävaltaa itseensä liittyvissä asioissa ja mahdollisuuksia kehittää identiteettiään ja suunnata elämäänsä itse valitsemallaan tavalla. Nuoruus ajanjaksona ei kaikilla ihmisillä sijoitu johonkin kaikille yhteiseen ikähaarukkaan, vaan kyse on nimenomaan asteittaisesta, jatkuvasta kehityksestä. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen Pulkkinen & Ruoppila 2014, 142–143, 175.)

Nuoruuteen liittyvä ajattelun kehittyminen mahdollistaa sen, että itseään ja maailmaa voi ymmärtää myös abstraktilla ja käsitteellisellä tasolla. Minäkuvassa, maailmankuvassa, moraalikäsitteissä ja tulevaisuuden suunnittelussa tapahtuu muutoksia lapsuuteen nähden. Nuorella on mahdollisuus nähdä itsensä aktiivisena toimijana sen sijaan, että olisi kokoelma konkreettisia tai fyysisiä piirteitä, mutta toisaalta esimerkiksi tällaiseen pysyvämpään minäkuvaan kohdistuvaa kritiikkiä voi olla vaikeampi vastaanottaa. (Nurmi ym. 2014, 146–147.) Käsitteellisesti ajatteleva ihminen omaa kyvyn ja usein myös kiinnostusta laajemman maailmankuvan ja ideologian rakentamiseen. Keskinuoruutta elävä rippikoululainen kykenee nuorempiaan paremmin ymmärtämään abstrakteja uskonnollisia käsitteitä sekä esimerkiksi Raamatun teksteihin sisältyvää symboliikkaa ja kielikuvia. Muun

nuoruusikään liittyvän kehityksen lailla myös uskonnollinen kehitys tapahtuu eri ihmisillä eri tahdissa, eikä jokainen päädy samalle uskonnollisen ajattelun tasolle nuoruusiän ohitettuaan. (Pruuki 2010, 51–53.)

Lapsuuteen verrattuna myös sosiaalinen autonomia sekä vuorovaikutuksen vastavuoroisuus suhteessa esimerkiksi vanhempiin usein lisääntyy nuoruusiässä. Nuoret viettävät lisäksi aiempaa enemmän aikaa ikätoveriensa parissa. He vaikuttavat aktiivisesti siihen, ketkä heidän lähipiiriinsä kuuluvat. Toisaalta myös jokaisen omat piirteet ja ominaisuudet vaikuttavat sosiaalisen ympäristön reaktioihin nuorta kohtaan, muun muassa niihin toveripiireihin, joihin nuori hakeutuu ja kokee kuuluvansa. Sama pätee suhtautumisessa vaikkapa vanhempiin ja opettajiin. (Nurmi ym. 2014, 148.) Nurmen ym. esittelemien ikään liittyviä muutoksia koskevien teorioiden mukaan (Havighurst 1948; Elder 1985) nuoruudessa keskeisiä ikävaiheeseen kuuluvia haasteita ja odotuksia ovat esimerkiksi sukupuoli-identiteetin rakentaminen, valmistautuminen perhe-elämään sekä koulutuksen kautta työelämään sekä ideologian omaksuminen. Nuori omaksuu ja ottaa erilaisia rooleja näihin haasteisiin vastatakseen, ja tällaisissa kehitystehtävissä onnistuminen – onnellisten ja itselle sopivien ratkaisujen löytäminen – luo pohjaa hyvinvoinnille ja myöhemmälle myönteiselle kehitykselle. (Nurmi ym. 2014, 149–150.)

3.2 Kirkon nuorisotyö

Nuorisotyö on määritelty nuorisolaissa

nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaksi aktiivisen kansalaisuuden edistämiseksi sekä nuoren sosiaalisesti vahvistamiseksi, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemiseksi sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen edistämiseksi (Nuorisolaki 2006, 2 §).

Määritelmän perusteella nuorisotyön tarkoituksena voisi siis olla positiivinen vaikuttaminen monilla elämänalueilla, ja nimenomaan erilaisin tukemisen ja edistämisen keinoin – keskeistä ei ole vain tarjota jonkinlaista palvelua, johon nuori passiivisesti osallistuu. Sen sijaan pyrkimys olisi luoda mahdollisuuksia päästä käsiksi erityyppisiin vaikuttamiskeinoihin sillä tavoin, että se kiinnostaisi

nuoria ja vaikuttamaan haluavia tuettaisiin mahdollisimman hyvin. Nuori määritellään laissa alle 29-vuotaaksi kansalaiseksi, mutta eri nuorisotyön muodot ovat usein ikäryhmille suunnattuja. Kirkon nuorisotyö on tyypillisesti jaettu rippikoulua edeltävään varhaisnuorisotyöhön (7–14-vuotiaille), nuorisotyöhön (15–18-vuotiaille) sekä nuorten aikuisten työhön (18–29-vuotiaat). Nuorisotyön kohdalla saatetaan myös tehdä jako rippikoulutyöhön sekä rippikoulun jälkeiseen nuorisotyöhön.

Laissa kuvattu näkemys nuorisotyöstä on vain yksi tapa jäsentää sitä. Tämä näkemys ei kosketa yhtäläisesti kaikkia nuorisotyötä tekeviä organisaatioita eikä kata kaikkia nuorisotyön pyrkimyksiä. Nuorisotyötä tekevillä organisaatioilla on oikeus määritellä tehtävänsä itse. Nuorisojärjestöt, kansalaisjärjestöt, kirkot, seurakunnat, yhteisöt ja oppilaitokset muotoilevat nuorisotyön tehtävät ja tavoitteet omalla kohdallaan lukuisin eri tavoin. (Nieminen 2008, 22.) Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tapauksessa kristillinen kasvatustyö, nuorisotyö mukaan lukien, kuuluu kirkon perustehtävään ja on lähtökohdiltaan hengellistä toimintaa. Tätä voidaan kuvata esimerkiksi sillä, että kunnallisestakin nuorisotyöstä löytyvien sosiaalisten ja pedagogisten ulottuvuuksien lisäksi kirkon nuorisotyön osana ja perusteena on myös hengellinen ulottuvuus. Hengellisyys ja siihen liittyvät tavoitteet kulkevat kirkon kasvatustyössä mukana muiden kasvatuksellisten näkökulmien rinnalla ja niiden pohjana. (Launonen 2008, 78.)

Niemisen (2008, 23–25) mukaan nuorisotyön laajalta kentältä voidaan erottaa neljä keskeistä tehtävää eli perusfunktiota. Nämä neljä ovat sosialisatiofunktio, personalisaatiofunktio, kompensatiofunktio sekä resursointi- ja allokointifunktio. Sosialisatiofunktio tarkoittaa nuorten liittämistä lähiyhteisön, yhteiskunnan ja kulttuurin jäseniksi. Perinteisesti se on ollut hyväksi todettujen arvojen, roolien, käyttäytymistapojen ja toimintamallien siirtämistä uudelle sukupolvelle, mutta se on myös sellaisten tietojen, taitojen ja toimintamallien välittämistä, joilla nuoret pystyvät osallistumaan yhteisön ja yhteiskunnan kehittämiseen. Personalisaatiofunktio ohjaa nuoren kehittymistä omaksi itsekseen. Sen toteutuminen edellyttää sitä, että nuoren yksilöllisyys ja ainutlaatuisuus tunnustetaan ja sitä tuetaan. Myös nuoren tarpeita tulee kuulla

ja kunnioittaa. Kirkollisen rippikoulu- ja nuorisotyön käytännön toteutuminen edustaa selkeimmin juuri nuorisotyön sosialisaatio- ja personalisaatiofunktioita. Rippikoulu tavoittaa merkittävän osan 14—15-vuotiaiden ikäluokasta vuosittain ja rippikoulukokemuksella on keskeinen vaikutus nuoren uskonnollisiin sekä kirkkoon liittyviin käsityksiin myös pitkälle jälkeempään. Konfirmaatiota edeltävän kasteopetuksen sekä seurakuntayhteyden kokemuksen välittäminen siirtää evankelis-luterilaisen kirkon perinnettä uusille sukupolville, ja pyrkii tukemaan nuoria löytämään itselleen merkityksellisiä tapoja olla kirkon jäsen. Kirkon kasvatustyön holistinen ihmiskäsitys antaa mahdollisuuden nuoren kohtaamiseen myös tämän hengellisyyden osalta kenties lähtökohtaisemmin kuin uskonnollisesti sitoutumaton nuorisotyö.

Nuorisotyön kolmannen perusfunktion eli kompensatiofunktion ideana on, että nuorisotyöllä autetaan ja ohjataan nuoria, joilla on vaikeuksia liittyä yhteiskuntaan tai hyödyntää omia yksilöllisiä mahdollisuuksiaan. Resursointi- ja allokointifunktion tehtävä on yhteiskunnan nuorille osoittamiin voimavaroihin sekä niiden suuntaamiseen vaikuttaminen. Tavoitteena on ollut nuorten vaikuttaminen itseään koskeviin asioihin omien järjestöjensä kautta. Tämä tehtävä kuuluu kuitenkin oleellisemmin nuorisopolitiikan kuin nuorisotyön kentälle. (Nieminen 2008, 25–26.)

Keskeisten funktioiden ja tehtävien lisäksi nuorisotyöhön liittyy joukko tyypillisiä eettisiä ominaisuuksia, joiden mukaan työ suuntautuu. Tätä eettisten ominaisuuksien kokonaisuutta kutsutaan nuorisotyön eetokseksi. Johonkin alaan tai ammattiin liittyvä eetos kuvaa sitä, minkälaisia asioita alan eettinen luonne pitää oikeana, toivottavana ja arvostettavana ja toisaalta pidetään mitä vääränä, ei-toivottavana tai pahana. Nuorisotyön yleisen eetoksen keskeisiä peruskiviä on viisi: voluntarismi, nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, sitoutuminen nuoren kansalaisuuden lujittamiseen, aikuisten kasvatustuun ja -oikeuden tunnustaminen sekä relatiivinen ja pluralistinen arvoperusta. (Nieminen 2008, 33–34.)

Voluntarismin ajatukseen perustuu se, että nuorisotyöhön osallistuminen on nuoren vapaaehtoisuuden varassa, vapaaehtoisten osallistujien aktiivisuus

leimaa vahvasti nuorisotyön organisaatiota yleensä, ja myös toiminnan rahoitus perustuu kansalaisten vapaaehtoisesta kulutuksesta riippuvaisiin veikkaus- ja rahapelien voittovaroista. Koska toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista, tulee luontevana seurauksena nuorten tarpeiden ja itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen – vaikka nuoret eivät voikaan tehdä rajatta itsenäisiä päätöksiä toimintaan liittyen, nuorisotyön jatkuvuus ja oikeutus perustuu sellaisen mielekkään ja hyödyllisen toiminnan mahdollistamiseen, johon nuoret itse haluavat osallistua. Kolmas nuorisotyön keskeisistä perusteista on jo vuosikymmeniä ollut kansalaisuuden vahvistaminen: nuorisotyö voi olla yksi kanava, joka tukee nuoria vaikuttamaan niihin yhteisöihin, joihin hän kuuluu. Tällaisina voi pitää nuoren asuinkuntaa tai muuta paikallisyhteisöä, tai esimerkiksi seurakuntaa, kun kyse on kirkollisesta nuorisotyöstä. (Nieminen 2008, 35.)

Vaikka nuorten oma vaikuttaminen onkin tärkeässä osassa nuorisotyön yleisissä periaatteissa, on myös aikuisten työntekijöiden läsnäolo ja rooli olennainen osa nuorisotyön eetosta. Työntekijät voivat antaa nuorille luontevia yhteyksiä aikuisiin, joiden kanssa oman identiteetin kasvuun ja elämäkysymyksiin liittyviä asioita voi pohtia. Nämä läsnä olevat aikuiset voivat myös peilata nuorten kanssa moniarvoiseen ja -kulttuuriseen yhteiskuntaan liittyviä kysymyksiä sekä välittää heille niitä arvoja ja periaatteita joita pidetään ”yhteiskunnallisesti hyvinä”. (Nieminen 2008, 36.)

Tehtävien tavoin myöskään jonkin nuorisotyön toimijan tai nuorisotyötä tekevän yksittäisen organisaation eetos ei välttämättä täysin vastaa niin sanottua yleistä nuorisotyön eetosta, tai ainakin painotukset voivat eri toimijoiden kohdalla olla erilaisia. Se, että toimijoiden kenttä on niin moninainen tarkoittaa myös runsasta vaihtelua tärkeimmiksi nostetuissa arvoissa, kun ajatellaan nuorisotyötä kokonaisuutena. Tähän viitataan nuorisotyön yleisessä eetoksessa viidennellä peruskivellä eli arvoperustan relatiivisuudella (suhteellisuudella) sekä pluralistisuudella (arvojen moninaisuudella). (Nieminen 2008, 37–38.) Yleisiä, yhteneväisiä ohjeita ei koko ammattikunnalla tähän ole, mutta esimerkiksi kirkon nuorisotyöntekijöillä on omat eettiset periaatteensa. Ne linjaavat kirkon nuorisotyön keskeisiä periaatteita yleisellä tasolla - rehellisyys,

oikeudenmukaisuus, armahtavaisuus ja elämän kunnioittaminen - sekä suhteessa nuoriin, työtovereihin, työnantajaan ja yhteiskuntaan. Eettisistä ohjeista löytyvät nuorisotyön yleisen eetoksen suuntaiset käsitykset nuorten hyväksyvistä, kunnioittavasta ja välittävistä kohtaamisesta, heidän kasvunsa tukemisesta koko yhteiskunnassa sekä turvallisen aikuisen vastuun tunnustamisesta. (Kirkon nuorisotyönohjaajien liitto i.a.) Voluntarismien periaatetta ei eettisissä ohjeissa erikseen mainita, mutta kirkon jäsenyys kuten myös seurakuntien nuorisotyö perustuu osallistujien vapaaseen tahtoon jo uskonnonvapauslain (2003, 3 §) pohjalta – joskin tilanteeseen vaikuttaa vielä monen nuorisotyön kohdeikäryhmään kuuluvan alle 15-vuotiaan kohdalla huoltajan tahto. Myöskään pluralistista arvopohjaa ei kirkon nuorisotyönohjaajien eettisissä ohjeissa oteta nimetyksi periaatteeksi, vaan kasvatusta tulisi ohjeiden mukaan toteuttaa Suomen evankelis-luterilaisen kirkon yhteisen opin sekä tunnustuskirjojen pohjalta. Toisaalta ohjeissa nostetaan esiin myös suvaitsevaisuus, joustavuus ja ennakkoluulottomuus nuorisotyönohjaajan ammattieettisten periaatteiden osana, joten nuorisotyön edustama kristillinen arvopohja ei lähtökohtaisesti sulje muita arvojärjestelmiä toimintansa ulkopuolelle. (Kirkon nuorisotyönohjaajien liitto i.a.)

3.4 Nuoren hengellinen kasvu ja sen tukeminen

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kasvatuskäsitys perustuu ihmisen kokonaisvaltaisen kasvun mahdollistamiseen ja siinä tukemiseen. Kasvatus on määritelty yhdeksi kirkon perustehtävistä, joten sen ei ajatella kuuluvan vain niin sanottujen ”kasvatuksen työalojen” vastuulle. Kokonaisvaltaiseen ihmiskäsitykseen liittyy myös se, että kasvua pyritään edistämään niin fyysisellä ja henkisellä kuin hengelliselläkin tasolla. Hengellistä elämää ja hengellistä kasvua ei sinänsä kuuluisi erottaa muusta elämästä ja kasvusta ihmisenä. Kasvatuksen näkökulmiin keskittyvä linjaus ”Meidän kirkko - kasvamme yhdessä” tehtiin vuoteen 2015 asti. Vuoden 2015 jälkeistä aikaa koskeva linjaus ”Kohtaamisen kirkko” keskittyy kirkon merkityksellisiin kontakteihin seurakuntalaisten ja muiden ihmisten kanssa. (Kirkkohallitus 2012a, 15; Kirkkohallitus 2012c, 11.)

Rippikoulussa, kuten kirkollisessa nuorisotyössä muutenkin, nuorella on mahdollisuus saada osakseen ja olla itse toteuttamassa hengellistä ohjausta ja matkakumppanuutta. Seurakunnan jäsenet voivat toisissaan tapahtuvaa Jumalan työtä kunnioittaen olla yhdessä hengellisten asioiden äärellä. Kyse ei ole niinkään siitä, että joku vaikkapa teologiaa opiskellut seurakunnan työntekijä yksipuolisesti vastailee jonkun nuoren kysymyksiin, vaan ”ohjauksen” tulisi tapahtua kuuntelevalla ja kyselevällä asenteella niin, ettei ihminen asetu toisen yläpuolelle. (Heikinheimo 2006, 220–221.) Nuorisotyö voi tarjota mahdollisuuden siihen, että nuori tutkii omaan hengellisyyteensä liittyviä kysymyksiä ja itselleen luontaisia tapoja olla yhteydessä Jumalaan toisten nuorten ja aikuisten kanssa, eikä ainoastaan itsekseen (Jokela 2004, 59).

Hengellisen elämän opetus ja harjoitus sekä suosituksia näiden toteutustapoihin on määritelty myös viimeisimmässä rippikoulusuunnitelmassa (Rippikoulusuunnitelma 2001, 26–27). Rippikoululla on tutkitusti keskeinen rooli siinä, millainen käsitys Jumalasta ja kristinuskosta rippikoulun käyneellä nuorella on. Riippumatta siitä, tavoitetaanko ja kohdataanko nuoreksi aikuiseksi kasvanut rippikoulun käynyt seurakuntayhteydessä vielä vuosia myöhemmin - ja oli hän enää evankelis-luterilaisen kirkon jäsen tai ei - nuoret arvioivat rippikoulun olevan se taho, joka on eniten vaikuttanut heidän uskonnolliseen ajatteluunsa. Rippikoulun jälkeen seuraavaksi suurin vaikutus arvioitiin olevan koulun uskonnonopettajalla, sen jälkeen seurakunnan työntekijällä ja viidentenä nuoren omilla vanhemmilla. (Niemelä 2007, 107–109.) Seurakunnallisen nuorisotyön rippikoulukeskeisyys ei siis toki ole perusteetonta, vaikka laajasti muitakin ikäluokkia ja seurakunnan jäseniä tavoittavia työn muotoja kaivattaisiin luomaan jatkumoa kirkon rooliin ihmisen elämässä.

4 RIPPIKOULU OSANA KRISTILLISTÄ KASVATUSTA

4.1 Kristillinen kasvatus

Kasvatukselle ei ole olemassa yhtä selvää määritelmää. Kasvatukseen liitetään kuitenkin usein tiettyjä piirteitä, joita ovat muun muassa intentionaalisuus, normatiivisuus ja vuorovaikutuksellisuus. Intentionaalisuus tarkoittaa sitä, että kasvatuksella tähdätään tietoisesti tiettyihin tavoitteisiin ja päämääriin. Normatiivisuus tässä yhteydessä merkitsee, että kasvatukseen kytkeytyy aina tietoisia sekä tiedostamattomia arvoja. Kasvatuksen päämäärät ja tavoitteet ilmaisevat, mitä kasvattaja pitää hyvänä ja tärkeänä. Kasvattaja myös viestii jatkuvasti teoillaan ja olemuksellaan jotain. Vuorovaikutuksellisuus taas sisältää ajatuksen, että kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä suhteessa. Kasvatussuhde kuitenkin eroaa muista ihmissuhteista sen intentionaalisen ja normatiivisen luonteen vuoksi. Voidaan siis sanoa, että kasvatus on arvosidonnaista toimintaa, jolla on jokin päämäärä ja joka toteutuu erityisessä vuorovaikutussuhteessa. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Kuten kasvatus yleisesti, myös kristillinen kasvatus on käsitteenä vaikea määritellä yksiselitteisesti. Vermasvuoren (1987) ja Harjuvaaran (1986) määritelmien mukaan se on kristillisen perinteen välittämistä seuraavalle sukupolvelle. Seppälän (1988) määritelmä taas kuvaa sen olevan kristilliseen uskoon kasvattavaa uskontokasvatusta. Kristittyyn ajattelutapaan kuuluu olennaisesti se, että usko on Jumalan lahja, eikä sitä saavuteta suoraan tietynlaisen kasvatuksen tuloksena. Uskontokasvatuksella voi kuitenkin tukea kasvua, vaikka ihminen ei omaksuisikaan sen seurauksena uskontoa. Luumin (1997) tapa luonnehtia uskontokasvatusta on seurakunnan jäsenille annettava kasteopetus, jolloin sen tavoite on tukea sekä uskoon kasvamista että siinä elämistä. Tämä määritelmä antaa ymmärtää, että kristillinen kasvatus edellyttää kasvatettavien olevan kastettuja kirkon jäseniä. Toisaalta esimerkiksi kirkon kasvatustoiminta voidaan nähdä kristillisenä, vaikka osanottajat eivät kuuluisi kirkkoon. Kasvatuksen kristillisyyksi ei siis ole riippuvainen kuulijakunnasta vaan

siitä, ovatko kasvattajan esille tuomat arvot sekä maailma- ja ihmiskäsitys kristinuskon mukaisia. (Muhonen & Tirri 2008, 67.)

Antti Räsäsen (2008, 287–288) mukaan kasvatuksesta tulee kristillistä kasvatusta, kun sekä sen sisältö että tavoite ovat kristillisiä. Se on kasvussa tukemista kristinuskon avulla. Sen olennainen osa on ihmisen suhde Jumalaan sekä ihmisen vastuunalaisuus elämästään ja teoistaan itselleen, muille ihmisille ja Jumalalle. Jumalan ihmiseen kohdistaman rakkauden tiedostamisesta nousee vastarakkaus, jonka seurausta on pyrkimys tähän vastuullisuuteen. Myös Jumalan ilmoituksesta johdettava käsitys oikeasta ja väärästä kuuluu kristilliseen kasvatukseen. Ihmisarvoa ja kasvatettavaa sekä Jumalaa kunnioittavat lähestymistavat ovat sopivia kristillisen kasvatuksen välineiksi.

4.2 Rippikoulu

Rippikoulun perusta on kristillisessä kasteessa, jonka merkityksestä seurakunta on velvollinen opettamaan jäsenilleen. Keskeisenä tavoitteena on, että nuori vahvistuu rippikoulun myötä uskossa, johon hänet on kastettu. Lisäksi häntä on tarkoitus auttaa kasvamaan lähimmäisenrakkaudessa sekä ohjata elämään rukouksessa ja seurakuntayhteydessä. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 17–18.)

Rippikoulun minimikesto on puoli vuotta, jonka aikana opetusta järjestetään 80 tunnin verran. Opetusvälineinä käytetään Raamattua, Katekismusta, virsikirjaa sekä piispainkokouksen hyväksymiä oppikirjoja. Työntekijöiden suhteen suositus on, että jokaista alkavaa kymmentä nuorta kohden rippileirillä on kokoaikaisesti yksi työntekijä. Lisäksi leireillä on varttuneempia, konfirmoituja nuoria, jotka toimivat isosina. Riittävä työntekijämäärä on kaikkia leirillä olevia koskeva turvallisuustekijä, jolla pidetään huolta myös työntekijöiden voimavaroista ja jaksamisesta. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 41–42.)

Rippikoulusuunnitelma 2001 (18, 21) nostaa rippikoulun ydinsisällöksi elämän, uskon ja rukouksen. Nuoren omasta elämästä löytyy niin yhtymäkohtia kuin haasteitakin pohtia ja tarkastella kristinuskkoa. Rippikoulun avulla nuori voi etsiä

ja löytää vastauksia elämänkysymyksiinsä sekä saada tukea kristityksi kasvamiseen. Usko on jaoteltu luomiseen, lunastukseen ja pyhitykseen. Luomisosion tavoitteena on, että nuori tuntee Jumalan Isänä ja Luojana sekä ymmärtää ainutlaatuisuutensa ihmisenä ja osana luomakuntaa. Lunastusosiossa nuoren on oleellista tuntea Jumala Poikana ja Jeesuksena Kristuksena sekä hänen sovitustyönsä ja sen merkitys nuoren omassa elämässä. Pyhitysosion mukaan tavoitteena on, että nuori tuntee Jumalan Pyhänä Henkenä, joka toimii yhä sanan ja sakramenttien välityksellä sekä lahjoittaa ihmisille uskon ja rakkauden. Rukouksen kannalta rippikoulu voi auttaa nuorta löytämään rukouksen ja jumalanpalveluksen tapana olla ja elää Jumalan yhteydessä.

4.3 Isoiset

Isoiset ovat rippikoululaisia vanhempia, konfirmoituja nuoria, jotka ovat saaneet erityisen koulutuksen isosen tehtävään (Rippikoulusuunnitelma 2001, 43). Isosia voi luonnehtia vastuunkantajiksi sekä yhteishengenluojiksi, jotka toimivat ikään kuin linkkeinä työntekijöiden ja leiriläisten välillä (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.). Isoiset antavat leiriläisille esimerkin uskovasta tai uskoaan etsivästä nuoresta olemalla leirillä läsnä omana ainutlaatuisena persoonanaan. Isosten erilaisuus viestii leiriläisille siitä, ettei uskovalle nuorelle ole olemassa vain yhdenlaista muuttia.

Isosten tehtävät vaihtelevat seurakunnittain. Yleisesti ottaen tehtäviin kuitenkin sisältyy rippikoulun jumalanpalvelusten ja hartaushetkien valmisteluun osallistumista, rippikouluopetuksessa avustamista sekä vapaa-ajan ohjelman suunnittelua. Lisäksi isokset toimivat omille pienryhmilleen ryhmänvetäjinä. Seurakunnat järjestävät vuosittain isosen tehtäviin valmentavaa koulutusta, jonka sisällössä ja kestossa on suurta vaihtelua paikkakunnittain. Koulutus kestää useissa seurakunnissa vuoden, mutta myös kaksi-, kolme- ja nelivuotiset koulutukset ovat yleisiä. Seurakunnissa on myös eroja siinä, kuinka pitkään koulutusta on käytävä päästäkseen täysivaltaiseksi isoseksi. Monilla paikkakunnilla on myös mahdollisuus vapaaehtoiseen jatkoisokoulutukseen.

Isoskoulutus on monissa seurakunnissa keskeinen osa nuorisotyötä. (Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Aamenesta öylättiin i.a.) Koulutukseen lähtee Suomessa vuosittain mukaan noin 27 000 rippikoulun käynnyttä nuorta (Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Isoset i.a.).

Isostoimintaan osallistumisen taustalla on hyvin erilaisia motiiveja. Nuori lähtee isoseksi todennäköisimmin, kun oma rippileiri on jäänyt mieleen myönteisenä kokemuksena. Vuonna 2008 isosille suunnatussa Kirkon tutkimuskeskuksen kyselyssä selvisi, että isosena toimimiseen motivoi eniten yksinkertaisesti halu päästä leirille. Lähes yhtä suuresti vaikutti halu olla mukana järjestämässä hyvä rippileiri itseä nuoremmille. Leirien hengellinen puoli jakoi isosjoukon kahtia: joillekin hengellisyys oli hyvin tärkeää, kun taas toisille se ei merkinnyt paljoakaan. Yleisesti ottaen isoseksi lähtevä joukko on niin odotuksiltaan, valmiuksiltaan, motivaatioltaan kuin uskonkäsityksiltään vähintäänkin värikästä. Kyseinen ilmiö nähdään kuitenkin myönteisenä ja tavoiteltavana. Isostoiminnan linjausten mukaan hyvä isosjoukko muistuttaa jalkapallojoukkuetta, jossa jokaisella on omat vahvuutensa eikä ketä tahansa voi korvata kenellä tahansa. (Porkka 2009, 317–327.)

5 RYHMÄ

5.1 Ryhmän vaiheet

Ihmisyöjokko muodostaa ryhmän, kun sen jäsenillä on jotakuinkin yhteinen tavoite, jonkinasteinen mahdollisuus keskinäiseen vuorovaikutukseen ja käsitys siitä, ketkä ryhmään kuuluvat. Ryhmän tunnusmerkeiksi voidaan määritellä muun muassa sen koko, tarkoitus, rajat, säännöt, työnjako, roolit ja johtajuus. Kysymys on pohjimmiltaan siitä, että jos ihminen kokee kuuluvansa ryhmään, asia myös yleensä on näin. (Kopakkala 2005, 36–37.)

Rippikoulussa koko mukana oleva ihmisyöjokko muodostaa yhdessä ja erikseen monenlaisia ryhmiä. Osa on olemassa rippikoulun alkaessa, kuten rippikoululaisten, tai isosten keskinäiset toverisuhteet ja työntekijöiden väliset ammatilliset suhteet. Kaikkien niiden, jotka jollakin tavalla osallistuvat rippikouluprosessiin voidaan ajatella kuuluvan samaan rippikouluryhmään. Usein rippikoulun yhtenä tavoitteena on toisaalta hyödyntää olemassa olevia ryhmäsuhteita, toisaalta jollain tavalla antaa mahdollisuus rikkoa totuttuja rooleja ja muodostaa uudenlaisia yhdistelmiä eri toiminnoissa, kuten isos- ja raamatturyhmissä. Koska rippikoulu tavoittaa suuren osan ikäluokasta ja esimerkiksi isomprien seurakuntien alueilla nuoret eivät välttämättä etukäteen tunne toisiaan, on arjen sosiaalisten roolien sopivaan hajottamiseen hyvä tilaisuus. Etenkin, kun nuoruuteen kehitysvaiheena liittyy se, että hakeutuminen erilaisiin toveriryhmiin perustuu usein ryhmän muiden jäsenten samankaltaisuuteen (Nurmi ym. 2014, 167–168).

Ryhmien kehityskaariin liittyy useita erilaisia teorioita. Kehityksen vaiheisiin vaikuttavat esimerkiksi ryhmän jäsenet ja heidän välisensä suhteet, tavoite jota kohti pyritään, ryhmän kokonaiskesto, johtajan ryhmänohjaustaidot ja monet muut tekijät. Useimmiten ryhmään, ryhmätyöskentelyyn ja ryhmän ohjaajaan tai johtajaan kohdistuvat odotukset ja pohdinnat vaikuttavat ryhmän kulkuun jo ennen ensimmäistäkään tapaamista. Ryhmän kehittymistä voidaan kuvata muun muassa erityyppisten vaiheiden läpikäynnin tai ryhmän turvallisuustason

muutosten kautta. Lähtökohtaisesti ryhmä voi esimerkiksi olla pelkäävä tai turvaton, jolloin jäsenet kokevat pelkoa ja epävarmuutta suhteessa muihin ryhmäläisiin ja vetäytyvät, tai perusturvallinen, jolloin ryhmäläiset ovat uudessa toimintaympäristössään varovaisia, mutta ryhmätilannetta ei koeta uhkaavaksi. (Aalto 2000, 22.) Alkuvaiheessa jäsenet etsivät itselleen roolia ja paikkaa ryhmässä, virheitä ja liikaa toisten haastamista vältellään ja ohjaajan rooli vaikuttaa keskeisesti ryhmän kehittyvään ilmapiiriin. Tätä alkua voidaan kutsua esimerkiksi Tuckmanin mallin mukaan muotoutumis- eli forming-vaiheeksi. (Kopakkala 2005, 48–49, 56, 63.)

Kun ryhmä on muotoutunut ja sen säännöt ja tavoitteet sekä keskinäiset roolit selkiytyvät ryhmän jäsenille, alkaa ryhmän ”jännittäminen” ja liiallisen haastamisen pelko usein vähentyä. Ryhmäläisillä on aiempaa enemmän rohkeutta kertoa mielipiteitään ja puuttua keskusteluun. Jäsenet saattavat tässä vaiheessa jakautua pienemmiksi ”yksiköiksi” ryhmän sisällä, ja konflikteja kohdistuu alkua enemmän sekä ryhmän ohjaajaan että muihin jäseniin. Tuckmanin nimitys tälle vaiheelle on kuohunta eli storming, jonka aikana ryhmän jäsenten keskinäinen tai ryhmään ja sen ohjaajaan kohdistuva ristiriitaisuus voi näkyä myös esimerkiksi passiivisuutena. (Kopakkala 2005, 49–50, 67–71.) Mikäli konflikti on voimakas, voi ryhmäturvallisuus heikentyä melko turvallisestakin ryhmästä takaisin varovaiseksi tai negatiivisia reaktioita karttavaksi pelkääväksi ryhmäksi (Aalto 2000, 22–23). Silloin, kun konfliktivaihetta ei synny lainkaan, saattaa ryhmä siirtyä kehityksessään heti muodostumisen jälkeen sopimis- eli norming-vaiheeseen, tai tämä saattaa tapahtua konfliktivaiheen jälkeen. Jäsenten keskinäinen erilaisuus hyväksytään, turhia konflikteja pyritään välttämään ja ryhmä yleisesti ottaen suuntautuu yhteistoimintaan. Ryhmäturvallisuus kasvaa ja ohjaajan välttämätön vastuu kaikista ryhmän tehtävistä vähenee, kun ryhmän jäsenet voivat omien osaamisalueidensa mukaan ottaa vastuita ryhmän tavoitteen mukaisista tehtävistä. (Kopakkala 2005, 50, 81, 83.) Tässä vaiheessa voidaan usein puhua turvallisesta ryhmästä, jossa mielipiteiden ja tunteiden ilmaisu on jo jäsenille luontevaa tai kenties jopa avoimesta ryhmästä, jossa keskustelu voi edetä henkilökohtaisten arvojen tasolle ja keskinäinen luottamus on turvallista ryhmää syvempää (Aalto 2000, 23).

Kun ryhmän toiminta on normalisoitunut ja tasapainottunut, se siirtyy tehokkaimpaan yhteisen työskentelyn vaiheeseen eli Tuckmanin termillä kuvattuna siitä tulee hyvin toimiva performing-ryhmä. Ryhmä osaa toimia kokonaisuutena ja pääosa energiasta voidaan oikeasti sijoittaa varsinaisen tehtävän toteuttamiseen. Koska jokaisen omat vahvuudet ja taidot ovat yleisessä tiedossa, myös henkilökohtaisen vastuun tunne voi jäsenillä lisääntyä vaikka he kokevatkin olevansa kiinteä osa ryhmää. Myös ryhmän toiminnan lopettaminen on oma kehitysvaiheensa, niin sanottu adjourning. Hyvin kiinteässä ryhmässä toimimisen lopettaminen voi myös herättää vahvoja tunteita. (Kopakkala 2005, 50–51, 83.)

Jotkut kokonaiset rippikouluryhmät tai erilaiset luonnostaan tai tarkoituksella muodostuneet rippikouluryhmän sisäiset pienryhmät voivat kulkea edellä kuvatun kaltaisia vaiheita läpi eri tavoin toisiinsa nähden. Jotkin ryhmät voivat edetä melko nopeasti ja kivuttomasti tehokkaan työskentelyn vaiheeseen, toiset taas saattavat jäädä koko rippikouluprosessin ajaksi esimerkiksi konfliktivaiheeseen. Prosessin loppuvaiheilla ryhmän ”purkamisella” voi olla paljonkin merkitystä sille, minkälainen mielikuva rippikoulun läpikäynnistä osallistujille jää. Niin sanotusti hankalassakin vaiheessa oleva ryhmä ei välttämättä jätä jälkeensä pelkkää negatiivista tunnejälkeä, mikäli konflikteja ja ongelmia käsitellään riittävästi. Myös ryhmää ohjaavan henkilön tausta vaikuttaa siihen, mikä on ryhmän paras mahdollinen vaihe tai turvallisuuden taso vaikkapa rippikoulun intensiivijaksolla. Muun muassa tämä vaatii työntekijöiltä sekä esimerkiksi ryhmänohjaajan rooleissa toimivilta isosilta sopeutumiskykyä ja joustavuutta sekä sen hyväksymistä, että joskus ryhmän yhteistyö ei yksinkertaisesti toimi. Ryhmän vaiheiden huomiointi käsiteltävien aiheiden ja käsittelyyn käytettävien menetelmien suhteen voi helpottaa ja joustavoittaa ryhmän yhteistyötä. Jos ryhmän kanssa pyritään ensin rakentamaan ymmärrystä sen tarkoituksesta ja luottamusta sen jäsenten välille, voi ryhmä tämän jälkeen helpommin suoriutua haastavammistakin tehtävistä tai esimerkiksi keskustella rehellisemmällä, henkilökohtaisemmalla tasolla.

5.2 Ryhmädynamiikka

Ryhmädynamiikalla tarkoitetaan ryhmän sisällä vaikuttavia tekijöitä - voidaan puhua myös ryhmäilmiöistä. Ryhmässä ihmiset toimivat tavalla, jota ei välttämättä voisi suoraan päätellä vain yksittäisten jäsenten käytöksestä, sillä ryhmän keskinäisellä kommunikaatiolla ja vuorovaikutuksella on keskeinen vaikutus ryhmädynamiikkaan. (Kopakkala 2005, 37.)

Ryhmätyöskentelyssä voidaan erilaisissa tehtävissä hyödyntää useiden ihmisten taitoja ja kykyjä samanaikaisesti. Kuitenkin silloin, jos joku ryhmän jäsenistä kokee käsillä olevan tehtävän liian haastavaksi, voi muiden läsnäolon aiheuttama paine jopa heikentää hänen suoritustaan. Myös ryhmäkeskusteluissa ja -neuvotteluissa yhteinen tulos voi olla heikompi kuin yksittäisen jäsenenä – yksilön vastuuntunto omasta panoksestaan saattaa ryhmässä laskea, ja kaikissa ryhmätyöskentelyissä esimerkiksi itselle saatava voitto tai hyöty ei ole mukana motivoimassa parhaaseen mahdolliseen suoritukseen. Parhaimmillaan kuitenkin ryhmä pystyy yhdistetyillä taidoillaan ylittämään reilusti yksittäisten jäsentensä suoritukset. Mikäli ryhmän sisäiseen vuorovaikutukseen ja dynamiikkaan kiinnitetään huomiota ja niitä pyritään kehittämään, voidaan ryhmätyöskentelystä saada paljon yksilöllistä työskentelyä enemmän irti. (Kopakkala 2005, 40–41, 43.)

Edellisessä alaluvussa tarkasteltiin joitakin ryhmän mahdollisia kehitysvaiheita. Myös ryhmän jäsenten henkilökohtaiset elämänvaiheet voivat ratkaisevasti vaikuttaa ryhmän kehitykseen. Esimerkiksi rippikouluissa se, että ryhmät koostuvat suurelta osin nuorista ihmisistä jotka voivat suhteellisesta samanikäisyydestään huolimatta olla erilaisissa kehitysvaiheissa – henkilökohtaisista luonteenpiirteiden ja muiden ominaisuuksien eroista puhumattakaan – tuo omia haasteitaan rippikoulun aikaiseen ryhmätyöskentelyjen hyödyntämiseen. Ryhmän jäsenillä voi myös olla hyvin monentasoisia vuorovaikutustaitoja, mikä puolestaan voi tasoittaa tai kärjistää vaikkapa erimielisyyksien tai väsymyksen vaikutusta ryhmän toimivuuteen. Kun tilanteessa on mukana useita ihmisiä, sekään ei välttämättä riitä, että vain ryhmää ohjaava henkilö kykenee esimerkiksi tunnistamaan ja ilmaisemaan

omia tunteitaan sekä antamaan korjaavaa tai positiivista palautetta, vaan koko ryhmältä vaadittaisiin toimivan ryhmän luomiseksi ja ylläpitämiseksi ainakin jonkinasteista halua panostaa keskinäiseen vuorovaikutukseensa. (Aalto 2000, 26–27.)

Ryhmä toimii monissa suhteissa samankaltaisesti kuin muukin sosiaalinen kanssakäyminen ihmisten välillä, mutta yhtenä erona voidaan pitää sitä, että ryhmällä on usein jokin tavoite, johon yhdessä pyritään. Ryhmän sisäisiin ilmiöihin liittyy se, että esimerkiksi ulkoa annetun perustehtävän lisäksi ryhmälle kehittyy myös oheistehtäviä, jotka liittyvät nimenomaan jäsenten välisiin suhteisiin ja kommunikaatioon. Jos ryhmätyöskentely etenee tavoitteellisesti, sen kaikki jäsenet pyrkivät yhdessä kohti päämäärää ja samanaikaisesti jokainen pyrkii ryhmän jäsenenä ottamaan yksilöllisen paikkansa sekä kehittymään vuorovaikutuksessa ryhmän muiden jäsenten kanssa. (Kopakkala 2005, 18.) Hyvin alustettu ja ryhmän jäsenten käsitysten mukaan mielekäs ryhmä tukee myös positiivista ryhmädynamiikkaa.

5.3 Ryhmän ohjaus

Tavoitteellisen ryhmän luonteeseen liittyy usein se, että jollekulle joko tarkoituksellisesti tai ryhmätyöskentelyn edetessä luontaisesti annetaan ohjaava rooli. Vaikka ryhmällä ei olisi varsinaista nimettyä esimiestä, auttaa tavoitteiden pääsyssä usein sellaisen ohjaajan läsnäolo, jonka tehtävät ovat kaikkien ryhmän jäsenten tiedossa. Ohjaajan läsnäolo edistää pääsyä haluttuihin tuloksiin sekä tehtävien että ryhmädynamiikan suhteen. (Haapaniemi & Raina 2014, 123.)

Yksi ryhmän ohjaajan keskeinen tehtävä on vaikuttaa ryhmän muodostuessa siihen, miten ryhmäturvallisuus kehittyy. Usein ryhmän muodostuessa nimitystä tai luontaisesti ”rooliinsa astuneesta” ohjaajasta pyritään ottamaan esimerkkiä ja muodostamaan käsitystä ryhmässä toimimisesta. Ohjaaja voi siis antaa malleja siitä, miten muihin ryhmäläisiin ja heidän itseilmaisuuksiinsa - sekä ilmeneviin erimielisyyksiin - tulisi suhtautua (Aalto 2000, 39). Ryhmäturvallisuuden voi

kuvata koostuvan viidestä elementistä: luottamus, hyväksyntä, avoimuus, tuen antaminen ja sitoutuminen. Luottamus näkyy siinä, että asettuu omana itsenään, omine mielipiteineen tavallaan haavoittuvaan asemaan tuomalla niitä ryhmälle tutuksi. Toisaalta luottamukseen kuuluu myös se, että osoittaudutaan luottamuksen arvoiseksi - toisten heikkouksia ei käytetä hyväksi. Hyväksyntä ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset lisäävät ryhmän jäsenten välistä luottamusta ja siten myös ryhmässä koettua turvallisuuden tunnetta. Myös avoimuus ja luottamus tukevat toisiaan: avoimuus omaan itseen olennaisesti liittyvistä asioista, silloin kun sitä seuraa hyväksyntä, luo lisää avoimuutta, mikä puolestaan lisää keskinäistä luottamusta ryhmässä. Tuen antamiseen taas kuuluu sen viestittäminen, että ryhmän jäsen on kykenevä selviytymään häneen kohdistuvista haasteista - ja toisaalta hän voi myös turvautua ryhmän tukeen. Sitoutuminen eli halukkuus yhteistyöhön viestii siitä, että ryhmän tavoitteet ovat mielekkäitä ja ryhmän jäsenellä on halua pyrkiä onnistumaan nimenomaan ryhmän kanssa yhdessä. (Aalto 2000, 16.)

Rippikoulussa pienryhmätyöskentelyjä saatetaan toteuttaa myös ilman nimettyä ohjaajaa, mutta usein vapaaehtoisina toimivat isokset asettuvat ryhmänohjaajan rooliin erilaisissa työskentelymuodoissa. Esimerkiksi raamatturyhmissä on tyypillisesti noin neljästä kuuteen rippikoululaista ja ryhmää ohjaa yksi isonen tai isospari. Isokset useimmiten perehdytetään ryhmien tarkoitukseen, käsiteltäviin aiheisiin ja käytettäviin toiminnallisiin osioihin etukäteen. Pienryhmien ohjaaminen on rippikoulutyöntekijöiden mukaan yksi keskeisimmistä isosen vastualueeseen kuuluvista tehtävistä (Porkka 2004, 59–61). Tähän toimintatapaan perustuu myös tätä opinnäytetyötä varten tuotettu materiaali. Isosella tai isosilla on yleensä vastuu ryhmän ohjaamisesta käytännössä, mutta työntekijät tai esimerkiksi rippikoulussa mukana oleva vanhemmat nuoret tukevat heitä tehtävässään. Ryhmädynamiikkaan ja ryhmän jäsenten välisiin suhteisiin liittyvät asiat voivat olla suurikin huolenaihe isosen päivittäisiin rooleihin liittyen, mutta toisaalta monille isosena toimiville ryhmän ohjaaminen tarjoaa arvokkaan mahdollisuuden haastaa itseään ja saada onnistumisen kokemuksia, kun ryhmän keskinäinen vuorovaikutus ja ryhmänohjaus toimivat.

6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

6.1 Produktiin liittyvät tavoitteet

Selkeimpänä konkreettisena tavoitteena oli luoda toimiva produkti, Raamattua käsittelevä pienryhmämateriaali, joka olisi sovitettavissa kahden hyvinkin erilaisen seurakunnan käyttöön. Tämän lisäksi tavoitteena oli tuotetun materiaalin arviointi ja kehittäminen käytännössä koko prosessin ajan. Rippikoulutyötä tekevien työntekijöiden lisäksi pyrittiin osallistamaan myös molempien seurakuntien nuoria materiaalin suunnitteluun ja varhaiseen kehittämiseen. Koska pienryhmämateriaali on tarkoitettu nimenomaan nuorten käyttöön heidän toimiessaan sekä ohjaajina että pienryhmän jäseninä, myös merkittävä osa raportissa huomioitavasta palautteesta on kerätty nuorilta.

Produkti lähtökohtaisesti perustuu paljolti työelämän yhteistyökumppaneilta peräisin oleviin toiveisiin ja tavoitteisiin. Materiaalin luominen tapahtui työyhteisöt ja kehittäminen -opintokokonaisuuteen liittyvällä harjoittelujaksolla, jolloin näitä toiveita kerättiin työelämän yhteistyökumppaneiden työyhteisöissä. Sekä Malmin että Asikkalan seurakuntien puolesta keskeisimmäksi tavoitteeksi nousi se, että materiaali antaisi mahdollisuuden käsitellä rippikoulun olennaisia aiheita eri tavoin tai eri näkökulmista verrattuna heillä aiemmin käytössä olleisiin raamatturyhmämateriaaleihin. Jo ennen opinnäytetyöprosessin tai produktin tuottamisen aloittamista oli selvää, että eri tahoilta tulevien tavoitteiden välinen yhteensovittaminen voisi muodostua merkittäväksikin haasteeksi prosessille, mutta ylivoimaisia esteitä kompromisseille ei missään vaiheessa syntynyt.

Asikkalan aiemman työntekijän laatimassa raamatturyhmämateriaalissa on viisi ryhmäkertaa, jotka kaikki pohjautuvat Matteuksen evankeliumin kohtiin ja käsiteltävät aiheet liitetään Jeesuksen elämään ja esimerkkiin. Jokaiseen kertaan kuuluu toiminnallisen tuotoksen tekeminen, jonka tarkoituksena on lopuksi koota ja selkeyttää työskentelyssä opittuja tai kerrattuja teemoja (Koskema i.a.) Malmilla viimeisin suhteellisen laajassa käytössä ollut vastaavan kaltainen materiaali sisälsi seitsemän ryhmäkertaa, jotka oli jaettu teemoittain ja

raamatunkohtia käsiteltiin useista eri Raamatun kirjoista. Kerrat olivat hyvin keskustelupainotteisia, ja osa niistä päätettiin toiminnalliseen osuuteen, joka jatkoi konkreettisella toiminnalla päivän aiheen työstämistä. Esimerkiksi toisten auttamiseen ja diakoniaan liittyvän kerran päätteeksi askarrettiin kortti, joka seurakunnan toimesta lähetettäisiin esimerkiksi jollekulle yksinäiselle vanhukselle. (Granström i.a.) Keskustelusta yhteistyöseurakuntien kanssa uuden materiaalin tavoitteiksi muotoutui se, että hyvänä pidetty toiminnallisuus säilyisi, aiheita lähestyttäisiin ryhmäkerroilla lähtökohtaisesti nuorten oman elämän kontekstin kautta ja valittavia kertoja sekä niiden toteutusjärjestystä olisi mahdollisuus sovittaa kunkin rippikoulun tarpeiden mukaisesti.

6.2 Rippikoulusuunnitelman mukaiset tavoitteet

Raamattu on määritelty Elämä-usko-rukous -rippikoulusuunnitelmassa rippikoulun peruskirjaksi, jota luetaan itsenäisesti ja josta keskustellaan yhdessä. Sana pyritään tuomaan nuoren elämänpiiriin ymmärrettävästi. Suunnitelman mukaisesti Raamatun käsittely voi olla rippikoulussa monimuotoista, ja sen tulisi kytkeytyä työskentelytapoihin ja opetusmenetelmiin rippikoulun aikana monin eri tavoin. Tavoitteena on edistää nuoren ymmärrystä uskon ja Jumalan luonteesta sekä siitä, mitä usko käytännössä merkitsee. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 7–8.)

Yhtenä kolmesta korista elämä on nostettu merkittäväksi, koko rippikouluprosessin aikana mukana kulkevaksi teemaksi. Kirkon uskon sisältöjä tulisi käsitellä niin, että nuori voi saada niistä apua ja tukea arvopohdinnoissaan ja valinnoissaan. Uskon sisältöjä tulisi myös pyrkiä liittämään nuoren elämänkysymyksiin ja hengellisen elämän hoitoon. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 23–24.)

Tätä opinnäytetyötä varten tuotetussa raamatturyhmämateriaalissa pyritään käsittelemään ja tukemaan esimerkiksi näitä rippikoulusuunnitelmassa määriteltyjä perussisältöjä: luominen ja ihminen osana luomakuntaa, usko ja rakkaus Pyhän Hengen lahjana, armolahjat ja Hengen hedelmät, rukouselämän

liittyminen nuorten kysymyksiin ja kirkon uskoon, Raamatun käyttö hengellisen elämän hoidossa, ylönousemuksen ja iankaikkisen elämän toivo sekä opittujen asioiden merkityksen liittäminen nuoren elämään. (Rippikoulusuunnitelma 2001, 23–27; Malmin seurakunta 2015)

6.3 Henkilökohtaisen ammatillisen kasvun tavoitteet

Kirkon nuorisotyönohjaajan ydiosaamista on kasvatustyö, jonka keskiössä ovat lapset ja nuoret sekä heidän perheensä. Tehtäviin kuuluu niin lasten ja nuorten kasvun tukeminen kuin heidän ohjaamisensa ja opettamisensa. Nuorisotyönohjaaja rohkaisee heitä elämään ja kasvamaan kristittyinä sekä löytämään paikkansa seurakunnassa. Nuorisotyönohjaaja on vastuussa kirkon nuorisotyön suunnittelusta, kehittämisestä, ohjaamisesta ja toteuttamisesta. Hän tekee laaja-alaista, moniammatillista yhteistyötä muun muassa kunnallisen varhaiskasvatuksen, koulujen ja sosiaalitoimen kanssa. (Kirkon nuorisotyönohjaajan ydiosaaminen 2010, 1.) Kirkon nuorisotyönohjaajan ydiosaamisalueiksi on nimetty organisaatio- ja kehittämisosaaminen, yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen, pedagoginen osaaminen sekä hengellisen työn osaaminen ja arvo-osaaminen (Kirkon nuorisotyönohjaajan ydiosaaminen 2010, 2).

Rippikoulut ovat olennainen osa useimpien seurakunnan nuorisotyönohjaajien työtä. On tärkeää esimerkiksi ymmärtää erilaisen oppijan tarpeita, huomata kehittämisen kohteita ja tarttua niihin sekä omata monenlaisia rippikoulutyöhön soveltuvia työkaluja. Raamatturyhmämateriaalin luominen on käytännönläheinen projekti, josta voi muodostua moniksi vuosiksi käyttökelpoinen väline omaan työhön. Uuden työvälineen suunnittelun, tuottamisen ja arvioinnin prosessi tuo ilmi erilaisia osia siitä, mitä nuorisotyöntekijän työ seurakunnassa voi muun muassa pitää sisällään. Materiaalin tuottaminen antaa mahdollisuuden olla luova sekä soveltaa omia tietoja esimerkiksi Raamatun ja sen selitysteosten tukemana. Yrittäessään opettaa muita oppii myös väistämättä itse ja asioiden selittäminen ymmärrettävästi vaatii paljon ajatustyötä, jonka seurauksena asioita voi oivaltaa

uusilla tavoilla. Henkilökohtaisen ammatillisen kasvun kannalta tällaisella prosessilla siis voi olla annettavaa moniin kirkon nuorisotyönohjaajan ammatillisuuden osa-alueisiin sekä arvokysymysten pohtimisen että konkreettisten työkalujen luomisen näkökulmasta, ja prosessiin lähtiessä tavoitteena oli hyödyntää opinnäytetyötä tehdessä erilaisia henkilökohtaisen oppimisen ja kehittymisen tilanteita mahdollisimman laajasti.

7 PROSESSIN KUVAUS

7.1 Toimintaympäristö

Alun perin toive raamatturyhmämateriaalin kehittämisestä tuli Asikkalan seurakunnan nuorisotyönohjaajalta Minna Ruinilta. Asikkalassa on ollut käytössä jo parin vuosikymmenen ajan sama materiaali, joka on edellisen nuorisotyönohjaajan laatima. Materiaaliin on tehty vuosien varrella joitakin pieniä muutoksia, esimerkiksi ulkoasun päivitystä ja kysymysten uudelleenmuotoilua. Ruini on ollut nuorisotyönohjaajana Asikkalassa verrattain lyhyen ajan ja otti mielellään vastaan Metsä-Keisterin ehdotuksen uudistetusta raamatturyhmämateriaalista, johon voisi itsekin vaikuttaa. Rosenvall liittyi tämän jälkeen mukaan opinnäytetyön tekoon, jolloin toiseksi yhteistyötahoksi tuli hänen mukanaan Malmin seurakunta Helsingissä.

Asikkala on noin 8000 asukkaan kunta Päijät-Hämeessä. Vuonna 2013 Asikkalan evankelis-luterilaiseen seurakuntaan kuului 79,8% kuntalaisista. (Asikkalan seurakunta i.a.) Vuonna 2015 rippikoulun käy 90 nuorta, mikä käsittää lähestulkoon kaikki vuonna 2000 syntyneet asikkalalaiset (Mirva Rannantie, henkilökohtainen tiedonanto 1.4.2015). Kesän aikana järjestetään kolme rippileiriä sekä päivärippikoulu. Leiririppikoulut kestävät tiistaista sunnuntaihin eli kaksi puolikasta ja neljä kokonaista päivää, kun taas päivärippikoulu kymmenen arkipäivää kahdella peräkkäisellä viikolla. Rippikoulun toteutuksessa ovat mukana nuorisotyönohjaaja, varhaisnuorisotyönohjaaja, nuorisotyön pappi, kirkkoherra, kanttori sekä rippileiriä edeltävissä opetuspäivissä diakoniatyöntekijät. Leireille on yleensä myös palkattu kesäteologi sekä tarvittaessa kesänuorisotyönohjaaja. Rippileirit ovat rakenteiltaan ja sisällöltään hyvin samanlaisia, sillä leirejä vetäviä työntekijöitä on vain muutama.

Helsingin Malmin seurakunta on Suomen toiseksi suurin seurakunta: jäseniä on lähes 56 000. Alueen asukkaista 58,6% kuuluu kirkkoon. Seurakunta on jaettu kahdeksaan seurakuntapiiriin, jotka ovat Jakomäki, Malmi, Pihlajamäki,

Puistola, Pukinmäki, Siltamäki, Tapanila ja Viikki. (Malmin seurakunta i.a.) Tietyt työntekijät toteuttavat eri työaloja kussakin piirissä, mutta nuorisotyö on keskitetty Malmin seurakuntatalolle. Suurimpaan osaan rippikouluista kuuluu leirijakso, joka järjestetään pääsääntöisesti kesällä. Vuonna 2015 järjestetään 25 rippileiriä, joille osallistuu yli 90% kyseiseen ikäluokkaan kuuluvista nuorista. (Malmin seurakunta i.a.) Leirejä toteuttamassa on 10 nuorisotyön tiimin jäsentä sekä heidän lisäksi varhaisnuorisotyöntekijöitä, pappeja, kanttoreita ja kesätyöntekijöitä. Leiririppikoulut kestävät 7 päivää. Suuren työntekijäjoukon vuoksi leirien sisältö ja toteutus vaihtelevat paljon.

Isokset ovat vakiintuneeseen tapaan mukana rippikoulutyössä Asikkalan ja Malmin seurakunnissa ja hoitavat rippikouluprosessin aikana samankaltaisia tehtäviä. He tukevat rippikouluryhmän ryhmäytymistä, suunnittelevat ja ohjaavat joitakin rippikoulun päivittäisiä tilanteita sekä toimivat esimerkkeinä kristitystä nuoresta. Asikkalan seurakunnassa rippikouluihin on säännönmukaisesti kuulunut myös isosen vetämä raamatturyhmä, kun taas Malmin seurakunnassa käytäntö on vaihteleva ja raamatturyhmiä ei kaikkien rippikouluryhmien kanssa toteuteta. Raamatturyhmien ohjaamisessa isosia tukevan ”konsultin” roolissa Asikkalassa on hieman isosia vanhempi nuori, Malmilla puolestaan useimmiten työntekijä käy läpi ja taustoittaa toteutettavan raamatturyhmäkerran isosten kanssa.

7.2 Materiaalin suunnittelu ja toteutus

Alustavaa ideointia raamatturyhmämateriaalia varten tehtiin syksyllä 2014, kun Metsä-Keisteri keskusteli Ruinin kanssa hänen toiveistaan materiaalin suhteen. Tarkoituksena oli alusta asti sitoa raamatturyhmien aiheet leiripäivän aikana jumalanpalveluksessa ja oppitunneilla käsiteltäviin aiheisiin, jotta asioita tarkasteltaisiin eri näkökulmista ja eri tilanteissa. Lisäksi raamatturyhmien kytkeytyminen päivän aiheeseen tekee opetuksellisesta sisällöstä johdonmukaisempaa, kun aihealue ei ole irrallinen päivän muusta ohjelmasta.

Raamattumateriaalin raakaversio luotiin kevään 2015 työyhteisöt ja kehittäminen -opintojaksoon liittyvän harjoittelun aikana. Leiriläiselle, isoselle ja isostenisoselle/työntekijälle on materiaalista omat versionsa. Isosen materiaaliin on lisänä leiriläisen versioon nähden taustatietoa aiheista, jonka tarkoituksena on auttaa isosia vastaamaan mahdollisiin leiriläisten kysymyksiin sekä avata esimerkiksi käsiteltävän raamatunkohdan tai siinä esiintyvien henkilöiden ja ihmisryhmien kontekstia. Ohjaajan materiaalista löytyvät esimerkkivastaukset kysymyksiin sekä yleistä ohjeistusta materiaalin käyttöön. Materiaaliin sopivia teemoja kehiteltiin ennen kehittämishankeharjoittelua, ja samalla tarkennettiin olennaisia sisältöjä tai ajatuksia, joita nuorille kertojen avulla haluttiin välittää. Harjoittelun aikana tavoitteita pohdittiin ja käytiin läpi yhteistyöseurakuntien nuoriso- ja rippikoulutyöstä vastaavien työntekijöiden kanssa. Materiaalin tekstisisältöä ja asettelua laativat molemmat opinnäytetyön tekijöistä, ja värityskuvat ja muut kuvitukset vihkoihin piirsi Rilla Rosenvall. Nuorten osallistaminen suunnitteluun tapahtui pääosin Malmin seurakunnassa ja niin, että materiaalin tuottamisen eri vaiheissa isosina toimineilta ja toimivilta nuorilta pyydettiin palautetta muun muassa ryhmäkertojen konkreettisen testaamisen kautta.

Aihealueiksi valikoituivat ”Minä ja me” (tutustuminen), ”Hyvä maailma” (luominen), ”Lunastettuja lupauksia” (Isä), ”Jeesuksen vertaukset” (Poika), ”Samalla viivalla” (Poika), ”Lähimmäisenrakkau(dettomuu)tta” (lähimmäinen), ”Elämän ja kuoleman kysymyksiä” (kärsimys ja ylösnousemus), ”Laita hyvä kiertämään” (Pyhä Henki) sekä ”Rukous”. Rippileirit ovat lyhyempiä Asikkalassa kuin Malmilla, joten Malmin leirien pituutta silmälläpitäen materiaaliin luotiin pari ylimääräistä ryhmäkertaa, jotta työntekijöillä olisi varaa valita leirin aiheisiin ja niiden käsittelyyn parhaiten sopivat kerrat. Ryhmäkertoja voi toteuttaa esimerkiksi yhden jokaisena leiripäivänä tai mukautetusti muilla tavoin. Ylipäättään materiaalia ei tarkoitettu käytettäväksi yhdellä leirillä kokonaisuudessaan täsmälleen siinä järjestyksessä, jossa se on koottu, vaan että leiriä suunnitellessa voitaisiin valikoida kyseisen leirin kokonaisuuteen sopivat aiheet ja näkökulmat yhdeksän kerran joukosta.

Arto Köykan (2005, 60) mukaan nuoret mittaavat Raamatun arvoa loppujen lopuksi sillä, miten hyvin se vastaa heidän elämänsä ajankohtaisiin kysymyksiin. Näitä elämänkysymyksiä on kolmenlaisia: elämässä kohdattaviin vaikeuksiin, Jumalan tahtoon kristityn elämässä sekä kristilliseen elämäntapaan ja hyvään elämään liittyviä. Materiaalissamme olemme tuoneet Raamatun sanomaa esille niin, että pyrimme tukemaan nuorta hänen pohtiessaan vastauksia edellä mainitun kaltaisiin kysymyksiin oman elämänsä kohdalla.

Minä ja me -kerran tavoitteena on yksinkertaisesti tutustua ryhmän kesken sekä hahmottaa oma paikka ja rooli ryhmässä. Ryhmäläiset eivät välttämättä tunne toisiaan lainkaan ennestään, joten tutustumiselle pyhitetty ryhmäkerta on hyvä tarjota ja sijoittaa leirin alkuvaiheeseen tai esimerkiksi johonkin hieman ennen leiriä sijoittuvaan tapaamiseen. Osittain tämän omien erityistaitojen miettimisen voi yhdistää myös Laita hyvä kiertämään -kertaan, mikäli ne toteutetaan samalla leirillä. Pienryhmätyöskentelyn funktiona on lisäksi rippikoulussa paitsi tiettyjen sisältöjen käsittely, myös sosiaalisten taitojen ja yhteistyötaitojen kehittyminen, jota ryhmässä työskentely palvelee. Ryhmän kiinteytymistä ajatellen on tarkoituksenmukaista antaa ryhmätyöskentelyn alkuvaiheessa tehtäviä, joilla ei välttämättä ole kovin suurta sisällöllistä merkitystä, mutta jotka palvelevat ryhmän yhtenäisyyden muodostumista. (Pruuki 2010, 155–156.)

Hyvä maailma -kerta käsittelee Jumalaa Luojana sekä ihmisen suhdetta luomakuntaan. Tarkoituksena on pohtia, mitä hyvään elämään tarvitaan ja miksi sekä käydä läpi ensimmäinen luomiskertomus sekä etsiä siitä yhtymäkohtia ryhmän käsitykseen hyvästä maailmasta. Kerran perusnäkökulmaksi valittiin luomiskertomuksen merkitys: keskeisintä ei ole välttämättä asioiden järjestys tai se, uskooko kristitty kaiken tulleen luoduksi siinä ajassa, minkä nykyään ymmärrämme seitsemäksi päiväksi, vaan Luojan hyvä tahto ja rakkaus luomaansa maailmaa ja kaikkia sen asukkeja kohtaan. Tällaiseen luomisen merkitykseen viitataan myös Katekismuksessa (VK II, 13).

Lunastettuja lupauksia -kerralla Jumala Isänä sekä hänen lupauksensa meille ovat ryhmätyöskentelyn keskiössä. Tehtävien avulla pohditaan omaa mielikuvaa Jumalasta sekä perehdytään erään Jeesuksen vertauksen (Luuk.

11:5–8) avulla hänen persoonaansa. Iso katekismus (IK I, 1) kuvaa ihmisen jumalaksi sitä, minkä varaan hän elämänsä antaa ja johon hänen sydämensä kiinnittyy. Kun ihmisen aito usko ja luottamus kohdistuvat Jumalaan, Hän antaa ihmiselle kaiken hänelle tarpeellisen ja suo ihmiselle ulospääsyn kaikista vaikeuksista. Ryhmäkerran tarkoitus onkin viestittää nuorelle, että Jumala on hyvä ja uskollinen, eikä hänen lupauksillaan ole viimeistä käyttöpäivää.

Jeesuksen vertaukset -kerrassa syvennyttään vertauksiin ja opetuksiin, jotka käsittelivät silloisen kuulijakuntansa arkipäivään kuuluvia asioita, mutta usein yksioikoinen puhe kätki sisäänsä syvällisemmän viestin. Jeesus kohdisti usein sanansa epäilijöilleen, sillä hän halusi karistaa vanhat, totut uskomukset ja saada heidät puolelleen. (Thurén 2009, 96.) Lähemmän tarkastelun kohteena on vertaus eksyneestä lampaasta (Raamattu, Luuk. 15:1–7).

Samalla viivalla -kerran aikana on tarkoitus havainnoida sitä, mitä Jeesus käytöksellään viesti ihmisten samanarvoisuudesta sekä siitä, miten heikommissa asemassa olevia tulisi kohdella. Kerran aluksi nimetään yhteisesti sellaisia ryhmiä, jotka omassa yhteiskunnassamme ovat jollakin lailla marginalisoituneita. Tämän jälkeen tutkitaan Raamatunkohtia (Luuk. 7:36–50 - Fariseus ja syntinen nainen sekä Joh. 4:1–19 - Jeesus ja samarialainen nainen) ja tehdään havaintoja Jeesuksen suhtautumisesta kertomuksissa esiintyviin henkilöihin. Tarkoituksena on tuoda ilmi Jeesuksen antama esimerkki siitä, miten kohdella kanssaihmissä tänäkin päivänä.

Lähimmäisenrakkau(dettomu)utta -kerralla lähimmäistä käsittelevä materiaali alkaa tutulta vaikuttavalla pohdinnalla: kuka oikeastaan on lähimmäiseni? Entä miten lähimmäinen eroaa läheisestä? Tavoitteena on tuoda esille kultaisen säännön idea ja herätellä nuoria miettimään, kuinka helppoa on tuomita toinen ihminen vaikka omakaan elämä ei ole täydellistä. Jeesuksen käsitys lähimmäisestä selviää vertauksessa laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25–37). Aihetta käsitellään tarkemmin vielä Jeesuksen ja aviorikoksesta syytetyn naisen (Joh. 8:2–11) kohtaamisen kautta. Matteus liittää sekä rakkauden kaksoiskäskyyn että kultaiseen sääntöön toteamuksen ”laista ja profeetoista”. Voidaan siis ajatella, että evankelista piti kultaista sääntöä rakkauden

kaksoiskäskyn toisin sanoin esitettyinä muunnelmana. Yhtä kaikki niiden merkitys kaiken perustana on selvä ja ne kehottavat kristittyä toimimaan niin, että hänen kanssaihmiselleen koituisi kaikkea sitä hyvää, mitä hän itselleen toivoo. (Schweizer 1989, 125.)

Elämän ja kuoleman kysymyksiä - kerta: Kärsimys, kuolema ja ylösnousemus ovat epäilemättä vaikeimpia sekä ajatuksia ja tunteita herättävimpiä aiheita rippikoulussa. Kärsimystä pohditaan sen eri ilmenemismuotojen sekä Jeesuksen elämän kautta (Hepr. 2:9–10, 18). Tavoitteena on, että nuori ymmärtää Jeesuksen elämän merkityksen omaan kärsimykseensä nähden: vaikka Jumala ei lupaa kristitylle helppoa elämää, hän on Jeesuksessa kokenut ihmiselämän haasteet ja ymmärtää meidän kipumme. Ylösnousemus tuntuu usein nuorille vieraalta ja kaukaiselta ajatukselta, joten ryhmissä pohditaan nuorten omaa suhtautumista aiheeseen sekä Jeesuksen ylösnousemusta ja sen merkitystä meille. Raamatunkohdissa seurataan naisia haudalle (Matt. 28:1–10) ja todistetaan Jeesuksen ilmestymistä opetuslapsilleen (Joh. 20:19, 24–28).

Laita hyvä kiertämään -kerralla käsitellään Pyhän Hengen vaikutusta maailmassa. Armolahjoihin sekä hyvän tekemisen tapoihin keskittyvä konkreettinen lähestymiskulma lähti liikkeelle siitä havainnosta, että Pyhää Henkeä käsiteltiin usein joko hyvin pintapuolisesti sakramenttien yhteydessä tai seurakuntayhteyden kontekstissa (Malmin seurakunta 2015.). Pyhän Hengen kautta Jumalan armosta saatavia erilaisia hengellisiä ja luonnollisia lahjoja ei kukaan voi teoillaan ansaita, mutta omaksi siunaukseksi saamansa lahjan välityksellä voi olla siunauksena myös muille (Petts 2008, 115–116). Tästä näkökulmasta kerralla käsitellään raamatunkohtaa Room. 12: 6–8, 16–21 eli yhtä armolahjojen listoista.

Rukous-kerran pyrkimyksenä on rauhallinen, meditatiivinen hetki ryhmän kesken. Kerran aikana ikään kuin testataan erilaisia rukouksen tapoja, kuten musiikin kuuntelua, hiljaista ja sisäistä puhetta Jumalalle, Raamatun lukua: ennalta tuttujen rukousten muistelua sekä rukoustekstien kirjoittamista ja lukemista. Kertaan sisältyvä rukousharjoite on mukautettu pastori Rachel

Turnerin seminaaridemonstraatiosta liittyen lasten kanssa rukoilemiseen (29.3.2015.) Esimerkkirukouksia poimittiin rukouskirjoista, samoin kertaan kuuluu lista raamatunkohtia, joista ryhmäläiset voivat etsiä itseään puhuttelevia rukouksen sanoja, esimerkiksi psalmeja.

7.3 Arvioinnin menetelmät

Koska raamatturyhmämateriaali laadittiin erityisesti rippikoulutyön kontekstiin, sitä myös testattiin ja arvioitiin käytännön rippikoulutyössä. Suunnitelmien mukaan materiaali oli käytössä yhteensä kolmella rippikoululeirillä, joilla jompikumpi materiaalin laatijoista oli mukana. Näillä leireillä palautekyselylomakkeen täytti 72 rippikoululaista, ja haastattelimme 16 isosta sekä kahta ryhmien ohjaamiseen osallistunutta vanhempaa nuorta eli konsulttia. Näiden kolmen leirin lisäksi materiaali annettiin myös Malmin seurakunnan nuorisotyön tiimin työntekijöiden käyttöön yhteensä viidelle kesän rippikoululeireistä, jotta sen toimivuutta ilman materiaalin laatijoiden mukana oloa voitiin testata. Neljä viidestä materiaalia hyödyntäneestä työntekijästä arvioi leirien jälkeen materiaalia kirjallisesti samankaltaisten aihealueiden pohjalta kuin isokset haastatteluissa, sekä sitä, miten ryhmäkertojen pohjustaminen isosten kanssa onnistui. Viides työntekijä antoi suullista palautetta raamatturyhmämateriaalin yleisestä toimivuudesta. Tähän raporttiin sisältyvät kesän 2015 aikana tapahtunut arviointi sekä siihen perustuvat muokkaukset pienryhmämateriaaliin, mutta produkti jää seurakuntien käyttöön edelleen kehitettäväksi tarvittaessa.

Aineiston keruu tapahtui opinnäytetyöprosessin eri vaiheissa ja eri tahoilta useamman eri tiedonkeruumenetelmän avulla. Materiaalin työstövaiheessa pyydetty ja saatu palaute oli melko vapaamuotoista. Testausvaiheen aikana käytettiin sekä strukturoidun että puolistrukturoidun haastattelun keinoja laaditun materiaalin arviointiin ja kehittämiseen.

Strukturoidun haastattelun tyypillisinä piirteinä voidaan pitää sitä, että esitettävät kysymykset on laadittu valmiiksi ja ne esitetään tietyssä

järjestyksessä, esimerkiksi lomakkeen avulla. Tällaisessa lomakkeessa haastateltava tyypillisesti joko valitsee valmiiksi sanoitetuista vastausvaihtoehdoista tai esimerkiksi sijoittaa oman mielipiteensä asteikolle. Strukturoitu haastattelu tai kyselylomake voi sisältää myös avoimia kysymyksiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 186–193, 197.) Tämän produktin arvioinnissa rippikoulua käyvien nuorten mielipiteiden, kokemusten ja käsitysten selvittämiseen käytettiin kyselylomakkeita (Liite 2), sillä he osallistuvat leirin aikana pienryhmiin ilman erityisiä havainnoinnin ja suunnittelun vaatimuksia. Koska useimmilla omaa rippikouluaan käyvillä ei myöskään ole vertailukohteina aiempiin tai erilaisiin raamatturyhmätyöskentelyihin liittyviä kokemuksia, voi mielipiteen muodostus ja sanoittaminen olla haastavaa. Lomakkeen avulla on kuitenkin myös mahdollisuus antaa palautetta myös suljettujen kysymysten ulkopuolella avoimien kysymysten kohdalla.

Koska rippikoululaisten tekemä arviointi suoritettiin leiri- eikä ryhmäkertakohtaisesti, laadimme kyselylomakkeen kysymykset niin, että niillä voisi kartoittaa kokemusta raamatturyhmistä kokonaisuutena. Lopullisessa lomakkeessa oli 9 kysymystä, jotka liittyivät kertojen rakenteeseen (kuten yksittäisen kerran keston sekä työskentelyjen aikana tehtäviin tuotoksiin), niiden aihesisältöihin ja oppimisen kokemuksiin sekä ryhmän keskinäisen vuorovaikutuksen toimivuuteen.

Suljettujen kysymysten vastausvaihtoehdoissa käytettiin viisiportaista Likertin asteikkoa. Likertin asteikko on usein mielipideväittämiin käytetty järjestysasteikon tasoinen asteikko, jonka toinen ääripää oli ”täysin samaa mieltä” ja toinen ”täysin eri mieltä”. Vastaaaja valitsee asteikolta parhaiten omaa käsitystään vastaavan vaihtoehdon. (ks. Heikkilä 2010, 53.) Ääripäistä seuraavat vaihtoehdot ilmoitettiin muodossa ”osittain samaa mieltä” ja ”osittain eri mieltä”. Keskimmäiseksi vaihtoehdoksi muotoilimme ”en osaa sanoa”, mikä osoittautui analyysivaiheessa hieman ongelmalliseksi. Vaikka neutraaliksi tarkoitettu vaihtoehto oli sijoitettu lomakkeessa asteikon keskelle, ei täytetystä lomakkeesta voi varmuudella päätellä mitä vaihtoehdon valinnut vastaaaja on tarkoittanut, esimerkiksi ”en osaa sanoa olenko samaa vai eri mieltä”, ”en osaa tai halua vastata” tai ”en ymmärrä kysymystä”. (ks. Vehkalahti 2008, 30.)

Yhdeksän suljetun kysymyksen lisäksi lomakkeessa kysyttiin yhdellä avoimella kysymyksellä rippikoululaisen mielipidettä raamatturyhmävihkosta ja toisen kohdalla oli mahdollisuus vapaasti kommentoida jotakin raamatturyhmiin tai niiden sisältöihin liittyen. Lomake on tätä raporttia varten tiivistetty yhden sivun mittaiseksi vähentämällä avoimille kysymyksille varattua tilaa, jota oli leireillä käytetyssä lomakkeessa kaksinkertainen rivimäärä. Kaikki kolmella rippikoululeirillä olleet nuoret vastasivat palautekyselyyn, joskaan kaikki eivät vastanneet avoimiin kysymyksiin. Opinnäytetyön tekijät vastasivat arvioinnin toteuttamisesta näillä kolmella rippileirillä. Lomakkeessa ei pyydetä vastaajalta mitään tunnistetietoja, mutta vastauksia säilyttäessä eri rippikouluryhmien täyttämät kyselylomakkeet pidettiin erillään, jotta tarvittaessa olisi mahdollista tarkastella esimerkiksi Asikkalan ja Malmin seurakunnan leireillä täytettyjen lomakkeiden välisiä eroja.

Puolistrukturoitu haastattelu puolestaan on välimuoto vahvasti ennalta määritellyn strukturoidun haastattelun ja avoimen, yleiseen aiheeseen vapaasti pohjautuvan haastattelun välillä. Kuten muissakaan haastattelun tai tiedonkeruun muodoissa, ei puolistrukturoidun haastattelun toteuttamiseen ole yhtä oikeaa tapaa. Termillä tarkoitetaan yleisesti ottaen sellaista haastattelua, jonka toteutuksesta ainakin jokin osa-alue on jätetty tarkkaan määrittämättä. Esimerkiksi kysymysten tarkka sanamuoto tai järjestys voi olla sovellettavissa jokaiseen haastattelutilanteeseen haastattelijan hyväksi näkemällä tavalla, tai haastateltavien vastauksia ei ole sidottu vastausvaihtoehtoihin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 47–48.)

Rippikoululeirien aikana puolistrukturoidun ryhmähaastattelun avulla palautetta kerättiin raamatturyhmiä ohjaavilta isosilta. Ryhmähaastatteluun päädyttiin osittain siitä syystä, että leirimuotoisen rippikoulun päiväohjelma voi olla melko tiivis jo lähtökohtaisesti, joten isosten haastattelu ryhmänä mahdollistaa päivittäisen eli jokaista pienryhmäkertaa seuraavan palautteen keruun. Ryhmämuotoinen haastattelu voi myös madaltaa kynnystä vastaamiseen, ja kokemusten vertailu toisten isosten kanssa voi helpottaa mielipiteen esittämistä. Toisaalta on tärkeää pyrkiä pitämään keskustelu mahdollisimman avoimena ja tasapuolisena, sillä ryhmähaastattelu – kuten pienryhmämuotoinen

raamattutyöskentelykin – voi helposti jäädä yhden tai parin keskustelua dominoivan haastateltavan omaksi esitykseksi (ks. Hirsjärvi & Hurme 2004, 63).

Käytännön ryhmäohjauksessa isosten mielipide materiaalista muodostuu todennäköisesti ryhmätyöskentelyyn osallistuvia rippikoululaisia herkemmin. Mielipiteen kohdentaminen ryhmäkerran eri osa-alueisiin voi kuitenkin olla haastavaa. Puolistrukturoidun muodon valinta perustuu tähän aspektiin. Isosen kokemukseen ryhmien vetämisestä kuitenkin vaikuttavat monet asiat, joihin itse materiaalin näkökulmasta voi olla melko vaikeaa tai jopa mahdotonta puuttua. Tästä esimerkkinä voisi olla sellainen pienryhmä, joka ei keskustele tai jolla on vaikeuksia keskittyä käsillä olevaan työskentelyyn. Vaikka joillakin isosilla epäilemättä ei ole juurikaan vaikeuksia muodostaa kriittistä mielipidettä eri työskentelyissä käytettäviin materiaaleihin, toisia voi helpottaa se, että pyydettävä tieto on ilmaistu avointa positiivisen tai negatiivisen palautteen pyytämistä tarkemmin. (Liite 1.)

Kaikki isokset osallistuivat leireillä materiaalin käyttöön ja sen arviointiin. Ryhmähaastatteluja toteutui yhteensä 13 kappaletta, neljästä viiteen leiriä kohti eli toteutuneita ryhmäkertoja vastaava määrä. Arviointia isosilta tuli kahdeksaan materiaalin yhdeksästä ryhmäkerrasta, ”Rukous”-kertaa ei toteutettu raamatturyhmätyöskentelyn muodossa millään kolmesta rippikoululeiristä. Kussakin haastattelutilanteessa oli paikalla viidestä kahdeksaan isosta tai konsulttia, ja tilanne kesti 10–30 minuuttia. Tyypillisesti päivän ajatuksia ja muun muassa ryhmän ohjaamisen herättämiä tunteuksia oli isosten kanssa käyty läpi jo muissa palavereissa, joten haastattelutilanteissa ja niistä kertyneessä arviointimateriaalissa keskityttiin pääosin ryhmäkertojen sisältöjen, rakenteen ja itse vihkon arviointiin kunkin käytetyn ryhmäkerran kohdalta. Haastatteluja ei nauhoitettu ja litteroitu, vaan opinnäytetyön tekijät kokosivat haastattelun aikana muistiinpanoja kaikista isosten mainitsemista näkökohdista ja muistiinpanojen sanamuodot sekä ylös kirjoitetut puheenvuorot tarkistutettiin isosilla. Näin pystyimme paremmin varmistamaan, että haastateltavien olennaisina pitämät huomiot olisivat tarkastelemassamme arvioinnista koostetussa aineistossa heidän tarkoittamassaan muodossa.

Käsittely- ja analyysivaiheessa teemoittelimme isosten tekemää arviointia, eli tarkastelimme aineistosta nousevia piirteitä, jotka ovat yhteisiä usealle haastateltavalle (Hirsjärvi & Hurme 2004, 173). Teimme tämän kysymystenasettelun teemajaon pohjalta (sisältöön ja rakenteeseen liittyvät kommentit) sekä lisäsimme kolmanneksi teemaksi ryhmän keskinäisen vuorovaikutuksen. Kaikki isosten tekemä arviointi oli jaettavissa näihin teemoihin. Koska isokset toimivat tässä prosessissa materiaalin pääasiallisina käytännön toteuttajina ja arvioivat materiaalia kertakohtaisesti eivätkä vain yleisellä tasolla, käsitelimme isosten tekemää arviointia keskeisimpänä osana materiaalin kokeilu- ja kehittämisprosessia. Alun perinkin tarkoituksena oli hyödyntää rippikoululaisilta sekä työntekijöiltä saatua arviointia ja palautetta isosten tekemän arvioinnin tukena ja vahvistuksena.

Aloimme kesän testausvaiheen aikana käsitellä erityisesti isosilta ryhmähaastatteluissa saatuja palautteita. Ryhmittelimme vastauksia asettamiemme kysymysten perusteella aihealueittain, kuten rakenne, sisältö ja ryhmän keskinäinen vuorovaikutus. Pyrimme erilaisia palautteista nousseita käsityksiä luokittelemalla selvittämään erityisesti niitä asioita, joissa säännönmukaisesti oli ryhmän vetämisen suhteen kehittämishaasteita laatimassamme materiaalissa. Pyrimme analysoimaan ja huomioimaan myös rippikoululaisilta sekä työntekijöiltä saatua palautetta jo testivaiheen aikana, mutta materiaalin mahdollisimman kokonaisvaltaisesti korjattu versio valmisteltiin opinnäytetyöraportin julkaisun yhteyteen.

7.4 Opinnäytetyön eettisyys

Vaikka kerätty aineisto eli palaute ei sisältänyt arkaluontoisia tai henkilökohtaisia asioita palautteen antajista, pyrittiin vastaajien anonymiteetti ja yksityisyyden suoja takaamaan mahdollisimman hyvin. Tämä huomioitiin varsinkin Asikkalan seurakunnassa toteutetussa testauksessa, sillä siellä isosten joukko oli Malmiin verrattuna pienempi. Tällöin vastaajien henkilöllisyys voisi periaatteessa olla selvitettävissä. Palautteen antajien kotiseurakunnat häivyttiin raporttiin sisältyvissä palautteeseen liittyvissä osioissa.

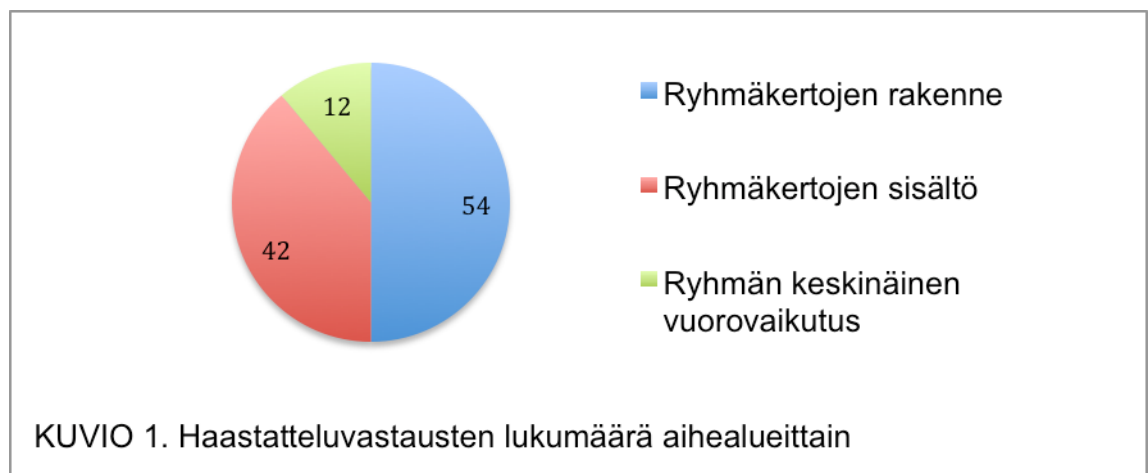
Luvat palautteen keräämiseen pyydettiin seurakuntien kirkkoherroilta. Vaikka raamatturyhmämateriaalia olivat arvioimassa suurimmaksi osaksi alaikäiset nuoret, ei nähty tarpeelliseksi pyytää lupia heidän huoltajiltaan. Keräämämme palaute ei koskenut henkilökohtaisia tai arkaluontoisia asioita. Rippikoululaisten lomakkeissa ei kysytty minkäänlaisia vastaajan taustatietoja, kuten nimeä tai sukupuolta, joiden perusteella vastaajan voisi myöhemmin tunnistaa. Myöskään isosten ryhmähaastattelujen muistiinpanoihin ei kirjattu erikseen, kuka isosista oli kulloinkin kommentoinut.

8 PRODUKTIN ARVIOINTI

8.1 Isosten tekemä arviointi

Isosten haastatteluja varten laaditut kysymykset (Liite 1) jakautuvat pääosin ryhmäkertojen rakennetta tai vihkon asettelua ja ulkoasua koskeviin kysymyksiin (4) sekä ryhmäkertojen teemoihin ja sisältöihin liittyviin kysymyksiin (2). Niiden lisäksi haastatellut isokset arvioivat lähinnä ryhmän sisäistä vuorovaikutusta, sen aiheuttamia haasteita ryhmäkerran toteuttamiselle sekä materiaalin eri osien soveltuvuutta erityyppisille ryhmille. Yksittäisten vastausten jakautumista näihin aihealueisiin kuvataan kuviossa 1. Toteutuneiden ryhmäkertojen määrä viittaa vain niihin leireihin, joilla isosia haastateltiin.

Minä ja me -kerta oli käytössä kahdella rippikoululeirillä kesän aikana. Haastattelukysymykset eivät kaikilta osin soveltuneet tutustumiseen, ryhmäytymiseen ja ryhmäturvallisuuden lisäämiseen tähtäävään kertaan yhtä hyvin kuin muihin materiaalin sisältämiin raamatturyhmäkertoihin. Isokset tekivät huomioita liittyen ensivaikutelmiin ryhmiensä toiminnasta ja jäsenistä, mutta pääosin he pitivät kertaa toimivana ja riittävän helppona ensimmäisenä ryhmätyöskentelynä. Keskustelun apukysymykset ja tuotoksen tekoon liittyvät esimerkkikuvat olivat isosten mukaan käyttökelpoisia. Toisaalta se, että tuotoksen toteuttaminen oli vaihtoehtoista, hankaloitti joidenkin passiivisempien

ryhmien aloittamista. Ryhmäkerran yhteistä läpikäyntiä ja isosen vihkossa olevaa pientä taustatietoa pidettiin riittävinä kerran toteuttamiseen.

Hyvä maailma -kerta oli käytössä yhdellä rippikoululeireistä. Aihe oli leirin isosten mukaan helposti lähestyttävä ja keskustelun ja tehtävien osuuden pystyi taustatietojen sekä läpikäynnin perusteella ohjaamaan ryhmälle. Isotet kaipasivat vihkoihinsa tarkennusta muutamaaan epäselvään kohtaan sekä sen merkitsemistä, mitkä asiat ja kysymykset löytyvät vain isosen vihkosta. Kyseisellä leirillä Hyvä maailma -kerta oli ensimmäinen raamatturyhmäkerta, jolla käsiteltiin varsinaista aihetta, joten myös hiljaisen ryhmän rohkaiseminen keskusteluun ja työskentelyyn osallistumiseen oli herättänyt heissä ajatuksia. Tuotosten tekemiseen on ehdotettu vaihtoehtoisia askartelumateriaaleja, ja isosten havaintojen mukaan lehdistä leikkaaminen ja liimaaminen oli erityisen toimiva väline vähemmän keskustelevaisen ryhmän kanssa.

Lunastettuja lupauksia -kerta toteutui kahdella rippileirillä. Kerran teemasisältö oli molemmilla leireillä joidenkin haastateltujen isosten mukaan hieman vaikeasti avautuva ja monimutkaisempi aiemmin käytettyihin ryhmämateriaaleihin verrattuna, osa taas koki aiheen toimivaksi ja hyväksi. Leiriläisen ja isosen vihkon erot ja erojen merkintöjen puute herättivät kritiikkiä tämänkin kerran yhteydessä. Kolmessa kertaan liittyvässä vastauksessa mainittiin jonkin tietyn kysymyksen tai ohjeen epäselvä muotoilu. Osalla ryhmistä oli myös tullut kiire saada keskustelu käytyä ja tuotos valmiiksi ryhmäkerralle varatun ajan puitteissa.

Yhdellä kolmesta rippileiristä toteutettu Jeesuksen vertaukset -kerta oli herättänyt ryhmissä aiempia kertoja enemmän keskustelua ja aihevalintaa pidettiin todella hyvänä. Taustatiedoissa ei isosten mielestä ollut mainittavia puutteita, mutta kertaan liittyvää anagrammitehtävää pidettiin turhan pitkänä. Vihkon rakenteesta isosten mukaan olisi ollut hyvä selvittää, mikä osa kustakin kerrasta on tarkoitus kunkin leiriläisen kirjoittaa omaan vihkoonsa, ja mitkä taas ovat pohdinta- tai keskustelukysymyksiä.

Toinen Jeesukseen liittyviä teemoja käsittelevä kerta eli Samalla viivalla valikoitui kahden rippikoulun raamatturyhmätyöskentelyyn. Kerran rungossa oli vielä alkukesän leirillä isosten mielessä epäselvästi muotoiltuja kysymyksiä. Myöhemmin muun muassa tältä osin päivitetyn materiaalin ollessa käytössä sama ongelma ei tullut kerran kohdalla enää ilmi. Kummallakin leirillä isokset ilmaisivat, että aihe oli heistä sopivan helposti lähestyttävä mutta kuitenkin ryhmäläisissä ajatuksia herättävä. Ryhmäkerran keskustelu toimi isosten mukaan hyvin, ja maalaaminen havaittiin hyväksi menetelmäksi silloin, kun osa ryhmäläisistä vastuuttaisi muuten vaikkapa parhaan piirtäjän tekemään kerran tuotoksen lähes yksin, sillä maalatessa ryhmäläisten taitojen väliset erot eivät erotu yhtä selkeästi. Vihkon sisältämät taustatiedot olivat olleet hyödyksi raamatunkohtien käsittelyssä ja kerran runko oli ollut varattuun aikaan nähden sopiva.

Lähimmäisenrakkau(dettomuu)ttä -ryhmäkerta oli käytössä kahdella rippileireistä. Isokset olivat pitäneet kerran aihetta melko haastavana, mutta esimerkiksi läheisyyden ja lähimmäisyyden käsitteistä oli lähtenyt liikkeelle runsas keskustelu. Vihkon rakenteessa kritiikki kohdistui lähinnä kertaan kuuluvan taustatiedon liian suureksi koettuun määrään sekä siihen, että läheisen ja lähimmäisen käsitteiden eroista ei ollut vihkossa mitään esimerkkimääritelmää.

Kertaa, jolla käsiteltiin Elämän ja kuoleman kysymyksiä -otsikon mukaista tematiikkaa, oli isosten mukaan kiinnostava ja hyvä. Aihe herätti keskustelua sekä isosten kanssa tehtävän ryhmän läpikäynnin aikana että isosten vetämissä raamatturyhmissä. Isokset arvioivat myös saaneensa taustatiedoista ja yhteisestä läpikäynnistä riittävästi tietoa ohjatakseen kerran omalle ryhmälleen. Kerran kesto oli ollut osalle ryhmistä sopiva, osalla oli jäänyt aikaa myös yli. Kertarungon ohjeistuksia ja keskustelukysymyksiä pidettiin selkeinä ja ymmärrettävinä.

Laita hyvä kiertämään -kerta oli ainut kahdeksasta kesän aikana isosten arvioimista ryhmäkerroista, joka toteutettiin kaikilla kolmella leirillä. Pääosin kerran aihetta ja sisältöä arvioitiin hyväksi ja käyttökelpoiseksi. Yhdessä

vastauksessa haastateltu isonen pohti, josko näkökulma oli liiankin ”helppo” käsiteltäväksi. Useammassa toisessa vastauksessa tuli ilmi se, että raamatturyhmissä rippikoululaisten oli ollut helppo osallistua keskusteluun aiheesta ja että keskustelu oli ollut myös mukavaa. Tuotoksen arvioitiin havainnollistavan aihetta hyvin, ja isosten mukaan lehdistä leikkaaminen ja liimaaminen toimi erityisen hyvin tämän kerran tuotoksen rakentamiseen. Tehtävä, jossa etsittiin oman aikamme kielen vastineita Raamatussa mainituille armolahjoille, koettiin hyväksi välineeksi selittää raamatunkohtaa ja käsitteitä sekä niiden monitulkintaisuutta omille ryhmille. Yhdellä leirillä tämän viimeisenä raamatturyhmänä toteutetun kerran jälkeen isokset kaipasivat vihkoihin jonkinlaista ohjetta raamatunkohtien hakemiseen, sillä joillakin ryhmäläisistä oli tässä vielä vaikeuksia.

Rukous-kertaa ei käytetty raamatturyhmämuodossaan kolmen tarkastellun rippikoululeirin aikana kertaakaan. Rosenvall kuitenkin sovelsi kerran työskentelyä kahdella muulla kesän rippileirillä muissa opetussessioissa.

Isosten haastatteluaineiston tarkastelu, värikoodaaminen ja uudelleenjärjestely teemoihin helpottuivat huomattavasti, kun aineisto ei ollut nauhoitettuna vaan valmiiksi yksittäisiksi kirjallisiksi kommentteiksi muokattuna suoraan haastattelutilanteiden jälkeen. Koska arviointi tapahtui suunnittelemamme kaltaisessa muodossa vain niillä kolmella rippileirillä, joilla itse hoidimme isosten ja rippikoululaisten tekemän arvioinnin toteutumisen, ei arvioinnista välttämättä voida tehdä kovin yleispäteviä päätelmiä etenkin siitä, miten raamatturyhmämateriaali toimii silloin, kun kumpikaan materiaalin laatijoista ei ole mukana sitä ohjaamassa. Toisaalta pystyimme leirien ohjaajina myös havainnoimaan ryhmien toimintaa, tunsimme ne lähtökohdat, joista isosten tekemä arviointi tapahtui ja saatoimme seurata paikan päällä myös ryhmäkertojen kulkua isosten ohjaamina. Isosten haastattelut antoivat käytännöllisen, uutena materiaalia tarkastelevan henkilön näkökulman ryhmämateriaaliin. Esimerkiksi epäjohdonmukaiset kysymysten muotoilut ja oletukset materiaalin käyttäjän tai keskusteleavan ryhmän tekemistä tulkinnoista tulivat arvioinnin aikana ilmi.

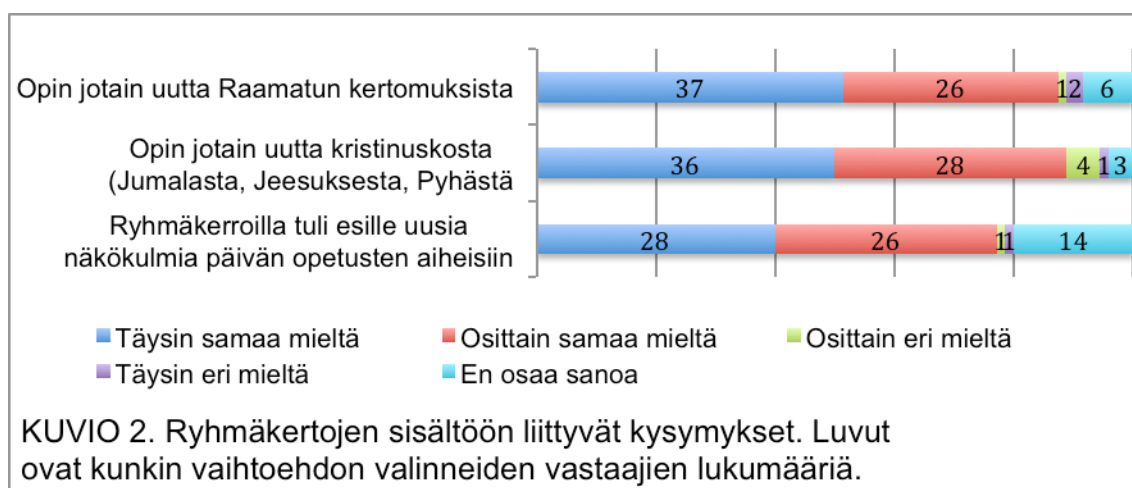
8.2 Rippikoululaisten tekemä arviointi

Tämän opinnäytetyöprosessin määrällisen tutkimuksen osuuden on tarkoitus toimia lisänäkökulmana isosten tekemästä arvioinnista nousseisiin huomioihin. Lomakekysely tehtiin kolmelle rippikouluryhmälle. Korkeasta vastausprosentista huolimatta otoskoko (72) on liian pieni, jotta vastaajien joukon sisäisiä ryhmiä voitaisiin esimerkiksi vertailla keskenään. Tällaiseen vertailuun suositeltava otoskoko on 200 henkilöstä ylöspäin (Heikkilä 2010, 45). Keskityimme siis tarkastelemaan palautekyselyiden vastauksia melko suppeasti ja kokonaistasolla nimenomaan haastatteluaineiston tukena ja täydennyksenä.

Rippikoululaisten raamatturyhmämateriaaliin liittyvien kokemusten tarkastelua varten jaottelimme myös kyselylomakkeen vastaukset samankaltaisiin teemakokonaisuuksiin kuin isosten tekemässä arvioinnissa: ryhmämateriaalin sisältöön, kertojen rakenteeseen sekä ryhmän keskinäiseen vuorovaikutukseen liittyviin kysymyksiin. Muista kysymyksistä poikkeavana teemoitimme yhden lomakkeen kysymyksistä analyysivaiheessa omaan teemaansa ”muu”. Käytimme erilaisen aineiston järjestelyyn samoja teemoja eri vastaajaryhmille, jotta voisimme huomioida analyysissämme mahdollisia samankaltaisuuksia isosten, rippikoululaisten ja työntekijöiden tekemän arvioinnin välillä.

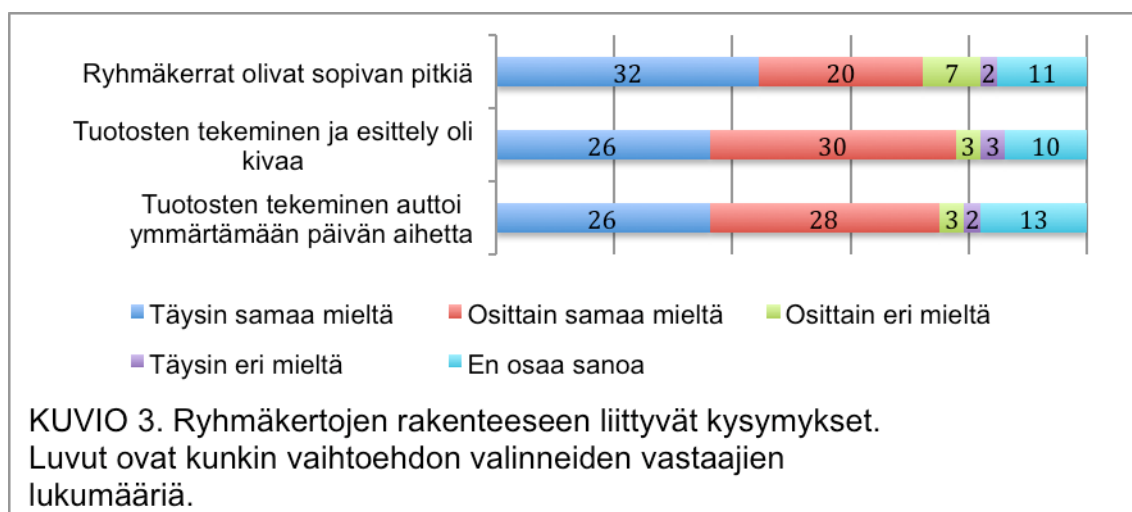
Kuvioissa 2-4 esitetään suljetuissa kysymyksissä kunkin vastausvaihtoehdon valintojen määrä. Kuvio 2 kuvaa ryhmäkertojen sisältöön ja oppimiseen liittyviä kysymyksiä. Puolet vastaajista oli täysin samaa mieltä väitteiden ”opin jotain uutta Raamatun kertomuksista” sekä ”opin jotain uutta kristinuskosta” kanssa. Lisäksi 36% oli osittain samaa mieltä Raamatun kertomuksista oppimiseen liittyvän väitteen kanssa ja 39% osittain samaa mieltä kristinuskosta oppimiseen liittyvän väitteen kanssa. Lähes yhdeksän kymmenestä vastaajasta (86% ja 89%) oli siis sitä mieltä, että raamatturyhmät auttoivat heitä oppimaan uusia asioita Raamatusta ja kristinuskon perussisällöistä. Väitteen ”ryhmäkerroilla tuli esille uusia näkökulmia päivän opetusten aiheisiin” kohdalla en osaa sanoa-vaihtoehdon oli valinnut aiempia kahta kysymystä useampi vastaaja (noin joka viides, 22%). Tämä kysymys oli myös ainoa, josta aineistossa puuttuu kahden vastaajan valinta asteikolla. Vain tämän väitteen vastausruutu oli jätetty

kummassakin lomakkeessa tyhjäksi. Puuttuvien vastauksen mahdollisia vaikutuksia ei tarkasti voi arvioida, mutta koska 72 vastaajan joukosta kaksi vastaajaa edustaa kolmea prosenttia kaikista vastaajista, voinee vastausvaihtoehtojen suhteita tarkastella ainakin suuntaa-antavina. Tämänkin väitteen kohdalla suurin osa vastaajista oli täysin samaa mieltä (39%) tai osittain samaa mieltä (36%) siitä, että raamatturyhmissä rippikouluopetuksen aiheita käsiteltiin uusista näkökulmista.

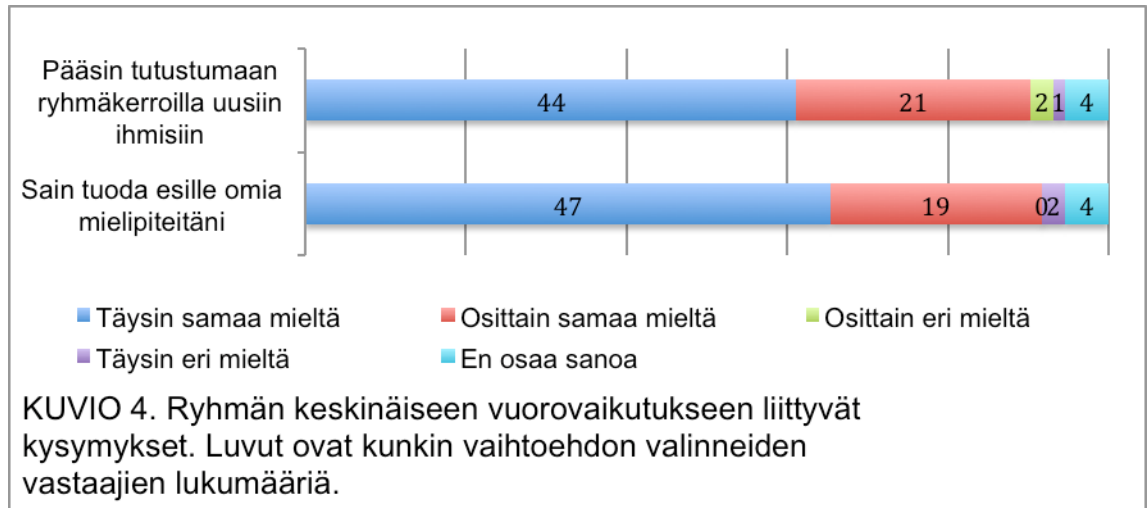

Kuvioon 3 on koottu tietoja ryhmäkertojen osiin ja niiden rakenteeseen liittyviä kysymyksiä. Näiden kysymysten tarkoituksena oli selvittää kokemuksia ryhmäkertojen kestosta sekä joka kerran päätteeksi koostavasta askartelutyöskentelystä eli tuotoksesta. Väitteessä ”ryhmäkerrat olivat sopivan pitkiä” oli muihin väitteisiin verrattuna suurin määrä Likertin asteikon osittain tai täysin eri mieltä -vaihtoehtoihin sijoitetuista valinnoista. 12,5% eli joka kahdeksas rippikoululainen oli osittain tai täysin eri mieltä ryhmäkertojen sopivasta kestosta. Tämän väitteen vastauksia tarkastellessa tulee kuitenkin huomioida, että Malmin seurakunnan rippileireillä raamatturyhmiin on useimmiten varattu hieman vähemmän aikaa kuin Asikkalassa ja ryhmiin liittyvät käytännöt ovat muutenkin vähemmän säännönmukaisia, joten eri seurakuntien vastaajilla ei ole tämän kysymyksen suhteen aivan tasapuolinen vertailukohde toisiinsa nähden. Ei-sopivan kestoisina ryhmäkertoja pitivät lähinnä Asikkalan seurakunnassa kyselyyn vastanneet nuoret. Kaiken kaikkiaan 72% kaikista vastaajista piti ryhmäkertojen kestoa sopivana, 44%:n ollessa väitteen kanssa täysin ja 28%:n osittain samaa mieltä.

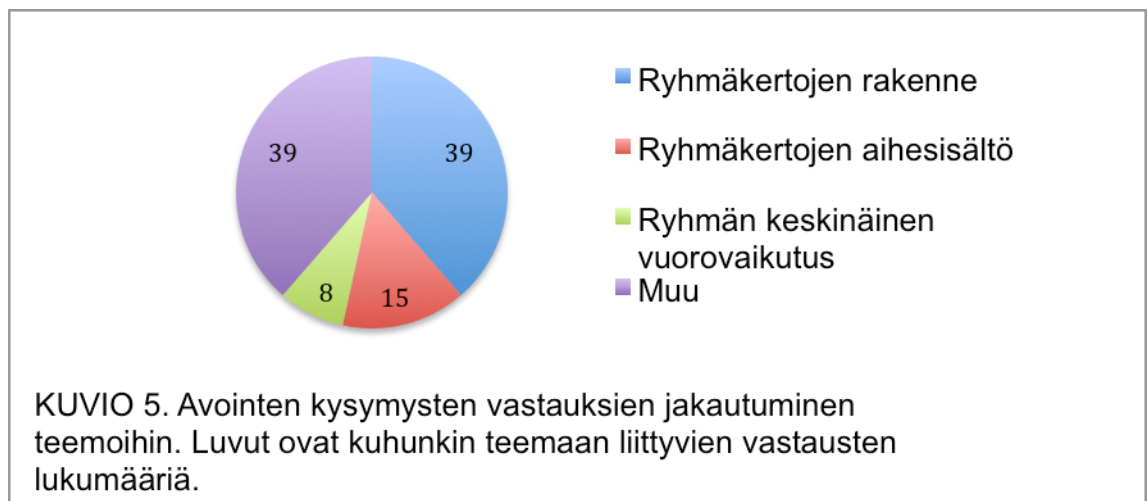
Tuotoksiin liittyvissä väitteissä vastaajat olivat valinneet samansuuntaisia vaihtoehtoja. Tuotosta pidettiin hieman enemmän mukavana työskentelytapana yleensä kuin hyödyllisenä aiheen ymmärtämisen kannalta. 78% vastaajista oli täysin tai osittain samaa mieltä väitteen ”tuotosten tekeminen ja esittely oli kivaa” kanssa ja kolme neljästä täysin tai osittain samaa mieltä väitteen ”tuotosten tekeminen auttoi ymmärtämään päivän aihetta” kanssa.

Ryhmän sisäiseen vuorovaikutukseen liittyvien suljettujen kysymysten vastausvaihtoehtojen valintaa kuvaa kuvio 4. Ryhmän ohjauksen ja ryhmäläisten välisen yhteistyön kokemista ja merkitystä olisi ollut hienoa selvittää laajemminkin, mutta emme halunneet kasvattaa lomakkeen sisältämien kysymysten määrää liikaa, jotta sitä ei ainakaan silkan vaivalloisuuden vuoksi jätettäisi täyttämättä (ks. Vehkalahti 2008, 48). Nyt päädyimme selvittämään rippikoululaisilta, miten he kokivat ryhmän mahdollistaneen uusiin ihmisiin tutustumisen sekä omien mielipiteiden ilmaisemisen. Valtaosa rippikoululaisista vastasi saaneensa sekä tutustua uusiin ihmisiin (61% täysin samaa mieltä, 29% osittain samaa mieltä) että ilmaista omia mielipiteitään ryhmässä (65% täysin samaa mieltä, 27% osittain samaa mieltä). Myös avoimen kysymyksen osioon useampi vastaaja oli kirjoittanut kommentin nimenomaan liittyen ryhmän hyvään tunnelmaan ja yhteistyön toimivuuteen. Ryhmän kokeminen positiivisena on todennäköisesti jonkin verran vaikuttanut myös siihen, miten rippikoululainen jälkeensä kuvaa oppimistaan sekä mielikuvaansa pienryhmätyöskentelystä yleensä.

Kuvioiden 2-4 ulkopuolelle jäi yksi yhdeksästä suljetusta kysymyksestä, ”Opin jotain uutta itsestäni”. Vastaukset muihin kahdeksaan kysymykseen kallistuivat selkeästi Likertin asteikon ”samaa mieltä” - väitteiden puolelle ja ylipäättään useimpien kysymysten kohdalla yli 80% vastauksista sijoittui muualle kuin keskimmaiseen vaihtoehtoon, mutta tässä kysymyksessä useimmiten valittu vaihtoehto oli ”en osaa sanoa” (36%). Kuten luvussa 7.3 kävi ilmi, neutraaliksi tarkoitetun vaihtoehdon muotoilu on ongelmallinen, joten tämän kysymyksen vastauksista on vaikea päätellä juuri mitään. Pohdimme tätä kysymystä lisää seuraavassa luvussa.

Ensimmäiseen avoimeen kysymykseen, jossa pyydetään kertomaan mielipide saadusta raamatturyhmävihkosta, vastasi 66 rippikoululaista eli lähes 92% vastaajista. Toiseen, vapaan kommentoinnin mahdollistavaan kysymykseen

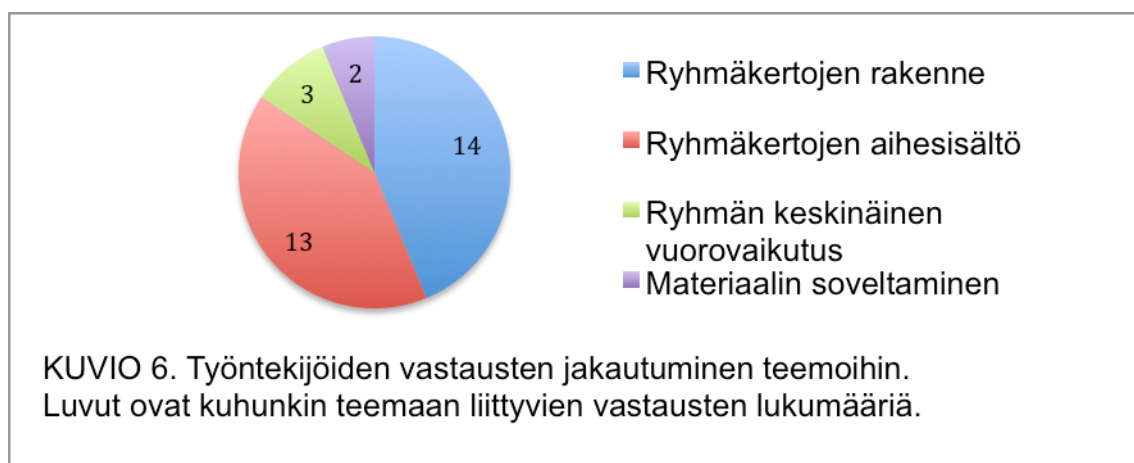

vastasi huomattavasti harvempi, 23 vastaajaa 72:sta eli noin joka kolmas. Kuten kuviosta 5 voi havaita, merkittävä osa vastauksista avokysymyksiin myös sijoittui kategoriaan ”muu” - nämä vastaukset sisälsivät suurimmalta osin hieman hankalasti tulkittavia melko neutraalien tuntemusten kuvauksia (esimerkiksi ”ihan ok”, ”ihan jees”), tervehdyksiä, hymiöitä tai muuta vastaavaa. Ryhmäkertojen rakenteeseen ja vihkoon liittyvissä vastauksissa oli melko paljon vaihtelua. 24 vastausta tästä teemasta arvioi vihkon olevan toimiva, selkeä ja hyvä. 15 vastauksessa vihkoa arvioitiin osittain tai kokonaan tylsäksi, epäselväksi tai joltain osin puutteelliseksi sekä liian laajaksi. Myös aihesisältöä osa (9) kuvasi mielenkiintoiseksi, uusia näkökulmia avaavaksi, opettavaiseksi ja käyttökelpoiseksi. Loput 6 kommenttia kertoivat vihkon olleen pienryhmätyöskentelyssä turha tai etteivät olleet juuri käyttäneet vihkoa. Avoimissa vastauksissa seurakuntien erot tulivat näkyviin: Asikkalan seurakunnassa järjestetyllä leirillä suurin osa vastaajista nimesi hyvin tai huonosti toimivia osia vihkossa ja sen sisällössä. ”Muu” teemaan luokiteltuja vastauksia sekä vihkoa turhaksi tai käyttämättä jääneeksi arvioivista vastauksista suurin osa oli peräisin Malmin seurakunnan leireillä toteutetuista palautekyselyistä.

On mahdollista, että palautekyselyn vastauksiin on vaikuttanut se, että olemme materiaalin laatijoina itse olleet paikalla keräämässä arviointia rippikoululaisilta. Tiedonkeruun aikaiset tapahtumat saattavat vaikuttaa vastaajiin niin, että esimerkiksi pyritään vastaamaan sillä tavoin kuin oletetaan palautetta keräävän henkilön toivovan (Heikkilä 2010, 76). Palautekyselyä pohjustaessa pyrittiin kuitenkin korostamaan, että arvostamme mahdollisuutta kuulla nuorten todellisia mielipiteitä materiaalin toimivuudesta. Osittain tästäkin syystä laadimme kyselylomakkeen niin, ettei siinä pyydetty vastaajalta mitään tunnistetietoja.

8.3 Työntekijöiden tekemä arviointi

Työntekijät arvioivat raamattumateriaalia samojen teemakysymysten pohjalta kuin isokset, mutta heiltä pyydettiin lisäksi yleistason kommentteja materiaalin toimivuudesta ja käyttökelpoisuudesta kokonaisuudessaan. Materiaali oli työntekijöiden käytössä yhteensä 5 rippileirillä. Työntekijöiden vastaukset kysymyksiin teemoiteltiin isosten ja rippikoululaisten vastausten tavoin ryhmäkertojen rakennetta ja sisältöä koskeviin sekä ryhmän keskinäiseen vuorovaikutukseen liittyviin vastauksiin. Ne kaksi kommenttia, jotka olisivat aiemmassa teemoittelussa sijoittuneet teemaan ”muu” liittyivät molempien kohdalla materiaalin soveltavaan käyttöön. Kuviossa 6 esitetään graafisesti vastausten jakautuminen eri teemojen alueelle. Työntekijät arvioivat vastauksissaan kuutta leireille valittua ryhmäkertaa yhdeksästä.

Rakennetta koskeva arviointi oli pääosin samansuuntaista kuin isosten tekemässä arvioinnissa. Hyvä maailma -kerran tehtävänantoa oli yhdellä leirillä pidetty hieman epäselvänä, ja muutama muukin vastaus kuvasi ”joitakin” materiaalin sisältämiä kysymyksiä hieman vaikeiksi. Neljä työntekijää viidestä käytti raamatturyhmien toteuttamiseen sekä leiriläisen että isosen vihkoa, yhdellä leirillä käytössä oli vain isosen vihko. Tehtäviä, värityskuvia ja tuotostyöskentelyjä arvioitiin pääosin hyväksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Sisällöstä aiheiden ja näkökulmien valintaa pidettiin yleisesti ottaen onnistuneena, ja isosten kanssa ryhmien läpikäynti oli vastausten mukaan herättänyt runsaasti keskustelua. Kaksi työntekijää kommentoi myös materiaalin

laajuutta ja yksi sitä, että ryhmämateriaaliin olisi hyvä perehtyä isosten kanssa jo isostoiminnan aikana. Yhdellä leirillä Jeesuksen vertaukset -kerrasta oli poimittu idea, ja se oli toteutettu niin, että jokainen ryhmä tarkasteli eri vertausta. Työntekijät siis muokkasivat ja sovelsivat materiaalia tarpeidensa mukaan jo niin sanotun ”testausvaiheen” aikana.

8.4 Yhteenveto ja materiaalin kehittäminen

Pääosin materiaalia pidettiin hyvänä ja toimivana kokonaisuutena kaikkien arvioijaryhmien vastausten perusteella. Eniten ilmi tulleet kehittämissuhteet koskivat yksittäisiä epäselviä muotoiluja tai vihkon ulkoasuun liittyviä ongelmallisia seikkoja. Materiaalia arvioitiin riittävän - tai jopa liian - laajaksi ja sisällöltään monipuoliseksi ja kiinnostavaksi. Ryhmärunkojen taustoitusta pidettiin myös monipuolisena ja riittävänä ryhmien toteuttamiseen. Yhtä materiaalin ryhmäkerroista ei raamatturyhmän muodossa kuitenkaan kokeiltu tai arvioitu kertaakaan, joten sen käytännön toimivuudesta ei ole minkään arvioijaryhmän vastauksia saatavilla.

Jo kesän aikana muutaman ryhmäkerran kysymysten ja taustatietojen ilmaisua selkeytettiin, ja tätä jatkettiin syksyllä. Epäselvinä pidettyjä muotoiluja korjattiin muun muassa Samalla viivalla -, Laita hyvä kiertämään -, sekä Hyvä maailma -kertojen rungoissa. Materiaaliin lisättiin yksinkertainen ohje raamatunkohtien hakemiseen sekä isosen vihkoon merkittiin alleviivaamalla ryhmäkertojen rungoista ne asiat ja apukysymykset, joita leiriläisillä ei omissa vihkoissaan ole. Ryhmäkertoja käytettäessä muutamia muitakin tarvittavia lisäohjeita kertojen vetämiseen lisättiin materiaaliin, ja arvioinnin perusteella havaitut asettelu- ja lyöntivirheet korjattiin.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Raamatturyhmämateriaalin tuottamisen keskeisimpänä tavoitteena oli luoda toimiva materiaalipaketti, joka noudattaisi Rippikoulusuunnitelman 2001 mukaista elämälähtöistä lähestymistapaa käsiteltäviin sisältöihin, tukisi isosen roolia sekä vastaisi työntekijöiden toiveita rippikoulutyössä käytettävän materiaalin suhteen. Arvioinnin perusteella nämä tavoitteet onnistuivat melko hyvin, ja eniten mainittua toimivuutta rajoittavaa osa-aluetta eli ajoittain epäselvää muotoilua ja ohjeistusta pystyttiin kehittämisprosessin aikana selkiyttämään. Työntekijät, isokset ja osa rippikoululaisista arvioivat materiaalin olevan sisällöltään mielekäs ja kiinnostava. Isokset arvioivat lähes kaikissa haastatteluissa saaneensa taustatiedoista ja ryhmäkertojen läpikäynnistä riittävästi tietoa ja tukea voidakseen ohjata omia pienryhmiään. Materiaalista kehittyi yhdistelmä niistä ominaisuuksista, joita työelämän yhteistyökumppanit siltä toivoivat: toiminnallisuuden säilyttäminen, sovellettavuus ja yleisiin elämänskysymyksiin asemoitu lähestymistapa. Selvästi materiaalin soveltaminen erilaisiin rippikouluympäristöihin oli mahdollista, sillä osa työntekijöistä teki näin jo materiaalin kokeiluvaiheen aikana. Arvelemme, että kehittämämme materiaalin soveltaminen tämän perusteella olisi mahdollista myös muiden kuin kahden yhteistyöseurakunnan käyttöön.

Seurakuntien erilaiset käytännöt raamatturyhmien toteuttamisen suhteen näkyivät myös rippikoululaisten tekemässä arvioinnissa. Asikkalassa on aikaisempinakin vuosina totuttu tekemään raamattutyöskentelyjä päivittäin pienryhmissä vihkoa apuna käyttäen. Niiden leirien isosista, joilla materiaalia testattiin Malmin seurakunnassa, osalla ei ollut mitään omaa kokemusta raamatturyhmien vetämisestä. Muuta ryhmänohjausta isokset olivat aiemmin tehtävissään tehneet, mutta raamatturyhmät ja niihin kuuluvan vihkon käyttö olivat monille näistä isosista vieraita toimintatapoja. Tämä ero voisi osittain selittää myös sen, miksi Malmin seurakunnan rippikoululaisista Asikkalaan verrattuna useampi arvioi vihkon olevan turha tai jääneen käyttämättä, tai ei ainakaan arvioinut konkreettisesti mitään tiettyjä materiaalin osa-alueita tai ominaisuuksia.

Kysymys ”opin jotain uutta itsestäni” erottui muista arviointikysymyksistä selvästi yleisimpien vastausvaihtoehtojen osalta. Osittain kyse oli todennäköisesti moniselitteisestä kysymyksen muotoilusta sekä siitä, että itsestään oppimista voi olla hankalampi arvioida kuin esimerkiksi uuden tiedon omaksumista, jota muut oppimiseen liittyvät kysymykset pääosin kartoittivat. Kysymyksestä olisi voinut saada mielenkiintoisia vastauksia, mikäli vaihtoehto en osaa sanoa olisi puuttunut lomakkeen vastausasteikolta. Pohdimme myös sitä, mitä tämä itsestään oppimisen arvioinnin vaikeus kertoo materiaalistamme. Perustelimme kuitenkin raamatturyhmien toteuttamista rippikoulussa sekä elämäнкysymyksistä lähtevää näkökulmaa sillä, että nuorella on kirkon nuorisotyön piirissä mahdollisuus ja tilaisuus kokea hengellisyyttä uudella tavalla ja jakaa näitä kokemuksia toisten ihmisten kanssa sekä kasvaa itse ihmisenä. Toki ihmisenä kasvaminen on usein hidas ja vähän kerrallaan tapahtuva prosessi, jonka etenemistä voi myös lähtökohtaisesti olla vaikea arvioida tarkastelemalla noin tunnin kestänyttä päivittäistä ryhmätyöskentelyä yhden viikon ajalta.

Henkilökohtaisen ammatillisen kasvun tavoitteissa kuvattujen osaamisalueiden sekä ammatin kuvauksen valossa koimme kehittyneemme opinnäytetyömme avulla usealla eri osa-alueella. Hengellisen työn osaamiseen on liitetty teologian perusteiden tunteminen ja tulkinta sekä kirkon perusteoksien, kuten Raamatun, käyttö (Kirkon nuoriso-työnohjaajan ydinosaaminen 2010, 2). Raamatturyhmämateriaalin luomisessa keskeistä oli nimenomaan teologia ja Raamattu: millaista kuvaa kristinuskosta haluamme nuorille välittää ja mitä evankelis-luterilainen kirkko opettaa. Raamattu ja sen selitysteokset olivat jatkuvassa käytössä prosessin aikana, samoin Katekismus.

Kirkon nuorisotyönohjaajan pedagogista osaamista ovat muun muassa kristillisen kasvatuksen lähtökohdat sekä hengellisen kasvun tukeminen (Kirkon nuorisotyönohjaajan ydinosaaminen 2010, 3). Opinnäytetyötämme varten tutustuimme erilaisiin tulkintoihin kristillisen kasvatuksen määritelmistä ja havaitsimme yksiselitteisen tulkinnan muodostamisen mahdottomaksi. Kristillinen kasvatusta kuitenkin avautui meille kaikessa laaja-alaisuudessaan paremmin. Pidimme tärkeänä, että raamatturyhmämateriaali olisi erityisesti

isosille käyttökelpoinen työväline sekä tuki hengelliseen kasvuun. Isosilta kerätyn palautteen perusteella materiaalilla on tähän potentiaalia.

Organisaatio- ja kehittämisosaamisen alueella koimme kehitystä ainakin oman työn arvioinnissa, kehittämishaasteiden tunnistamisessa sekä oman työn ja ajankäytön suunnittelussa (Kirkon nuorisotyönohjaajan ydiosaaminen 2010, 3-4). Raamatturyhmämateriaalin suunnittelu ja toteutus oli kehittämishaaste sinänsä ainakin Asikkalan seurakunnassa, jossa oli ennestään olemassa seurakunnan kaikilla rippileireillä käytössä oleva materiaali. Ajankäytön suunnittelu opinnäytetyöprosessissa sekä materiaalin toteuttamisessa oli ensiarvoisen tärkeää, sillä ilman aikataulutusta esimerkiksi materiaalin testaaminen ja kehittäminen jo kesän aikana eivät olisi onnistuneet.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2000. Ryppäästä ryhmäksi. Turvallisen ryhmän rakentaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Aira, Henna & Virkkunen, Tiina 2001. Asian ytimessä - Raamattutuntimateriaali rippikouluun. Opinnäytetyö.
- Asikkalan seurakunta i.a. Viitattu 6.5.2015. <http://www.asikkalanseurakunta.fi/>
- Elder, G. H. Jr. 1986. Perspectives on the life course. Teoksessa Elder, G. H. Jr. (toim.), Life course dynamics. Ithaca, NY: Cornell University Press, 23–49.
- Granström, Heidi i.a. Raamismateriaali rippikouluun.
- Haapaniemi, Rauno & Raina, Liisa 2014. Rakenna oppiva ryhmä. Pedagogisen viihtymisen käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Havighurst, R. J. 1948. Developmental tasks and education. New York: McKay.
- Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Heinineva, Jani & Koskela, Aapo 2012. Pelastushistoria puuhastellen - toiminnallinen raamatturyhmämateriaali rippikoulutyöhön. Opinnäytetyö.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2004. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Iso katekismus. <http://www.evl.fi/tunnustuskirjat/ik/index.html>
- Jokela, Eero 2004. Nuoren hengellinen ohjaaminen. Teoksessa Aaltonen, Heli; Pruuki, Lassi & Saarainen, Pekka (toim.). Rippikoulun käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 57–68.
- Kirkkohallitus 2012a. Ihminen - Jumalan silmäterä. Kristillinen kasvatus -lehti 1/2012, 79. vuosikerta, 15.
- Kirkkohallitus 2012b. Nuoret seurakuntalaisina. Kasvatuksen kehittämisasiakirja. Suomen ev. lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6.
- Kirkkohallitus 2012c. Meidän kirkko - kasvamme yhdessä. Kristillinen kasvatus -lehti 1/2012, 79. vuosikerta, 10–12.

- Kirkon nuorisotyöntekijän ydinosaaminen 14.6.2010. Viitattu 25.10.2015.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/\\$FILE/nuorisott_yo.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F69989152F5F3B0AC2257744002BF5ED/$FILE/nuorisott_yo.pdf)
- Kirkon nuorisotyöntekijöiden liitto i.a. Kirkon nuorisotyönohjaajien eettiset ohjeet. Viitattu 15.10.2015.
<http://www.knt.fi/liitto/perustietoa/eettiset-ohjeet/>
- Kirkon tiedotuskeskus, 20.3.2014. Rippikoulun suosio säilyy. Viitattu 6.5.2015.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/4A043F64BCED1C45C2257CA1002A5437?OpenDocument&lang=FI>
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Koskema, Päivi i.a. Ripariraamis Matteuksen evankeliumin mukaan.
- Köykkä, Arto 2005. Raamattu ja nuorisotyö. Teoksessa Paananen, Terhi & Tuominen, Hans (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 55–70.
- Lahtinen, Nina 2010. KING IS - Raamattuhetkimateriaali rippikouluun. Opinnäytetyö.
- Launonen, Pekka 2008. Kirkon nuorisotyö - Hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.). Nuorisotyötä on tehtävä. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 78–89.
- Lehtinen, Esa 2002. Raamatun puhuttelussa. Teksti, kokemus ja vuorovaikutus adventistien raamatuntutkiskelussa. Acta Universitatis Tamperensis 891, Tampereen yliopisto. Väitöskirja.
- Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nieminen, Juha 2008. Vastavoiman hahmo. Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino, 21–43.

- Nurmi, Jan-Erik; Ahonen, Timo; Lyytinen, Heikki; Lyytinen, Paula; Pulkkinen, Lea & Ruoppila, Isto 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Juva: Bookwell Oy.
- Nuorisolaki. 27.1.2006/72.
- Malmin seurakunta 2015. Rippikoulutyön paikallisuunnitelma: rippikoulun rautalankamalli.
- Malmin seurakunta i.a. Viitattu 6.5.2015.
<https://www.helsinginseurakunnat.fi/seurakunnat/malmi.html>
- Moskuvaara, Saana 2011. Pysähdy kanssani Emmauksen tielle. Raamattupiiriaineisto Sodankylän seurakunnan rippikoulutyöhön. Opinnäytetyö.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 63–82.
- Nissi, Riikka 2010. Totuuden jäljillä. Tekstin tulkinta nuorten aikuisten raamattupiirikeskusteluissa. Jyväskylän Studies in Humanities 145. Jyväskylän yliopisto: Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja.
- Porkka, Jouko 2004. On kunnia olla isonen. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Kirkkohallituksen julkaisuja 2004:10.
- Porkka, Jouko 2009. Rippikoulusta seurakunnan vapaaehtoistyöhön – Iloseksi haluamisen motiivit ja odotukset. Teoksessa Innanen, Tapani & Niemelä, Kati (toim.) Rippikoulun todellisuus. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 311–328.
- Pruuki, Lassi 2010. Rippikoulun pikkujättiläinen. Helsinki: LK-kirjat.
- Rannantie, Mirva. Varhaisnuorisotyönohjaaja. Henkilökohtainen tiedonanto 1.4.2015. Asikkala.
- Rippikoulusuunnitelma 2001. Elämä – Usko – Rukous. Suomen ev.-lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2001:10. Porvoo: Uusimaa Oy.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 287–304.
- Schweizer, Eduard 1989. Uuden Testamentin selitys: Matteuksen evankeliumi. Helsinki: Kirjapaja.

Seppälä, Jarkko 1988. Opettava ja kasvattava kirkko. Oppimateriaaleja: Helsingin yliopisto, Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Aamenesta öylättiin. Viitattu 6.5.2015.
<http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/lsonen>

Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a. Isoset. Viitattu 6.5.2015.
<http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/A06308E4C025C4B8C225707400441724?OpenDocument&lang=FI>

Thurén, Lauri 2009. Raamatun käyttöohje. Helsinki: Karas-Sana.

Turner, Rachel 29.3.2015. Parenting for faith. Lastentyön seminaari Lehtisaaren kappelissa.
http://www.verkosto.net/filearc/472_6_SU_Rachel290315_Session_2.mp3

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453.

Vehkalahti, Kimmo 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vähä katekismus. <http://www.evl.fi/tunnustuskirjat/vahakatekismus.html>

LIITE 1: Isosten haastattelukysymykset

Mitä mieltä olit kerran aiheesta/näkökulmasta?

Olivatko kysymykset selkeitä/epäselviä?

Oliko kerta sopivan pitkä? Olisiko tehtäviä tarvinnut enemmän/vähemmän?

Saitko taustatiedoista ja yhteisestä läpikäynnistä tarpeeksi tietoa kerran vetämistä varten?

Miten päivän tuotos onnistui? Oliko sen ohje selkeä?

Puuttuiko kerrasta jotakin vihkossasi? (tarvikelista, ei tarpeeksi jatkokysymyksiä tms)

+ vapaa sana

LIITE 2: Rippikoululaisten palautekyselylomake

Hei! Rippikoulusi aikana tehtiin välillä töitä raamatturyhmissä, joissa keskusteltiin ja käytiin isosten kanssa läpi erilaisia raamatunkohtia ja niihin liittyviä kysymyksiä.

Pyytäisimme sinua nyt antamaan raamattukerroista ja niissä käytetyistä vihkoista palautetta. Käsittelemme lomakkeet nimettöminä.

Rastita jokaisen väitteen kohdalta se ruutu, joka vastaa parhaiten omaa mielipidettäsi.	täysin samaa mieltä	osittain samaa mieltä	en osaa sanoa	osittain eri mieltä	täysin eri mieltä
Pääsin tutustumaan ryhmäkerroilla uusiin ihmisiin isosryhmässäni					
Opin jotain uutta Raamatun kertomuksista					
Opin jotain uutta itsestäni					
Opin jotain uutta kristinuskosta (Jumalasta, Jeesuksesta, Pyhästä Hengestä jne.)					
Sain tuoda esille omia mielipiteitäni					
Ryhmäkerroilla tuli esille uusia näkökulmia päivän opetusten aiheisiin					
Ryhmäkerrat olivat sopivan pitkiä					
Tuotosten tekeminen ja esittely oli kivaa					
Tuotosten tekeminen auttoi ymmärtämään päivän aihetta					

Mitä mieltä olit saamastasi raamatturyhmävihkosta?

Jätä tähän halutessasi lisäkommentteja raamatturyhmiin ja niiden sisältöihin liittyen:

Kiitos arvokkaasta palautteestasi!

LIITE 3: Isosen versio raamatturyhmämateriaalista

RAAMIS

RAAMIS

-

ISOSEN VIHKO

Teksti: Heidi Metsä-Keisteri ja

Rilla Rosenvall

Kuvat: Rilla Rosenvall

- † **Tämä materiaali on suunniteltu niin, että yhteen kertaan (keskustelu + tuotos) käytettäisiin noin 30-45 minuuttia.** Kertoihin varattu aika voi vähän vaihdella leireittäin, mutta sen voi tarkistaa päiväohjelmasta / vetäjiltä!

- † Kertoja on tarkoituksella enemmän, kuin yhdellä leirillä tarvitsisi - ideana on, että tätä vihkoa voi soveltaa sen mukaan, **miten ja mitä asioita käsitellään opetusjaksoissa sekä jos halutaan käyttää jotakin tällaista ryhmätyöskentelyä jo vaikkapa kaupunkijaksolla.**

- † Isosen vihkossa on varsinaisten runkojen ja tehtävien lisäksi **taustatietoa ja ennakkotehtävät joka kertaa varten.** Näitä voi hyödyntää siinä vaiheessa, kun ryhmäkerran kulkua käydään isosten / ryhmien vetäjien kanssa läpi.
  - *Isosille on myös joka kertaa varten erillinen fiilisboksi, josta voi katsoa omaan mielentilaan sopivaa raamatunkohtaa kerran vetämiseen valmistautuessaan.*

- † Jokaiseen kertaan kuuluu keskustelun ja tuotoksen lisäksi **muuta materiaalia ja tehtävää.** Jos ryhmä käy läpi keskustelun ja tuotoksen tekemisen reippaasti, voi kerran lopuksi tehdä kertoihin liittyviä tehtäviä tai värittää kuvitusta. Tehtävät voi ottaa käyttöön myös niin, että varaa raamatturyhmälle aikaa noin tunnin ja tekee aiheeseen liittyvän tehtävän aina ryhmäkerran aluksi!

SISÄLTÖ

Kertojen tiivistelmät.....	63
Vinkkejä raamatturyhmien vetämiseen.....	65
Näin löydät raamatunkohdan	66
1. MINÄ JA ME - Tutustuminen.....	69
2. HYVÄ MAAILMA - Luomakunta	71
3. LUNASTETTUJA LUPAUKSIA - Isä.....	77
4. JEESUKSEN VERTAUKSET - Poika.....	83
5. SAMALLA VIIVALLA - Poika.....	89
6. LÄHIMMÄISENRAKKAU(dettomuu)TTA - Lähimmäinen.....	95
7. ELÄMÄN JA KUOLEMAN KYSYMYKSIÄ - Kuolema ja ylösnousemus	101
8. LAITA HYVÄ KIERTÄMÄÄN - Pyhä Henki.....	107
9. RUKOUS	114
Ryhmän muistosivut.....	120

Jokainen ryhmäkerta sisältää:

- taustatietoja kerran aiheesta sekä ennakkotehtävän vetäjälle
- keskustelukysymyksiä ja ohjeet aiheeseen liittyvään tuotokseen
- aiheeseen liittyviä tehtäviä ja värituskuvan
- lisäksi raamatunkohtia ja jatkokysymyksiä aiheista erillisessä bonusboksissa

Tuotosten tekemisen suhteen on tässä vihkossa ryhmille suunniteltu valinnanvaraa. Ideana olisi siis se, että ryhmillä olisi kertoja varten vaihtelevasti eri materiaaleja, joita tuotoksen toteuttamisessa hyödynnetään. Ne voi vaikkapa jakaa niin, että ne kiertävät rippikoulun aikana eri ryhmille ja kukaan ei tee samalla materiaalilla tuotosta useammalla kerralla.

Materiaaliehdotuksia, jotka sopivat käytännössä kaikkien tuotosten tekemiseen:

- isot paperit, kartongit jne. ja tussit
- sormivärit tai vesivärit
- lehdet, joista voi askarrella leikkaa-liimaa-meiningillä
- luonnonmateriaalit eli kaikenlaiset tikut, kävyt, kivet, kasvit ym. (erityisesti luomakunta-kertaan)
- roolivaatteet näytelmiä varten

Kertojen tiivistelmät

1. Minä ja me:

Ryhmän ensimmäiseen tapaamiseen tarkoitettu ryhmäkerta, jossa ryhmän kesken pohditaan sekä kaikille yhteisiä asioita tai ominaisuuksia että niitä asioita, jotka tekevät jokaisesta ryhmän jäsenestä erityisen. Ryhmä tekee itseään kuvaavan tuotoksen, johon yhteiset ja erityiset asiat on listattu - tällä tavoin ryhmä voi myös esitellä itsensä esimerkiksi leirin alussa tai jossakin aiemmassa rippikoulutapaamisessa muulle porukalle. Tarkoituksena totutella ryhmän kanssa työskentelemiseen ja keskusteluun sekä tuotosten tekemiseen raamatturyhmissä.

2. Hyvä maailma:

Tämän ryhmäkerran sisältö koostuu siitä, että sekä yksin että yhdessä mietitään mitä tarvitaan hyvään maailmaan. Raamatunkohtana on Ensimmäisen Mooseksen kirjan ensimmäinen luku. Tuotokseen kootaan ryhmän ajatukset siitä, mitä hyvään maailmaan tarvitaan eli rakennetaan, piirretään jne. hyvä maailma ryhmäkerran päätteeksi - tähän voisi joku ryhmä tai kaikki ryhmät käyttää myös esim. luonnonmateriaaleja ja koota teoksen ulos!

3. Lunastettuja lupauksia:

Ryhmäkerralla käydään läpi ryhmäläisten mielikuvia Jumalasta ja sitä miten Jumalaa kuvataan Raamatussa. Pohditaan myös sitä, minkälaisia asioita Jumala on ihmisille luvannut ja minkälaista suhtautumista toisiin Jumala saattaisi ihmisiltä toivoa. Raamatunkohtana Luuk. 11:5-13 josta tehdään myös tuotos.

4. Jeesuksen vertaukset:

Kerralla tarkastellaan keskustellen yhtä Jeesuksen vertausta - vertaus eksyneistä lampaista - ja pohditaan vertausten merkitystä yleensä. Raamatunkohtina Luuk. 15:1-7 ja Matt. 7:1-5. Päivän tuotos on sellainen, että ryhmä tekee valitsemallaan tavalla tulkinnan tai kuvauksen käsittelystä vertauksesta esim. sarjakuvan, näytelmän, uutisotsikon tms. keinoin.

5. Samalla viivalla:

Tämän raamatturyhmän aikana on tarkoitus pohtia ryhmän kanssa, mitä voisimme itse oppia siitä, miten Jeesus suhtautui sorrettuihin tai huonompina pidettyihin ihmisiin elinaikanaan. Ketä nämä ihmiset tai ihmisryhmät ovat tänä päivänä? Ryhmäkerran aikana luetaan kaksi raamatunkohtaa, joissa Jeesus tapaa tai opettaa jotakin näistä oman aikansa ”sorretuista” ja siitä, miten hänen mielestään heihin tulisi suhtautua (Luuk. 7:36-50 ja Joh. 4:1-19). Päivän tuotos on sellainen, että valitaan joku ryhmän keksimistä nykypäivän esimerkeistä, ja mietitään mitä Jeesus voisi opettaa nimenomaan heistä.

6. Lähimmäisenrakkau(dettomuu)tta:

Raamatturyhmäkerta, jossa pohditaan ensin lähimmäistä käsitteenä - kuka on ryhmäläisille lähimmäinen, mitä Jeesus tästä opetti. Keskustellaan toisten tuomitsemisesta sekä siitä, miten eri tavalla Jumala näkee ihmisen verrattuna siihen, miten ihminen näkee toisen ihmisen. Raamatunkohtina Joh. 8:2-11 ja lyhyesti Luuk. 10:25-37. Tuotos tehdään Johanneksen evankeliumin kohdasta.

7. Elämän ja kuoleman kysymyksiä:

Kerralla pohditaan sitä, mitä kärsimys on ja miksi pahoja asioita tapahtuu. Katsotaan Raamatusta muutamaa kohtaa, jotka käsittelevät Jeesuksen ylösnousemusta sekä hänelle läheisten henkilöiden reaktioita. Raamatunkohtina Matt. 28:1-10 ja Joh. 20:19, 24-28. Tuotos tehdään päivän raamatunkohdista.

8. Laita hyvä kiertämään:

Tämän kerran aikana keskustellaan hyvistä teoista. Minkälaisia tekoja ne voisivat esimerkiksi olla, miksi niitä tehdään? Jokainen ryhmäläinen miettii itsestään erilaisia hyviä ominaisuuksia tai taitoja, joilla voi auttaa toisia. Raamatusta luetaan kohdat, joissa puhutaan armolahjoista ja ihmisten erilaisista tehtävistä osana seurakuntaa. Tuotoksena on ryhmää kuvaava ihmishahmo, johon kerätään ryhmäläisten keksimiä hyviä taitoja tai ominaisuuksia - miten monin eri tavoin saman ruumiin eri osat (eli me kaikki ihmiset yksin ja yhdessä) voivat tehdä hyvää toisille? Raamatunkohtana on Room. 12:6-8, 16-21.

9. Rukous:

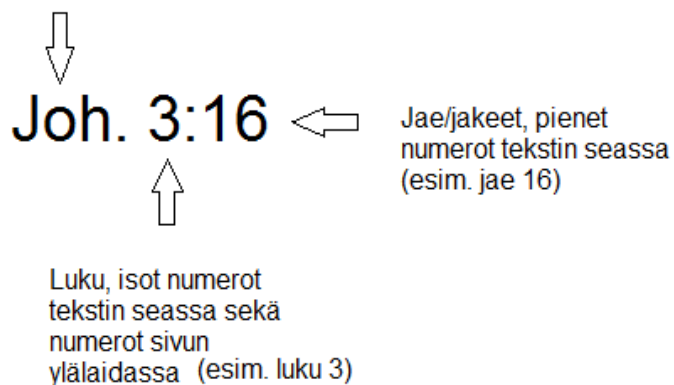
Tällä kerralla jutellaan ryhmän kesken rukoukseen liittyvistä kokemuksista ja käsityksistä, sekä lyhyen hieman meditatiivisen kerran aikana pyritään antamaan ideoita jokaiselle itselleen luontevan rukoilemisen tavan löytämiseen. Isonen vetää ryhmäläisille lyhyen rukousharjoitteen, minkä jälkeen kuunnellaan rauhallista musiikkia ja jokainen saa haluamallaan tavalla toteuttaa rukouksen omaan raamatturyhmävihkoonsa.

Vinkkejä raamatturyhmien vetämiseen

1. Perehdy siihen, mihin annetulla tehtävällä pyritään. Isosella on oikeus saada perusteellinen ohjaus ja perehdytys ryhmän vetämiseen.
2. Ole ajoissa paikalla ja ota mukaasi kaikki tarvittavat tarvikkeet.
3. Rauhoita kokoontumispaikka: sulje ovi ja pyydä ryhmäläisiä laittamaan kännykät äänettömälle.
4. Järjestä tila niin, että kaikilla on hyvä istumapaikka ja kaikki näkevät toisensa.
5. Aloita ja ohjaa työskentely, mutta älä anna valmiita vastauksia tai tee asioita rippikoululaisen puolesta. Älä ryhdy totuuden torveksi, joka on aina oikeassa, sillä silloin ryhmäläiset eivät uskalla tuoda esille omia ajatuksiaan.
6. Anna keskustelussa tilaa kaikille painostamatta ketään puhumaan.
7. Älä naura tai nolaa ryhmäläistä, vaikka vastaus olisi jotenkin hassu.
8. Päätä ryhmä sovitussa aikataulussa, ei siis ennen aikojaan, vaikka tehtävä olisi valmis. Näin annat muille ryhmille työskentelyrauhan loppuun saakka.
9. Tutustu omaan ryhmääsi myös vapaa-ajalla. Huomaa myös hiljaiset nuoret.

Näin löydät raamatunkohdan

Kirjan lyhenne (esim.
Johanneksen evankeliumi)

1. Moos. = Ensimmäinen Mooseksen kirja

Ps. = Psalmien kirja

Jes. = Jesajan kirja

Jer. = Jeremian kirja

Matt. = Matteuksen evankeliumi

Mark. = Markuksen evankeliumi

Luuk. = Luukkaan evankeliumi

Joh. = Johanneksen evankeliumi

Room. = Kirje roomalaisille

2. Kor. = Toinen kirje korinttilaisille

Ef. = Kirje efesolaisille

Fil. = Kirje filippiläisille

1. Tess. = Ensimmäinen kirje tessalonikalaisille

Hepr. = Kirje heprealaisille

Jaak. = Jaakobin kirje

Nyrkkisääntö: Vanhasta Testamentista löydät kirjat, Uudesta Testamentista evankeliumit ja kirjeet

MUISTIINPANOJA:

Ryhmän ensimmäinen kokoontuminen**FIILISBOKSI:**

Onko olosi...

Epävarma? Jes. 46:4

Iloinen/innostunut? Ps. 117

Jännittynyt? 2. Moos. 4:11-12

1. MINÄ JA ME - Tutustuminen

Tämän kerran tarkoituksena on lähinnä tutustua ryhmän kesken. Voitte ottaa vaikka heti alusta asti sen käytännön, että jokainen kertoo ryhmän alussa fiiliksistään tai jonkin asian, joka on jäänyt kyseisestä päivästä mieleen. Ensimmäisellä yhteisellä ryhmäkerralla keskustelu ei välttämättä suju ja ihmiset saattavat olla epävarmoja, koska tässä ryhmässä ei ole vielä toimittu.

Tutustumiskerralla on tarkoituksena, että jokainen pääsee miettimään omia hyviä puoliaan sekä asioita, jotka tekevät hänestä ryhmässään erityisen. Yhdessä keskustellaan myös siitä, minkälaiset asiat ovat yhteisiä kaikille ryhmän jäsenille. Päivän tuotos kuvaa ryhmää: siihen kirjataan yhteiset ja erityiset asiat.

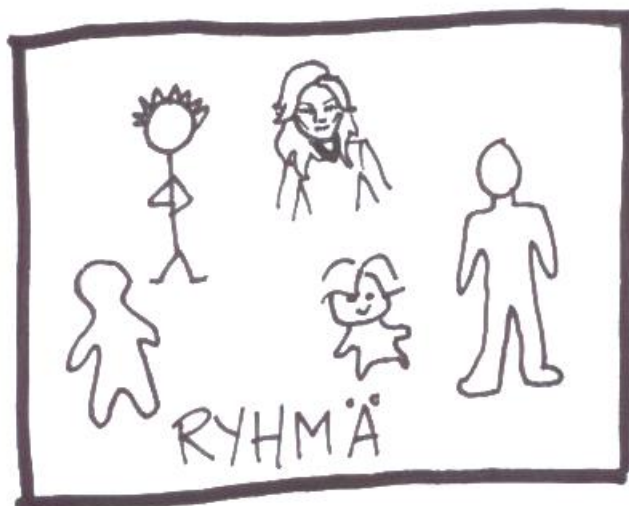
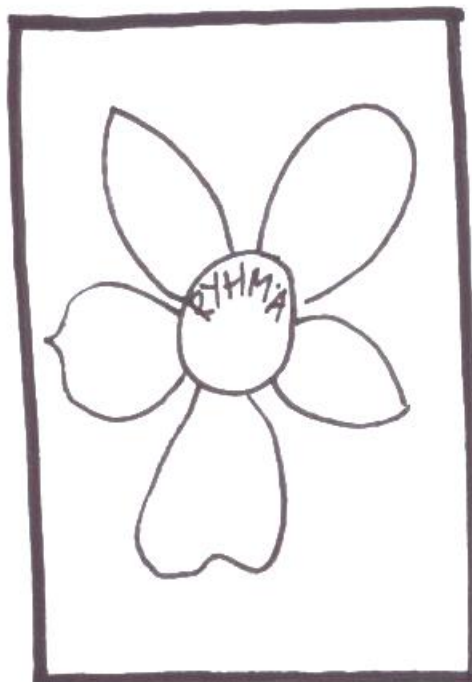
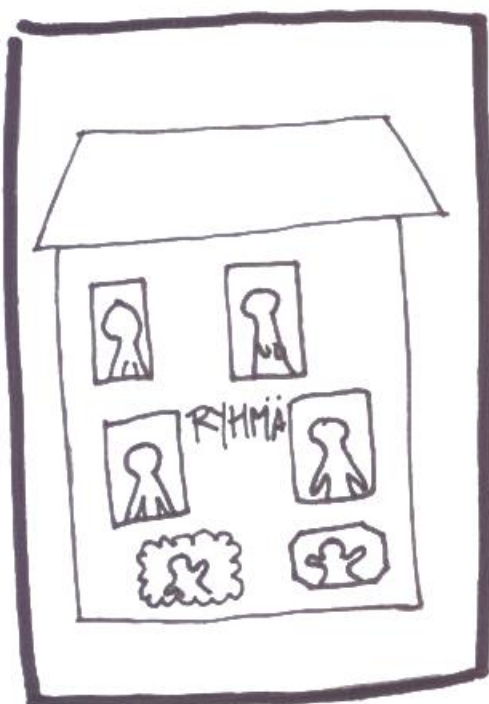
Päätäkää yhdessä, minkälaisen teoksen haluatte tehdä. Koko paperi kuvaa ryhmää, mutta jokaisella on siinä myös oma "alueensa". Voitte piirtää vaikkapa talon jossa on jokaiselle ryhmäläiselle oma huone, rajata kätenne tussilla paperille, piirtää kukan jossa jokaista ryhmäläistä kuvaa yksi terälehti tai jokainen voi vaikka piirtää itsensä paperiin. Jos leirillä on joku yhteinen tema pienryhmien nimille tai teillä on muuten jo ryhmän nimi valittuna, voitte tehdä siihen liittyvän "kuvan".

Kun kuva on päätetty, miettikää 4 asiaa jotka yhdistävät koko ryhmää sekä jokaisesta ryhmäläisestä 4 asiaa, jotka pätevät vain häneen. Miettikää vaikka asioita, joista kukin pitää tai missä joku on erityisen hyvä. Onko jollakin joku erityinen harrastus, kiinnostuksenkohde tai tulevaisuudenhaave?

Kirjoittakaa löytämänne asiat ryhmäkuvaan. Kirjoittakaa kuvaan myös ryhmän nimi, keksikää se tässä kerran päätteeksi jos sitä ei ollut valmiina. Esitelkää itsenne yksittäin ja ryhmänä tekemänne kuvan avulla muille ryhmille!

Rippikoululaiset täyttävät lopuksi omiin vihkoihinsa tiedot ryhmästään ja sen jäsenistä kohtaan Minä ja me –tutustuminen.

Tässä on muutama esimerkki siitä, miltä ryhmänne tuotos voisi näyttää.

2. HYVÄ MAAILMA - Luomakunta

Heti Raamatun ensimmäisessä kirjassa on kuvaus maailman luomisesta - tai oikeastaan niitä on kaksi peräkkäin. Jumala on aluksi tyhjyyden keskellä ja luo sen jälkeen asioita, joita maailmassa tarvitaan: valoa, vettä, maata, kasveja ja muita eliöitä sekä ihmisen. Luomiskertomus korostaa sitä, että tässä maailmassa kaikki on hyvin ja jokaisella asialla ja olennolla on siinä oma tehtävänsä.

Nykyäänkin luomiskertomusta pidetään tärkeänä Raamatun kertomuksena ja siitä on monenlaisia eri tulkintoja. Jotkut ajattelevat sen kertovan suoraan Maapallon ensimmäisistä päivistä. Toisaalta monet pitävät sitä enemmän symbolisena tarinana siitä, kuinka Jumala on vastuussa maailman luomisesta ja kaikkien luotujen asioiden tarkoituksesta. Luomiskertomuksen eri osiin voi perustaa myös monia muita ajattelutapoja, joita pidetään kristinuskon ulkopuolellakin tärkeinä: vaikkapa Jumalan ihmiselle antamat tehtävät maailman viljelystä ja varjelusta. Näillä tehtävillä perustellaan ekologistia elämäntapoja sekä esim. uhanalaisten eläimien suojelua. Jumala luo kertomuksessa ihmiselle kyvyn valita tietoisesti monissa asioissa - usein myös toisten elävien olentojen puolesta - joten ihmiselle kuuluu myös vastuu valita niin, ettei siitä koidu toisille kärsimystä.

Monet seurakunnat Suomessa järjestävät ihmiselle luomisessa annettujen tehtävien perusteella Vihreitä ripareita. Näissä rippikouluissa ympäristöasiat pyritään pitämään esillä ohjelmassa ja esimerkiksi ylimääräistä roskaamista vältetään. Vihreillä ripareilla liikutaan luonnossa ja asioita suunnitellaan koko leirin kanssa yhteisesti niin, että toimittaisiin mahdollisimman ympäristövastuullisesti.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Googlaa ”antiikin maailmankuva”. Ensimmäisten kuvatulosten joukossa pitäisi olla helsinki.fi -sivustolta löytyvä melko yksinkertainen kaavio. Jäljennä se tähän.

Ihmisillä, jotka elivät Raamatun eri osien kirjoittamisen aikoihin, oli pitkälti samanlainen käsitys maailmasta kuin kyseisessä kuvassa. Luomiskertomuksen merkityskin on varmasti monille ollut kirjaimellinen ja vastannut monin tavoin sitä käsitystä, mikä sen ajan tieteellä oli maailman rakenteesta.

FIILISBOKSI:**Onko olosi...**

Väsynyt? Jes. 40:28-31

Epävarma? 1. Tess. 5:24

Levoton? Joh. 14:27

BONUSBOKSI:**Lisää raamatunkohtia aiheeseen liittyen:**

- † Ps. 139:14-18
- † Ps. 8:4-5
- † Job. 28:1-4 ja 9-15
- † Ps. 104:10-15 ja 27-28
- † Joh. 15:5

Lisäkysymyksiä:

- † Minkälaisiin kysymyksiin luomiskertomus omasta mielestäsi voisi antaa vastauksia?
- † Oletko huomannut jotain yhteisiä tekijöitä Raamatun luomiskertomuksen ja muiden maailman syntyyn liittyvien kertomusten välillä? Entä jotakin, mikä on erityistä juuri omassa luomiskertomuksessamme?

HYVÄ MAAILMA - KERRAN RUNKO

Aluksi jokainen ryhmäläinen miettii itsekseen ja listaa vihkoonsa:

- Jos sinä saisit nyt luoda alusta alkaen maailman joka on hyvä, mitä siinä olisi? Minkälaisia elollisia olentoja, minkälaisia asioita. Luo sellainen maailma, jonka kaikilla asukkailla on hyvä olla ja elää. Keksi ainakin 5 asiaa luomaasi maailmaan.
  - 2-3 minuuttia aikaa! Ei haittaa, jos oma lista ei ole ihan ”täydellinen”.

Vertailkaa ryhmäläisten kesken, minkälaisia asioita kukin keksi.

- Olivatko kaikki listanneet jonkin saman asian?
- Entä tuliko jollekin mieleen sellaisia asioita, mitä joku muu ei laittaisi hyvään maailmaan? Mitä ne olivat ja miksi?

Päättäkää ryhmän kanssa, mitkä 5-10 asiaa haluatte yhteiseen ”maailmaanne” laittaa.

Listatkaa erilliselle paperille tai isosen vihkoon.

- Jokaiselta ryhmän jäseneltä olisi hyvä olla ainakin joku asia tässä yhteisessä versiossa. Pyri pitämään keskustelu sellaisena, ettei kukaan koe tullessa täysin lytättyksi omien ehdotustensa ja perusteluidensa kanssa - keksikää vaikka yhdistelmiä tai laajempia ilmauksia asioille, jos jostain tietystä sanasta ei meinata päästä yhteisymmärrykseen!

Lukekaa luomiskertomus (1. Moos. 1:1-2:4) ja keskustelkaa:

1. Mitä samoja asioita löytyy tästä hyväksi luodusta maailmasta kuin ryhmän omasta versiosta? Onko jommassakummassa jotakin, mitä toisessa ei?
2. Kuulostiko joku Raamatussa olevan luomiskertomuksen osa omituiselta? Miksi?
3. Minkä takia luomiskertomusta luetaan edelleen? Mitä voisimme edelleen oppia siitä ja hyödyntää omassa elämässämme?

Tehkää lopuksi tuotos ryhmän luomasta hyvästä maailmasta. Voitte tehdä sarjakuvan, julisteen, asetelman luonnonmateriaaleista, näytelmän, jne. päivän materiaalien ja oman kiinnostuksenne mukaan. Laittakaa tuotokseen jollakin tavalla ne 5-10 asiaa, jotka päätitte kerran aikana.

Jos tulee kiire, voitte ryhmän kanssa myös esitellä listan päättämistänne hyvään maailmaan kuuluvista asioista.

Kirjoita kuvioon, mitä luomiskertomuksen mukaan minäkin päivänä luotiin.

1. päivä	2. päivä	3. päivä	4. päivä	5. päivä	6. päivä	7. päivä

MUISTIINPANOJA:

3. LUNASTETTUJA LUPAUKSIA - Isä

Jumala voi toisinaan tuntua todella käsittämättömältä itse kullekin, yhtä lailla rippikoululaiselle kuin teologian tohtorille. Monille eräs hankalimmista asioista on Jumalan kolminaisuus. Idea on siis, että meillä on yksi ainoa Jumala, jolla on kolme persoonaa: Isä, Poika ja Pyhä Henki. Jokaisella persoonalla on omat tehtävänsä ja niille on erilaisia nimityksiä. Isää kuvaavia nimityksiä ovat esimerkiksi Jahve (hepreaksi ”Minä olen” tai ”Minä olen se, joka minä olen”), Herra ja Kaikkivaltias. Poikaa kuvaavat esimerkiksi Jeesus, Kristus, Jumalan Karitsa, Vapahtaja ja Ihmisen Poika. Pyhän Hengen nimityksiä ovat esimerkiksi Henki, Puolustaja sekä Totuuden Henki. Pohjimmiltaan kolminaisuus on mysteeri, eikä sitä voi täysin järjellä selittää.

Jeesuksen esittämä vertaus yöllä vierailevasta ystävästä on kreikankielisessä alkutekstissä muotoiltu enemmänkin todella pitkäksi kysymykseksi, joka alkaa sanoin ”Kuka teistä...” Kuka voisi kuvitella ystävänsä hylkäävän avunpyynnön keskellä yötä? Kulttuurissa, jossa Jeesus eli, tällainen käytös olisi ollut ennenkuulumatonta ja häpeällistä. Tilanne on siis niin kärjistetty, että tämän pitkän kysymyksen vastaus on kuulijoilleen ilmiselvä: ei kukaan voisi kuvitella ystävänsä käyttäytyvän näin.

Avunpyynnöt aluksi torjuva mies tuskin kampeaa itsensä ylös sängystä ystävyiden takia. Jeesuksen aikana oli tapana, että ystävät ja naapurit auttoivat toisiaan puolin ja toisin. Tavassa ei ollut niinkään kyse oikeasta ja väärästä, vaan kunnia- ja häpeästä: toisen auttaminen oli kunnia-asia, auttamatta jättäminen toi naapuruston halveksunnan. Miehen saa siis liikkeelle pelko kasvojen menetyksestä, häpeästä yhteisön silmissä. Varmuuden vuoksi hän antaa ystävänsä, ei vain kolme leipää, vaan kaiken mitä hän tarvitsee. Leipä oli todella perustavanlaatuinen osa ruokailua, sillä se toimi myös syötävänä lusikkana. Se, että ystävä pyysi toiselta leipää, kertoi, että hänellä ei ollut kerta kaikkiaan mitään tarjottavaa vierailleen.

Tämän vertauksen avulla Jeesus kertoo Jumalasta, jota toisinaan lähestymme rukouksin vertauksen leipää vailla olevan ystävänsä lailla. Jumalan olemukseen kuuluu lähtemättömästi se, että hän kuulee ja vastaa omiensa rukouksiin. Hän on kunnian Jumala, joka ei salli nimensä tahraantumista jättämällä avunpyynnöt huomiotta. Jumala siis vastaa rukouksiimme jo oman itsensä vuoksi. Itse emme aina näe Jumalan vastausta kuin vasta jälkeenpäin, sillä vastauksia on kolmenlaisia: ”Kyllä”, ”ei” sekä ”ei vielä”.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Valitse mielestäsi paras lupaus kerran listasta ja tee siitä huoneentaulu. Voit tehdä sen johonkin vihkon tyhjästä sivusta tai erilliselle paperille, tai kirjoittaa valitsemasi lupauksen tähän:

FIILISBOKSI:

Onko olosi...

Iloinen/innostunut? Ps. 9:1-2

Epävarma? Jes. 43:1-5

Hermostunut? Sananl. 16:9

BONUSBOKSI:

Lisää raamatunkohtia aiheeseen liittyen:

† Ps. 103

† Joh. 4:7-16

† Ps. 33

LUNASTETTUJA LUPAUKSIA - KERRAN RUNKO

Alla olevaan ristikkoon on piilotettuna 15 Raamatusta löytyvää Jumalan ominaisuutta. Sanat ovat sekä vinottain että pysty- ja vaakatasossa.

O	B	U	D	F	H	J	L	V	L	N	P	R	R	T	V	S
A	I	S	K	H	J	P	E	A	I	M	N	A	W	I	E	D
N	A	K	R	R	K	I	M	J	H	I	P	K	S	J	E	A
T	E	O	E	L	L	A	P	P	K	E	S	K	O	K	I	R
E	I	L	L	U	O	T	E	T	T	A	V	A	S	B	K	M
E	U	L	Ö	D	D	E	Ä	C	H	N	J	U	S	K	L	O
K	U	I	V	L	F	E	M	N	D	K	P	S	G	R	S	L
S	Y	N	T	A	V	A	N	E	I	A	O	U	Y	Ä	Ö	L
I	Ä	E	Y	U	L	Ä	H	M	J	R	Ö	K	M	L	N	I
A	Ö	N	A	P	E	O	I	O	U	A	H	Y	V	Ä	U	N
N	O	A	P	I	D	R	A	S	E	K	T	K	F	U	O	E
T	V	C	V	A	N	H	U	R	S	K	A	S	Y	G	P	N
A	D	R	E	S	S	F	T	G	U	H	V	I	V	J	R	T
V	K	Y	L	Ä	M	Ö	N	A	O	E	P	I	N	Y	S	U
A	R	S	O	M	M	S	L	I	P	E	P	S	A	E	A	R
B	C	V	M	K	V	O	I	M	A	L	L	I	N	E	N	A

Keskustelkaa löytämistänne ominaisuuksista:

- Mikä/mitkä niistä sopivat omaan mielikuvaanne Jumalasta? Mitkä eivät?
- Millainen kuva sinulla ylipäättään on Jumalasta? Mikäli ajatuksia on vaikea pukea sanoiksi, voi apuna käyttää vertauskuvia.

Onko Jumala sinulle kuin...

turvallinen syli

kartoittamaton autioma

vihainen leijona

Mount Everest

avaruusasema

kuningas

hurrikaani

pimeä huone

lämmin viltti?

Voit keksiä myös oman vertauskuvan!

Lukekaa Luukkaan evankeliumin luvusta 11 jakeet 5-8.

Kuten Jeesus kehottaa, kuvitelkaa itsenne vertauksen tilanteeseen.

Olette omassa sängyssänne nukahtamaisillanne, koko muu talo nukkuu jo. Yhtäkkiä ovella on ystävänne, joka kovaan ääneen vaatii leipää lainaksi vieraalleen. Ette millään viitsisi nousta ja ajattelette ystävän itse olleen typerä, kun ei varautunut vieraan tuloon. Mieli tekisi jättää ystävä etsimään ruokansa muualta, mutta ystävä vain jatkaa häpeämätöntä metelöintiään ovella. Nousette siis sängystä ja annatte hänelle kaiken, mitä hän tarvitsee.

- Miettikää, mikä motivoi teitä tekemään näin?
- Miksi luulette vertauksen miehen nousseen auttamaan vastahakoisuudestaan huolimatta?

Vertaus antaa esimerkin siitä, miten ihminen toimii. Vaikka mies on vastahakoinen auttamaan ystäväänsä, hän kuitenkin tekee niin kunniansa säilyttämisen tähden.

Lukekaa vielä jakeet 9-13. Jakeen sanoin, jos me pahat ihmiset pystymme tekemään toisillemme hyvää, mitä sen on kerrottava hyvästä Jumalasta? Voiko täydellisen hyvä Jumala jäädä hyvissä teoissa ihmiselle toiseksi?

Raamatussa on valtavasti lupauksia Jumalalta meille, esimerkiksi

† Jes. 46:4	† Hepr. 13:8
† Matt. 18:20	† Joh. 14:27
† Joh. 11:25-26	† Jer. 29:11
† Ps. 91:9-12	† Lähetyskäsken loppuosa,
† Matt. 11:28-29	Matt. 28:20

Jakakaa kohdat ryhmäläisten kesken niin, että jokainen etsii pari. Lukekaa ne läpi.

Millainen on näiden lupauksen antaja?

”Hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen ja pitää lupauksensa.”- 1. Tess. 5:24

Tehkää kohdasta Luuk. 11:5-13 tuotos päivän materiaaleilla. Se voi olla

- suoraan Raamatusta TAI nykyaikaan siirretty versio tekstistä – mitkä olisivat “nykyajan vastineet” tekstin eri henkilöille ja sille, mitä teksti opettaa?
  - näytelmä, sarjakuva, sormiväriyö, lööppi tai iskulause
- jos haluatte, voitte tarkastella tekstiä tuotoksellanne jonkun siinä esiintyvän näkökulmasta

MUISTIINPANOJA:

4. JEESUKSEN VERTAUKSET - Poika

Evankeliumeja selatessaan huomaa helposti Jeesuksen esittävän valtaosan opetuksistaan vertausten muodossa. Meille aika vieraat sanat ja asiat, joita vertauksissa vilisee - viinitarhat, nuotat, lampaat, talentit, fariseukset, samarialaiset ynnä muut olivat kuulijoilleen tuttuja ja arkipäiväisiä. Vaikka Jeesuksen sanat olivat tavalliselle ihmiselle helppoja ymmärtää, vertauksen varsinaisen sanoman ei välttämättä ollut aina tarkoituskaan olla ilmiselvää. Tärkeät periaatteet ja opetukset saattoi kuitenkin olla helpompi ilmaista ymmärrettävästi rinnastamalla ne asioihin, joista kaikki tiesivät jotain. Jeesus asetti usein opettaessaan sanansa niin, että totut soveliaat tavat tai oletukset kääntyivät pääläelleen, tai ainakin kuulija joutui tarkastelemaan niitä uudessa valossa.

Publikaanit olivat roomalaisten palveluksessa työskenteleviä juutalaisia, jotka keräsivät veroja ja tullimaksuja. Usein ajateltiin, että he keräsivät roomalaisten vaatiman summan lisäksi rahaa myös omiin taskuihinsa - jotkut varmasti myös tekivät niin. Tämä yhdistettynä siihen, että he palvelivat vierasta valtaa, teki heistä hyvin halveksittuja juutalaisten keskuudessa.

Fariseukset olivat arvostettu kansanryhmä, joka pyrki noudattamaan Jumalan lain vaatimuksia mahdollisimman tarkasti. Heihin kuului sekä tavallisia kansalaisia että oppineita. Heidät kuvataan usein Jeesuksen vastustajina, jotka (mahdollisesti siksi, että pitivät itse itseään synnittöminä) halveksivat Jeesuksen seuraan hakeutuneita, julkisesti lakia noudattamattomia ihmisiä. Jeesus oli monista asioista periaatetasolla fariseusten kanssa oikeastaan melko samaa mieltä, mutta näiden tapa tuomita tarkoista säännöistä hiukankin poikkeavat ihmiset sen sijaan, että olisivat ennen kaikkea pyrkineet toimimaan toisia arvostaen ja oikeudenmukaisesti sai hänet kritisoidaan fariseuksia välillä hyvinkin ankarasti. Muun muassa apostoli Paavali oli alun perin fariseus.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Selaile Raamattua ja ota selvää ainakin alla olevista vertauksista.

Kaksi rakentajaa – Luuk. 6:47-49

Mitä luulet näiden kahden talon perustojen kuvaavan? Entä myrskyn? Mitä luulet Jeesuksen halunneen vertauksellaan sanoa?

Rikas maanviljelijä – Luuk. 12:15-21

Miksi luulet Jeesuksen kehottavan karttamaan ahneutta? Miten vertauksen mies suhtautuu haalimaansa rikkauteen? Miksi ”aarre Taivaassa” on maallista rikkautta tavoiteltavampaa?

Fariseus ja publikaani – Luuk. 18:9-14

Millaisille ihmisille Jeesus esittää vertauksensa? Fariseus rukoili ääneen. Oliko hänen rukouksensa todella vilpitöntä rukousta vaiko saarna muille läsnäolijoille? Millaisesta rukouksesta vertaus varoittaa ja millaiseen kehottaa?

Viinitarhan työmiehet – Matt. 20:1-16

Onko sinusta oikeudenmukaista, että vain yhden tunnin työskennelleet saivat saman palkan kuin koko päivän työskennelleet? Miksi toisaalta viinitarhan isännän toiminta olisi epäoikeudenmukaista?

FIILISBOKSI:**Onko olosi...**

Alakuloinen? 2. Kor. 4:8-9

Epävarma? 1. Tim. 1:14-15

Uupunut? Matt. 11: 28-30

BONUSBOKSI:**Lisää raamatunkohtia Jeesuksen kertomista vertauksista:**

- † Sinapinsiemen (Mark. 4:30-32)
- † Armoton palvelija (Matt. 18:23-35)
- † Häävieraiden paikat (Luuk. 14:7-11)
- † Kadonnut hopearaha (Luuk. 15:8-10)
- † Leski ja tuomari (Luuk. 18:1-8)

JEESUKSEN VERTAUKSET - KERRAN RUNKO

Aluksi miettikää ja keskustelkaa:

- Ajattele tarinaa, jonka muistat viimeksi kuullessi. Mikä sen nimi oli, mistä se kertoi?
  - Miksi se jäi mieleen?
- Monet vanhemmat kertovat tai lukevat lapsilleen erilaisia tarinoita. Miksi he tekevät niin? Mitä lasten ajatellaan hyötyvän tarinoiden kuulemisesta?
- Myös Jeesuksella oli tapana opettaa asioita eräänlaisten tarinoiden muodossa. Minkälaisia syitä hänellä mahtoi olla?
  - Voit avata taustatietojen pohjalta lisää.

Lukekaa Raamatusta vertaus eksyneestä lampaasta (Luuk. 15:1-7).

- Kenelle Jeesus kohdistaa vertauksen? Miksi?
- Jeesuksen aikana yhdessä aterioiminen merkitsi toisen ihmisen tunnustamista tasavertaiseksi itsesi kanssa. Joukoittain ihmisiä kerääntyi kuuntelemaan Jeesusta ja häntä puhutellaan usein kunnioittavasti opettajaksi. Kenen kanssa fariseukset olisivat olettaneet Jeesuksen aterioivan?
- Jeesus väittää, että joku muukin toimisi vastaavassa tilanteessa samoin kuin vertauksen paimen. Kuka?
  - Kiinnittäkää huomiota ensimmäiseen kolmeen sanaan!
- Jakeessa 7 Jeesus toteaa, että ”näin tehdään Taivaassakin”. Vertailuun otetaan siis mukaan Jumala. Jos ihmisiltä voi odottaa samaa kuin vertauksen paimenelta, miten Jumala vuorostaan toimisi omien ”lampaidensa” suhteen? Mitä ovat Jumalan lampaat?

Lukekaa vielä Matt. 7:1-5. Onko tekstissä jotain samaa kuin fariseusten käytöksessä ja ajattelutavassa? Miten Jeesus olisi toivonut fariseusten käyttäytyvän?

Tehkää vertaustekstistä tuotos päivän materiaaleilla. Se voi olla

- suoraan Raamatusta TAI nykyaikaan siirretty versio tekstistä – mitkä olisivat ”nykyajan vastineet” tekstin eri henkilöille ja sille, mitä teksti opettaa?
  - näytelmä, sarjakuva, sormiväriyö, lööppi tai iskulause
- jos haluatte, voitte tarkastella tekstiä tuotoksellanne jonkun siinä esiintyvän näkökulmasta

Alla olevista anagrammeista muodostuu vertausten ”nimiä”. Päättele vertauksen alkuperäinen nimi!

Mikäli kirjaimista ei tunnu syntyvät mitään järkevää, alkuperäisen otsikon voi luntata Raamatusta.

VÄLJÄ YK (Luuk. 8:4-15)

RASKAITA NAKKEJA (Luuk. 6:47-49)

TAMMELAN SYKSY (Matt. 18:12-14)

ARMOPALOJEN TALVI (Matt. 18:23-35)

TIEDOTUSRYHMÄN MATOJA VITSI SAI (Matt. 25:1-13)

SIPERIAAN SIUNAAMALLA (Luuk. 10:25-37)

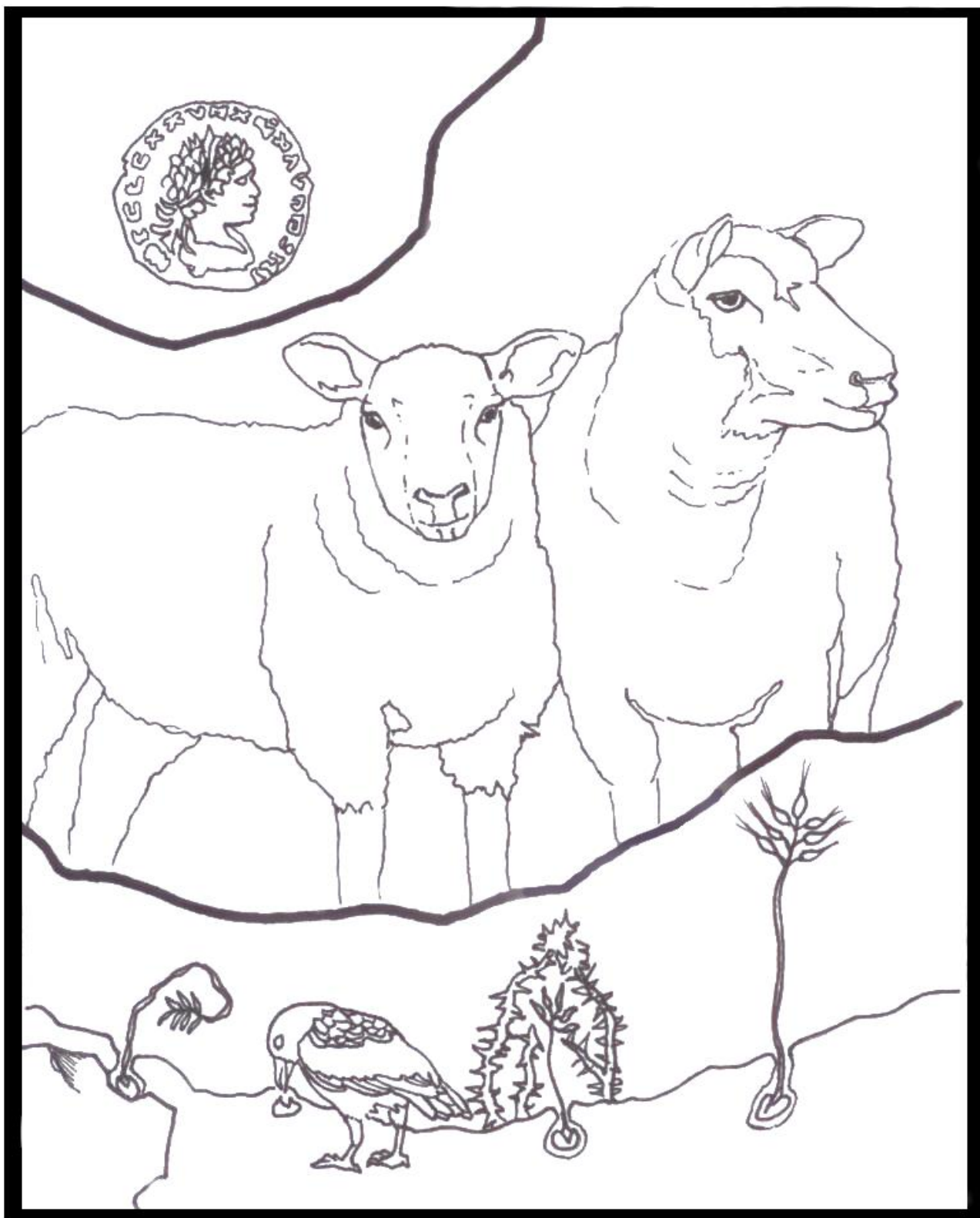

KALJUA PAAHTOI (Luuk. 15:11-32)

MINNE SIPAISEN (Matt. 13:31-32)

MUISTIINPANOJA:

5. SAMALLA VIIVALLA - Poika

Jeesus aiheutti elinaikanaan kohua monin tavoin. Sen lisäksi, että hän kertoi kansalle olevansa Jumalan Poika, hän myös haastoi useasti sellaisia asioita, joita pidettiin yhteiskunnassa tärkeinä sääntöinä juutalaisuuden lakien perusteella. Jeesus kyseenalaisti sekä puheillaan että teoillaan esimerkiksi sen, että sapattina ei saanut tehdä töitä. Hän korosti, että oikeudenmukaiset ja laupeat (eli armoa ja rakkautta osoittavat) teot sekä uskollisuus olivat tärkeämpiä kuin jokin yksittäinen sääntö. Myös hänen suhtautumisensa erilaisiin sen ajan hartaan juutalaisyhteisön hylkimiin ihmisiin oli melko poikkeuksellinen.

Syntisinä puhuttiin ihmisistä, joiden katsottiin rikkoneen hyvälle eli hurskaille juutalaisille tärkeitä sääntöjä ja kymmentä käskyä. Useissa kohdissa Raamattua tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi avionrikkojina pidetyt naiset. Syntisyyden ei kuitenkaan aina ajateltu välttämättä edes liittyvän ihmisen tekoihin, vaan myös monenlaisten sairauksien ja vammojen saatettiin ajatella johtuvan tämän tekemistä synneistä tai vaikkapa pahoista hengistä. Muun muassa ”spitaalisia” eli lepraan sairastavia ihmisiä välteltiin ja pidettiin saastaisina tautinsa takia. Jeesus paitsi paransi erilaisia sairauksia ihmeteoin, myös toivotti nämä ihmiset tervetulleiksi seuraansa ja saattoi esimerkiksi ruokailla heidän kanssaan. Sen ajan yhteisöissä ruokailtiin yleensä vain ”samanarvoisten” kesken, joten Jeesuksen käytöstä pidettiin hyvin erikoisena.

Syntisten ja sairaiden lisäksi muun muassa eri kansojen edustajien saatettiin ajatella olevan vähempiarvoisia. Niillä juutalaisilla, joiden kotiseuduilla Jeesus kulki opettamassa, oli ollut pitkä keskinäinen vihamielisyys Samariasta kotoisin olevien juutalaisten eli **samarialaisten** kanssa. Vanhassa testamentissa olevan perimätiedon mukaan Samariassa asui monien heimojen jäseniä, ja monet heistä eivät palvoneet vain yhtä Jumalaa, vaan omien perinteidensä mukaisesti muitakin. Uudessa testamentissa on useita kohtia, joissa samarialaiset esiintyvät: Jeesus kohtaa heidät samalla tavoin kuin muut ihmiset, ja hän ei opetuksissaan puhu heistä kuin he olisivat huonoja ihmisiä. Kansojen vihanpidon ja erilaisen uskonnonharjoittamisen takia kaikki eivät pitäneet edes hyvin ja oikein toimivia samarialaisia samanarvoisina kuin paikallisia juutalaisia.

Myös **publikaanit** eli Rooman valtakunnan ”julkisen vallan asioita” hoitamaan palkatut henkilöt olivat Jeesuksen ajan yhteiskunnassa enemmän tai vähemmän vihattuja. He keräsivät usein veroja tai tullimaksuja, ja heidän ajateltiin vetävän välistä rahaa myös omiin taskuihinsa.

Fariseukset, jotka monissa Jeesuksen elämän ja opetusmatkojen vaiheissa esiintyvät usein vastustajien tai kriitikoiden roolissa, muodostivat eräänlaisen ”juutalaisen puolueen”. Fariseuksiin kuului paljon ihan tavallisia sen ajan ihmisiä, mutta myös arvovaltaisia kirjanoppineita - he saattoivat tulkita lakeja ja säännöksiä muille. Laki tarkoitti fariseuksille viittä Mooseksen kirjaa sekä suullista perimätietoa, joka heidän mukaansa oli myös Moosekselta peräisin. Esimerkiksi apostoli Paavali oli alun perin fariseus.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Etsi nämä raamatunkohdat ja selvitä, mistä asioista Jeesus ja fariseukset olivat eri mieltä:

Raamatunkohta	Kiistan aihe
Matt. 9:9-13	
Matt. 15:1-6	
Luuk. 5:33-35	
Luuk. 6:1-11	
Luuk. 18:9-14	

FIILISBOKSI:**Onko olosi...**

Alakuloinen? 2. Kor. 4:8-9

Epävarma? 1. Tim. 1:14-15

Uupunut? Matt. 11: 28-30

BONUSBOKSI:**Lisää raamatunkohtia aiheeseen liittyen:**

- † Rikas ja taivasten valtakunta (Mark. 10:17-27)
- † Kuka on suurin (Mark. 9:33-35; Matt. 23:1-12)
- † Jeesus ja Sakkeus (Luuk. 19:1-10)
- † Jeesus ja spitaalinen (Luuk. 5:12-16)

Lisäkysymyksiä:

- † Oletko itse huomannut, että joskus olisit puhunut tai ajatellut hyvin "stereotyyppisesti" jollakin tavoin erilaisista ihmisistä? Miltä se tuntuu? Tai onko sinua kohdeltu loukkaavasti jonkun ennakkoluulon takia?
- † Miten voisi välttää ennakkoluulojen syntymistä ja sitä, että eri ihmisryhmiä yleistetään vain yhden tai parin ominaisuuden perusteella?

SAMALLA VIIVALLA - KERRAN RUNKO

Alussa pohditaan koko ryhmän kesken sellaisia ihmisiä, jotka jostakin syystä ovat heikommassa asemassa kuin muut, tai heihin suhtaudutaan epäillen. **Listatkaa** omiin vihkoihinne sitä mukaa, kun joku keksii yhden tällaisen ihmisryhmän.

- Ketä he voisivat olla Suomessa? Entä muualla maailmassa? Miksi ihmisistä tai ihmisryhmistä muodostuu ennakkokäsityksiä?
- Millä tavoin heidän asemansa näkyy:
  - Mitkä asiat ovat vaikeita, jos ihonväri tai puheen korostus on erilainen kuin muilla, jotka asuvat samalla alueella?
  - Entä jos ihmisellä on rajoitteita vaikkapa liikkumisen tai aistien suhteen?
- Onko ihmisistä vaikea olla muodostamatta ennakkokäsityksiä?

Lukekaa kaksi kohtaa, joissa Jeesus kommunikoi sellaisten kanssa joita siihen aikaan pidettiin epäluotettavina tai "huonoina": **Fariseus ja syntinen nainen (Luuk. 7:36-50)** ja sen jälkeen **Jeesus ja samarialainen nainen (Joh. 4:1-19)**.

- Ketkä ovat näissä tilanteissa mukana? Miten Jeesus heihin suhtautuu?
  - Kerro taustatietojen perusteella tarvittaessa lisää siitä, keitä syntiset ja samarialaiset olivat!
- Mitä Jeesus yritti opettaa esimerkillään?
- Minkälainen muutos olisi saattanut tapahtua niiden ihmisten elämässä, jotka Jeesus näissä teksteissä kohtasi?

Valitkaa joku niistä ryhmistä, jotka ovat nykyään jollain tavalla muita heikommassa asemassa.

Tehkää tuotos siitä, mitä Jeesus voisi heistä opettaa (piirros, sarjakuva, keksitty iskulause, näytelmä...).

- Mitä hän sanoisi ryhmää edustaville ihmisille?
- Tai niille, jotka eivät kuulu tähän porukkaan - miten Jeesus puhuisi tämän ryhmän edustajista muille?
- Voitte käyttää jotakin suoraa lainausta vaikka Jeesuksen puheesta, tai miettiä itse jotakin muuta mikä kuulostaa sopivalta.

Laita nämä Jeesuksen tunnetuimpiin kuuluvat lausahdukset tai opetukset oikeaan sanajärjestykseen. Ensimmäinen ja viimeinen sana on lihavoitu.

ON TAHTOO JOS	KAIKKIEN OLTAVA JA	ENSIMMÄINEN PALVELIJA VIIMEINEN	HÄNEN JOKU OLLA
----------------------------	--------------------------	--	-----------------------

1. _____ , _____
_____ .

PROFEETAT TE HEILLE MINKÄ	TEILLE JA TÄSSÄ ON	TEHKÄÄ TAHDOTTE TEKEVÄN KAIKKI	LAKI IHMISTEN
---	-----------------------------	--	------------------

2. _____ , _____
_____ , _____ .
_____ .

MITÄ HE ANTEEKSI	HEILLE ISÄ EIVÄT	TEKEVÄT ANNA TIEDÄ
------------------------	-------------------------------	---------------------------------

3. _____ , _____
_____ , _____ .

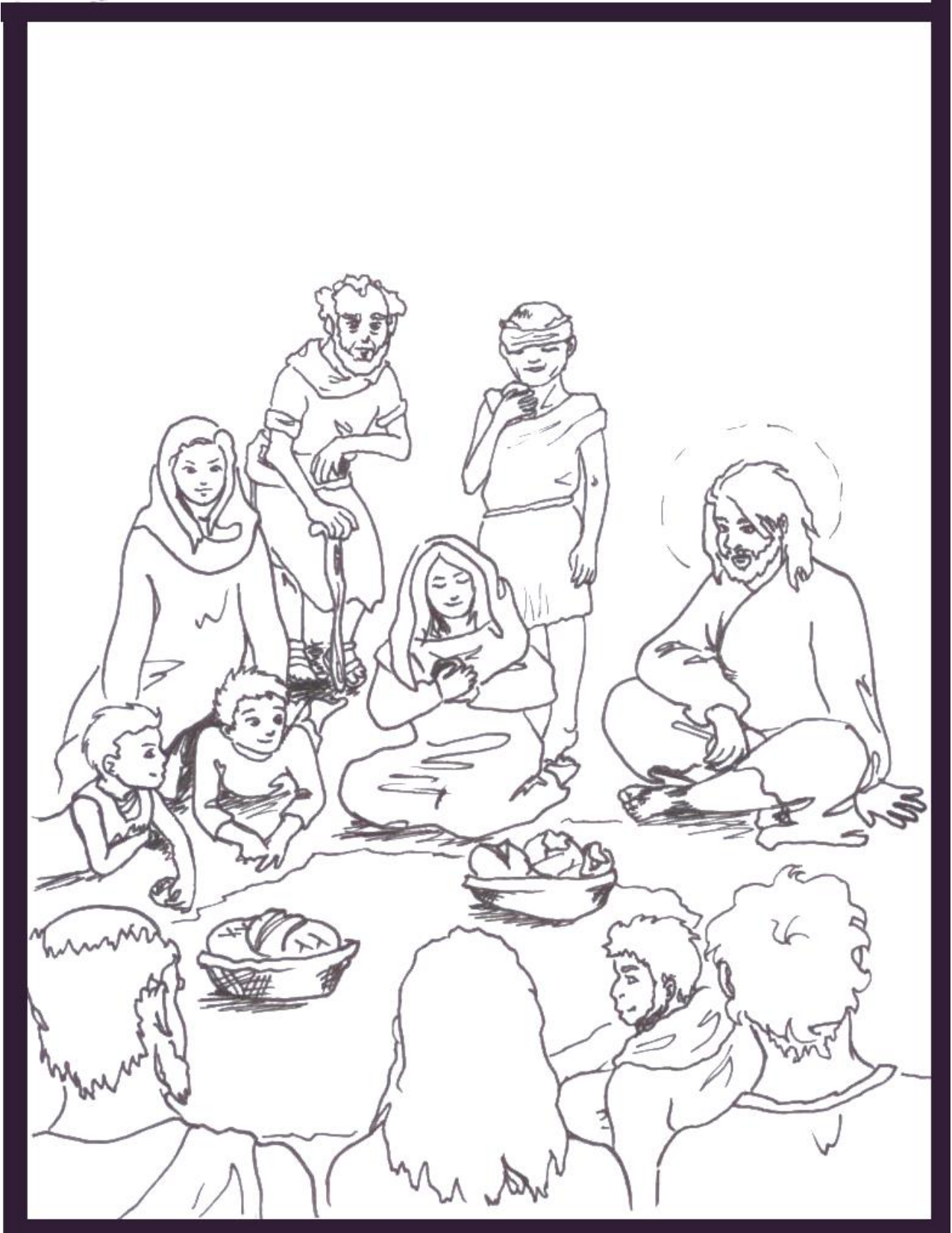
ITSEÄSI LÄHIMMÄISTÄSI KOKO JA	HERRAA NIIN RAKASTA SIELUSTASI	JUMALAASI SYDÄMESTÄSI KUIN MIELESTÄSI	KOKO RAKASTA
---	--	--	-----------------

4. _____ , _____ , _____ , _____
_____ .
_____ .

LEVON KAIKKI JA MINUN	LUOKSENI TYÖN ANNAN MINÄ	KUORMIEN TE UUVUTTAMAT TEILLE	TULKAA
---------------------------------------	-----------------------------------	--	---------------

5. _____ , _____
_____ .

Järjestyksen voi tarkistaa myös Raamatusta: Mark. 9:35, Matt. 7:12, Luuk. 23:34, Matt. 22:37-39, Matt. 11:28.

MUISTIINPANOJA:

6. LÄHIMMÄISENRAKKAU(dettomuu)TTA - Lähimmäinen

Juutalaisen käsityksen mukaan ”lähimmäinen” koski korkeintaan omaan kansaan kuuluvaa henkilöä, suppeamman määritelmän mukaan lähinnä perhettä, sukulaisia ja ystäviä. Samarialaiset olivat juutalaisten silmissä halveksittua sekakansaa, jonka jäsenet olivat puoliksi juutalaista ja puoliksi vierasmaalaista verta. Vertauksessa ei määritellä ryöstetyn miehen kansalaisuutta, eikä hänen ulkoasustaan voi päätellä mitään, sillä rosvot vievät hänen vaatteensa. Pappi ja leeviläinen eivät halunneet ottaa riskiä auttamalla miestä, sillä jos hän olisi ollut vierasmaalainen, häneen koskenut juutalainen olisi saastunut. Lisäksi vereen koskeminen ennen temppelissä suoritettavia toimituksia olisi vaatinut heidän peseytyvän miehen auttamisen jälkeen. Samarialaisen voi kuvitella ajatelleen tilanteen toisinpäin: hän ei halunnut riskeerata sitä, että olisi jättänyt auttamatta mahdollisesti omaan kansaansa kuulunutta. Näin Jeesus laajensi juutalaisten käsitystä lähimmäisestä: ei ole väliä, tunnetko ryöstetyn ja hakatun ihmisen ojanposkessa tai edustaako hän samaa kansallisuutta kanssasi, sillä hän on yhtäkaikki lähimmäisesi ja velvollisuutesi on auttaa, jo kultaisen säännön valossa.

Aviorikoksesta syytetystä naisesta kertovassa raamatunkohdassa todetaan, että fariseukset ja lainopettajat järjestivät kyseisen tilanteen saadakseen aiheen syyttää Jeesusta. Jeesus oli siis jo herättänyt toiminnallaan huomiota, josta fariseukset ja lainopettajat eivät pitäneet ja he halusivat löytää keinon poistaa Jeesus päiväjärjestyksestä. He asettavatkin Jeesuksen todella kiperään tilanteeseen.

Jeesuksen aikana alue, jolla hän liikkui, oli roomalaisten miehittämä. Juutalaisilla ei ollut oikeutta tuomita kuolemaan. Mooseksen laki kuitenkin määräsi aviorikoksen tuomioksi kuoleman kivittämällä. Kivittämisen vastustaminen veisi maineen Mooseksen lakia noudattavana miehenä, kun taas kivittämiseen kehottaminen veisi oikopäätä roomalaisten tyrmiin. Jeesus myöntyy kivittämiseen sillä ehdolla, että ensimmäisen kiven heittää synniton ihminen. Pikkuhiljaa fariseukset ja lainopettajat liukenevat paikalta. Eivät tosin välttämättä siksi, että heidän omatuntonsa olisi kolkuttanut, vaan siksi, että heidän edessään olivat samat vaihtoehdot kuin Jeesuksella: kansansuosion menetys tai roomalaisten rangaistus.

Lopulta Jeesus jää kahden naisen kanssa. Jeesus toteaa, ettei kukaan halunnut tuomita naista eikä tuomitse hänkään. Hän kehottaa kuitenkin naista olemaan tekemättä enää syntiä; syyllistymästä aviorikokseen. Jeesus ei siis hyväksy syntiä sen enempää kuin hetki sitten naisen kivittämistä kannattaneetkaan, mutta hyväksytyksi tulee syntinen ihminen. Tässä tulee ilmi Jumalan suhtautuminen aiheeseen: hän vihaa syntiä, mutta rakastaa syntistä ihmistä. Ihminen pysyy syntisenä koko elämänsä, teki mitä hyvänsä, ja synti on se, joka erottaa ihmisen Jumalasta. Jeesus kuitenkin tuli maailmaan korjaamaan välimme Jumalan kanssa kuolemalla syntiemme puolesta. Tähän armoon turvaten pääsemme osallisiksi Jumalan rakkaudesta ja iankaikkisesta elämästä.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Tee jollekin leirillä olijalle jokin lähimmäisenrakkauden teko. Esimerkiksi joku pieni ystävällinen ele tai kommentti, apua toiselle jossakin mitä tämä tekee jne. Voit jakaa teon ja kokemuksen myöhemmin esimerkiksi palaverissa muulle vetäjätiimille!

FIILISBOKSI:**Onko olosi...**

Jännittynyt/hermostunut? Fil. 4:6-7

Iloinen/innostunut? Ps. 16:8-11

Epävarma? Ps. 37:23-24

BONUSBOKSI:**Lisää raamatunkohtia aiheeseen liittyen:**

† Jaak. 4:11-12

† Room. 15:1-7

† Matt. 5:43:48

LÄHIMMÄISENRAKKAU(dettomuu)TTA - KERRAN RUNKO

*Kaiva kuoppaa ja asetu seisomaan
niin että hiekka yltää hartiaan
Vasta sieltä voit kehottaa kiviään
kantavat miehet heittämään
Helppo toiselle on kaivaa kuoppaa
helppo toisen synnit tunnustaa
Montako kiveä Jeesus heittikään?
Ei niin!
kls. – Kivitä*

Pohtikaa, mitä eroa on läheisellä ja lähimmäisellä? Ketkä seuraavista ovat mielestänne läheisiä ja ketkä lähimmäisiä? Onko joku, joka ei ole kumpaakaan? Perustele.

- äiti
- kaupan kassa
- joku samasta koulusta
- veli
- juoppo Alkon nurkalla
- paras ystävä
- maahanmuuttaja
Lähi-idästä
- kadulla vastaan tuleva
tyyppi
- matematiikan opettaja
- poika-/tyttöystävä
- Justin Bieber

Lukekaa vertaus laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25-37). Kuka Jeesuksen mielestä on ihmisen lähimmäinen?

Lukekaa Raamatusta kohta, joka kertoo **Aviorikoksesta syytetystä naisesta (Joh. 8:2-11)**.

Fariseukset ja lainopettajat asettavat Jeesukselle ansan. Mikäli Jeesus vastustaisi kivittämistä, hän vastustaisi avoimesti Mooseksen lakia. Jos taas hän olisi kivittämisen kannalla, hänet voitaisiin ilmiantaa roomalaisille (juutalaisten kun ei ollut lupa tuomita ketään kuolemaan) ja heittää vankilaan.

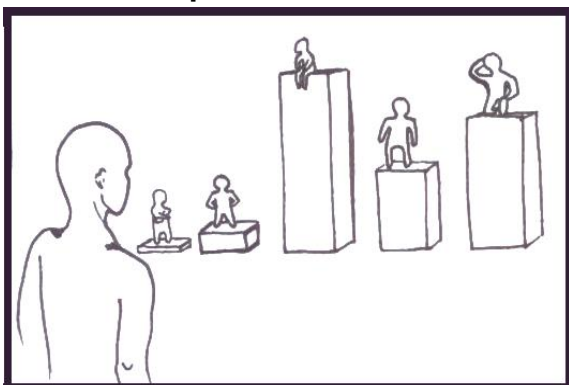
- Miten Jeesus vastaa?
- Millaisen valinnan eteen fariseukset ja lainopettajat joutuvat, kun Jeesus luovuttaa heille vastuun päätöksestä naisen kohtalon suhteen?

Jeesus kehottaa sitä, joka ei ole syntiä tehnyt, heittämään ensimmäisen kiven. Jeesus eli synnittömän elämän, joten hänellä olisi käytännössä ollut valta heittää ensimmäinen kivi. Sitä hän ei kuitenkaan tehnyt.

Lukekaa vielä uudestaan kaksi viimeistä jaetta.

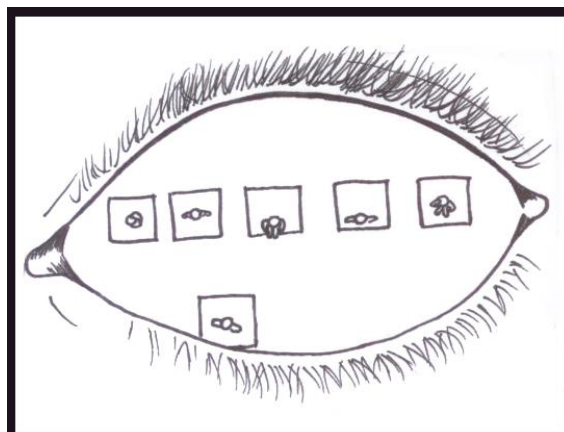
- Mitä ne kertovat Jeesuksen suhtautumisesta syntiin sekä syntiseen ihmiseen? Kumman Jeesus tuomitsi, kumman hyväksyi?

Ihmisen tapa nähdä toiset ihmiset

- Miten kuvien perusteella ihminen näkee toisen ihmisen synnit? Entä miten Jumala näkee ihmiset?

Ihminen *Jumalan* näkökulmasta

Olemme toisinaan kovinkin kärkkäitä tuomitsemaan toisia.

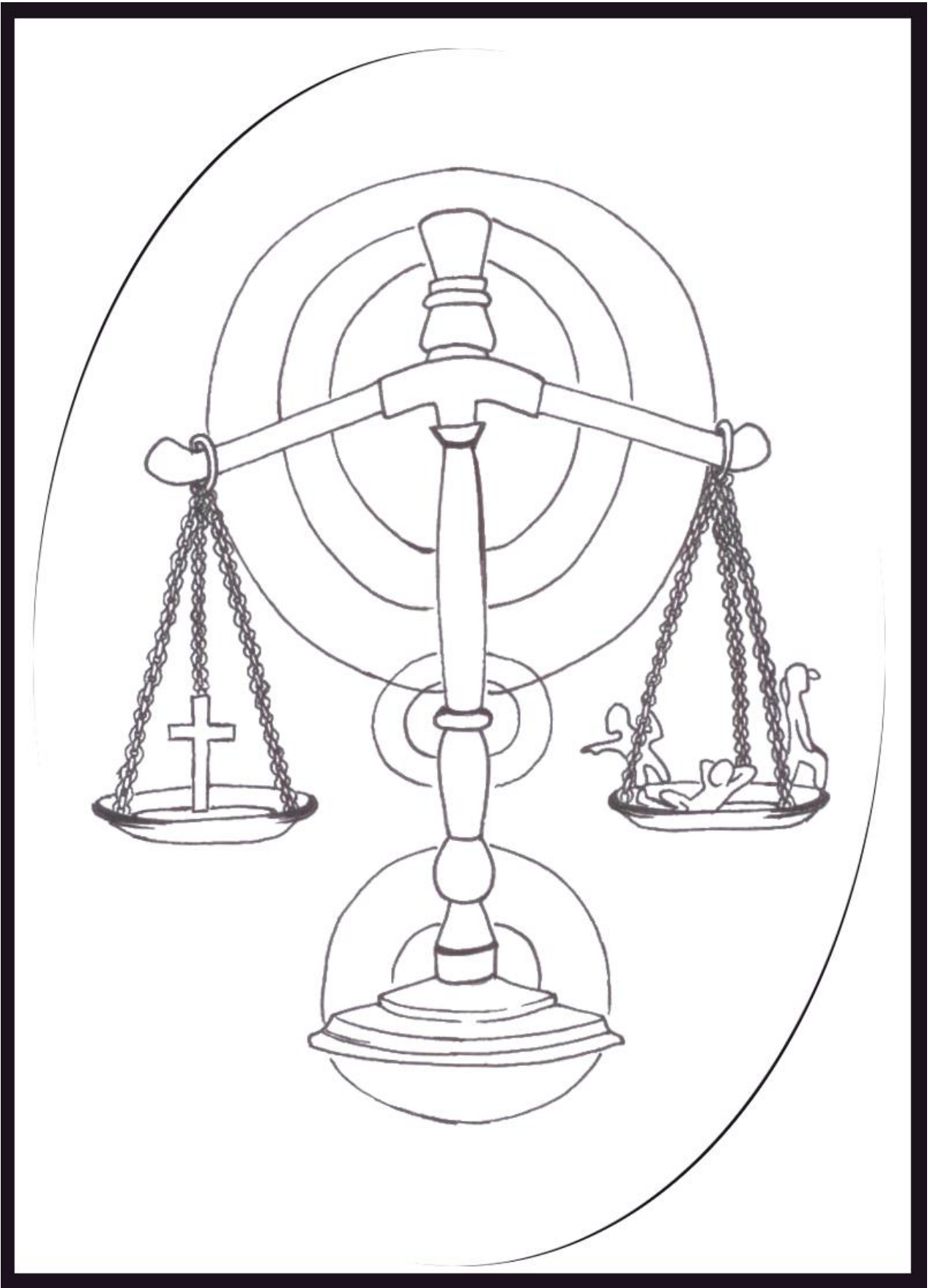
- Mitkä teot ovat sellaisia, jotka jättävät ihmisestä pysyvästi negatiivisen käsityksen?
- Onko mielestäsi täydellisiä ihmisiä edes olemassa? Jos ei itse ole yltänyt täydelliseen suoritukseen, onko oikeutta tuomita muita?

Kaikissa maailmanuskonnoissa esiintyy jossakin muodossa kristinuskossa kultaiseksi säännöksi nimitetty ajatus: **”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille.”** (Matt. 7:12)

- Onko tämä mielestänne hyvä elämänohje? Perustelkaa mielipiteenne.
- Onko sitä mahdollista noudattaa kaikissa tilanteissa? Jos ei, niin miksi?

Tehkää Johanneksen evankeliumista lukemastanne tekstistä tuotos päivän materiaaleilla. (Joh. 8:2-11.) Se voi olla

- suoraan Raamatusta TAI nykyaikaan siirretty versio tekstistä – mitkä olisivat “nykyajan vastineet” tekstin eri henkilöille ja sille, mitä teksti opettaa?
  - näytelmä, sarjakuva, sormiväriyö, lööppi tai iskulause
- jos haluatte, voitte tarkastella tekstiä tuotoksellanne jonkun siinä esiintyvän näkökulmasta

MUISTIINPANOJA:

7. ELÄMÄN JA KUOLEMAN KYSYMYKSIÄ - Kuolema ja ylösnousemus

Kärsimys, niin henkinen kuin fyysinenkin tuska ja kipu, on tuskin vierasta kenellekään. Koemme kaiken yksilöllisesti ja jollekin todella rankka paikka on toiselle helpompi kestää. Silti kenenkään kärsimystä ei voi eikä saa vähätellä.

Aina kärsimykselle ei tunnu löytyvän syytä: esimerkiksi läheisensä tuhoisan luonnonilmiön vuoksi menettäneen on mahdotonta käsittää, miksi niin piti tapahtua. Miten kaikkivaltias, rakastava Jumala voi sallia niin paljon pahuuden ja kärsimyksen olemassaolon maailmassa? Tämä kysymys on nimeltään teodikean ongelma, johon ihmiset ovat miettineet vastausta epäilemättä koko kristinuskon olemassaolon ajan. Kuten moni muukin asia, myös tämä on ihmisiltä pohjimmiltaan salattu. Vaikka Jumala sallii pahan tapahtua, hän ei kuitenkaan ole kuin ilkeä tuomari, joka rankaisee jakamalla kärsimystä. Pienoisevankeliumi sen sanoo: hän on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa kuolla meidän tähtemme. Hän ei siis salli kärsimyksen kohdata ainoastaan meitä, vaan oppi tuntemaan sen myös itse Jeesuksen kautta. Raamatussa ei missään kohtaa luvata helppoa ja kivutonta elämää, mutta sen sijaan Jumala lupaa olla kanssamme kaiken aikaa, kaikissa tilanteissa. Hänen eteensä voi tuoda niin iloiset kuin kipeätkin asiat. Hän eli ihmisen elämän ja kulutti saman maan pintaa: ihmiselämän ilot ja surut ovat hänelle tuttuja, eikä parempaa tai uskollisempaa myötäeläjää löydy.

Niin pääsiäisen tapahtumista kuin evankeliumeista kokonaisuudessaan löytyy eroja. Lisäksi yksikään evankeliumi ei ole silminnäkökuvaus. Tiedot Jeesuksen elämästä ja kuolemasta ovat kulkeneet useampaan kertaan suusta suuhun ennen kuin ne on kirjoitettu ylös. Ihmiset kiinnittävät huomiota luonnostaan eri asioihin, jotain saattaa unohtua tai kuulla väärin. Ei siis ole mikään ihme, että evankeliumeissa esiintyy erilaisia versioita. Jo se, että Jeesuksen aikaisessa mieskeskeisessä yhteiskunnassa niinkin tärkeä asia kuin Jeesuksen ylösnousemus saatetaan ensimmäisenä naisten tietoon (kaikkien neljän evankeliumien mukaan), tukee sitä, että jutussa on vedenpitäviä aineksia. Tässä tehtävässä tarkastelun kohteena on Matteuksen versio, jossa haudalle saapuvat kaksi Mariaa. Voi hyvin kuvitella, miten surullisin mielin he olivat matkalla katsomaan heille rakkaan ihmisen hautaa. Suurin osa meistä osaa varmasti samastua menetyksen tuskaan. Kun enkeli laskeutui taivaasta heidän eteensä, haudalle asetetut vartijat säikähtivät niin, että ilmeisesti pyörtyivät. Jos kerran aseistetut miehet pelästyivät näin, voi vain kuvitella mitä kahden Marian päässä liikkui; mahdollisesti ainakin pelkoa ja ehkä pakokauhuakin. Enkelin tuoma viesti ylösnousemuksesta oli ihmeellinen, eikä naisten kuolleen opettajan ilmestyminen varmasti jäänyt toiseksi.

Tuomaan reaktio siihen, että hänen opettajansa olisi noussut kuolleista, on hyvin luonnollinen. Ihmisen herääminen uudestaan elämään ruumiin kerran petettyä on selkeästi järjen ja luonnon vastainen ajatus. Toisaalta, kuinka monta asiaa kristinuskossa kykenee järjellä selittämään? Jumala on maailmankaikkeuden Herra, jolla on valta tehdä kuollut eläväksi. Vaikka Jeesuksen oli hetkeksi erottava täysin Jumalasta syntien sovittamiseksi (sillä synnin hinta on kuolema = täydellinen ero Jumalasta), kuolema ei saanut hänestä lopullista otetta. Jeesus avasi meille tien Jumalan luo. Uskomalla Jeesuksen sovituskuolemaan sekä katumalla syntejään voi olla varma omalla nimellä varustetusta taivaspaikasta. Ihminen pelastuu ”yksin uskosta, yksin armosta”.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Etsi evankeliumeista eroja kohdissa, joissa naiset menevät Jeesuksen haudalle.

FIILISBOKSI:

Onko olosi...

Alakuloinen? Ps. 34:18

Yksinäinen? Sef. 3:17

Jännittynyt? Joos. 1:9

BONUSBOKSI:

Lisää raamatunkohtia aiheeseen liittyen:

† Room. 8:31-39

† Ef. 2:4-7

† 2. Kor. 4:16-18

ELÄMÄN JA KUOLEMAN KYSYMYKSIÄ - KERRAN RUNKO

”Minulle elämä on Kristus ja kuolema on voitto.” – Fil. 1:21

- Mitä sana ”kärsimys” merkitsee sinulle?
- Mikä on auttanut jatkamaan eteenpäin silloin, kun sinulla on ollut vaikeaa?

Keksikää esimerkkejä

- itse aiheutetusta kärsimyksestä,
- toisen aiheuttamasta kärsimyksestä sekä
- kärsimyksestä, jota ei voi selittää.

Miettikää, miksi maailmassa on kärsimystä ja pahuutta, vaikka Jumalan pitäisi olla hyvä ja rakastava?

- Voiko kärsimyksestä seurata jotain hyvää?
- Miten Jumalan läsnäolo voi auttaa vaikeissa tilanteissa?

Lukekaa Raamatusta Hepr. 2:9-10 ja 18.

- Elikö Jeesus helpon ja kivuttoman elämän?
- Auttaako Jeesuksen ihmiselämä häntä ymmärtämään meitä?
  - Mieti itseäsi lohduttamassa toista ihmistä: onko hänen asemaansa helpompi asettua, jos olet itse kokenut jotain samankaltaista?

”Herra on lähellä niitä, joilla on särkynyt sydän, hän pelastaa ne, joilla on murtunut mieli.”

- Psalmi 34:19

Lukekaa kohta Matt. 28:1-10.

- Miltä uskot kahdesta Mariasta tuntuneen, kun he olivat matkalla rakkaan opettajansa haudalle? Entä kun enkeli ilmestyi heille?
- Miten olisit itse reagoinut?

Lukekaa vielä Joh. 20:19, 24-28.

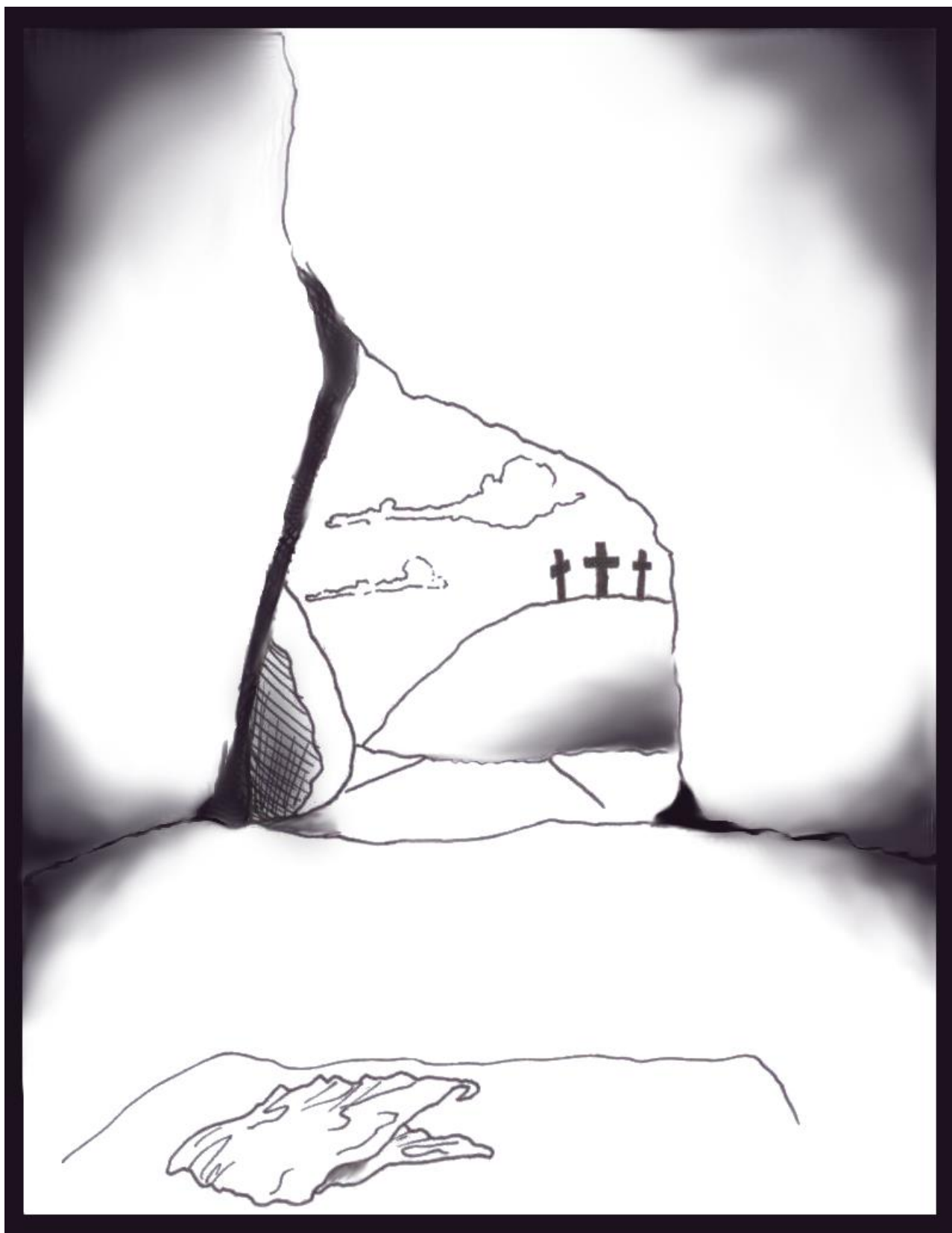
- Miksi Tuomas ei uskonut Jeesuksen nousseen kuolleista ennen kuin sai koskettaa hänen haavojaan?
- Mitä itse ajattelet ylösnousemuksesta ja kuolemanjälkeisestä elämästä? Onko niihin helppo vai vaikea uskoa?

† Jeesus sanoi olevansa ”tie, totuus ja elämä”, jota ilman kukaan ei pääse Isän luo. Mitä Jeesus tällä tarkoitti, eli miten ihminen pääsee Taivaaseen?

Tehkää jommastakummasta evankeliumitekstistä tuotos päivän materiaaleilla. Se voi olla

- suoraan Raamatusta TAI nykyaikaan siirretty versio tekstistä – mitkä olisivat “nykyajan vastineet” tekstin eri henkilöille ja sille, mitä teksti opettaa?
  - näytelmä, sarjakuva, sormiväriyö, lööppi tai iskulause
- jos haluatte, voitte tarkastella tekstiä tuotoksellanne jonkun siinä esiintyvän näkökulmasta

MUISTIINPANOJA:

8. LAITA HYVÄ KIERTÄMÄÄN - Pyhä Henki

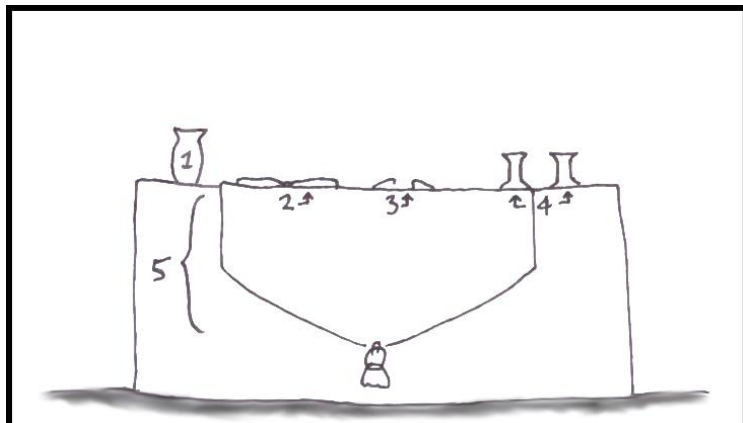
Pyhä Henki on yksi Jumalan kolmesta persoonasta. Hän on Raamatussa läsnä jatkuvasti sekä Vanhassa että Uudessa testamentissa. Pyhästä Hengestä käytetään myös muun muassa nimiä Totuuden Henki, Herran Henki ja Puolustaja. Jeesus lupaa puheissaan opetuslapsilleen, että hänen poistumisensa jälkeen opetuslasten luo lähetetään Pyhä Henki, joka auttaa ja opettaa sekä tukee opetuslapsia tehtävissään, esimerkiksi lähetyskäskyn noudattamisessa. Monissa Raamatun kertomuksissa Pyhä Henki onkin mukana niin, että antaa erilaisia lahjoja ja kykyjä ihmisille. Kansojen johtajat ja kuninkaat saavat voimaa ja osaamista oman roolinsa mukaisesti, samoin kuin tuomarit viisautta tehdä työtään oikeudenmukaisesti. Jeesuksen puheiden mukaan samanlaisia armolahjoja annetaan muillekin hänen seuraajilleen, eri ihmisille erilaisia ja eri tarkoituksia varten. Pyhä Henki myös mahdollistaa uskon syntymisen ja vahvistaa ihmisiä uskossaan. Pyhän Hengen symboleita ovat muun muassa kyyhkynen, tuli sekä tuuli.

Armolahjalla tarkoitetaan Jumalan antamaa lahjaa tai kykyä. Usein sanaan sisältyvät sekä sellaiset ihmisen erityiskyvyt ja ominaisuudet, joita hän voi käyttää oman yhteisönsä ja seurakuntansa hyväksi että erityisissä vastuutehtävissä olevien henkilöiden saamasta kutsusta ja taidoista työnsä tekemiseen. Armolahjoja ei tarvitse ansaita, eikä niitä saada ”palkinnoksi” mistään teoista.

Palvelutehtävä puolestaan tarkoittaa sitä roolia tai vastuuta, joka ihmiselle saamiensa armolahjojen perusteella on annettu. Jotkut myös kokevat tulleen kutsutuiksi johonkin tiettyyn tehtävään, esimerkiksi papiksi tai vaikkapa ensihoitajaksi ambulanssiin.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:

Jumalanpalveluksissa alttari voidaan koristella monin tavoin - värit ja muut koristeet vaihtelevat myös kirkkovuoden mukaan - mutta yleensä ainakin muutama asia löytyy jokaisessa jumalanpalveluksessa alttarilta. Mitä ne ovat? Mikä osa niistä voisi kuvata Isää, mikä Poikaa, mikä Pyhää Henkeä?

Kuvan alttarilta puuttuu muutama niin sanottu perusasia. Lisää ne muistin perusteella tai käytä vihjeitä hyödyksesi. Rasti ruutuun, mitä Pyhän Kolminaisuuden osaa ne voisivat mielestäsi vastata.

Esine	Isä	Poika	Pyhä Henki
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Vihjeet:

- Vahapuikko, jonka ytimessä on lanka. Tämä voidaan sytyttää.
- Näitä on monissa eri muodoissa ja väreissä, luonnossa lähinnä keväisin ja kesäisin. Ne tuoksuvat ja tarvitsevat vettä ja ravinteita pysyäkseen hengissä.
- Kristinuskon Iso Kirja.
- Symboli, joka löytyy sekä Suomen lipusta että kristinuskon syntyhistoriasta.
- Näitä on viisi erilaista: musta, violetti, punainen, valkoinen ja vihreä.

FIILISBOKSI:**Onko olosi...****Innostunut? Ps. 13:6****Epävarma? Jes. 30:21****Hermostunut? Fil. 4:6-7****BONUSBOKSI:****Lisää raamatunkohtia armolahjoista:**

† 1. Kor. 12:1-11

† Ef. 4:11-12

† Piet. 4:10-11

LAITA HYVÄ KIERTÄMÄÄN - KERRAN RUNKO

Alussa keskustellaan hyvän tekemisestä.

- Mitä tarkoittaa ”hyvä teko”?
- Mieti joku tilanne, missä sinua kohdeltiin hyvin tai joku teki jotakin hyvää sinun puolestasi. Miltä se tuntui?
  - Entä mitä siitä itse ”saa”, jos auttaa muita tai tekee jotakin hyvää? Voiko hyviä tekoja tehdä myös itselleen?
- Pitääkö aina ajatella toisten etua, vaikka se tuottaisi itselle pahaa oloa tai liikaa stressiä?

Jokainen miettii kaksi taitoa tai omaa ominaisuutta, joita voisi käyttää hyvän tekemiseen.

- Ne voivat olla sellaisia, mitä on joskus käyttänyt aiemmin
    - esim. kädentaidot tai se, että osaa piirtää hyvin ja on tehnyt niillä jonkin käsintehtyn lahjan, on leiponut/kokannut jollekulle
  - omia erityistaitoja
    - soittotaidot, osaaminen jossakin harrastuksessa jne.
  - tai yleisempiä asioita
    - on hyvä kuuntelemaan tai lohduttamaan, kertoo hyviä tarinoita, huomaa heti jos jollakin toisella on paha olla tai muuta vastaavaa
- Kaikilla on tällaisia taitoja! Käykää nämä asiat läpi niin, että jokainen kertoo ainakin yhden.

Lukekaa Raamatusta Room. 12:6-8.

- Mitä armolahjat tarkoittavat? Entä mitä tarkoittaa ihmisen palvelutehtävä?
- Mitä yhteistä niillä on sen kanssa, mitä jokainen äsken kirjoitti ylös itsestään?

Lukekaa vielä jakeet 16-21.

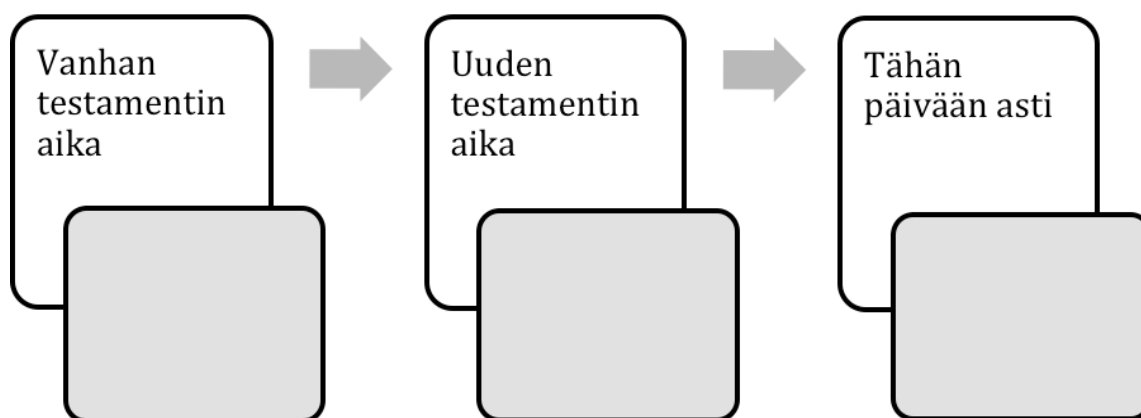
- Mitä kohdassa puhutaan siitä, miten ihmisten tulisi kohdella toisiaan?
- Onko olemassa oikeita ja vääriä tapoja tehdä hyvää toisille?

Tehkää lopuksi ryhmästä tuotos. Tehkää valitsemillanne materiaaleilla kuva ihmishahmosta. Kirjoittakaa sen eri osiin tapoja, joilla ihminen voi tehdä hyvää. Hyödyntäkää niitä asioita, joita ryhmäläiset kirjoittivat itsestään ylös.

Kirjoittakaa/kuvatkaa asiat niiden ruumiinosien kohdalle, joihin ne sopivat - voitte myös keksiä uusia taitoja tai hyvän tekemisen tapoja!

- (esim. korvat kuuntelevat toisia, kädet soittavat musiikkia, jalat kulkevat yhtä matkaa tai urheilevat porukalla.) Esitellään muille ryhmille.

Täytä aikajanaan Pyhän Kolminaisuuden eri muodot sen mukaan, kuka milloinkin on ollut eniten vaikuttamassa ihmisten parissa - **Jeesus, Jumala vai Pyhä Henki.**

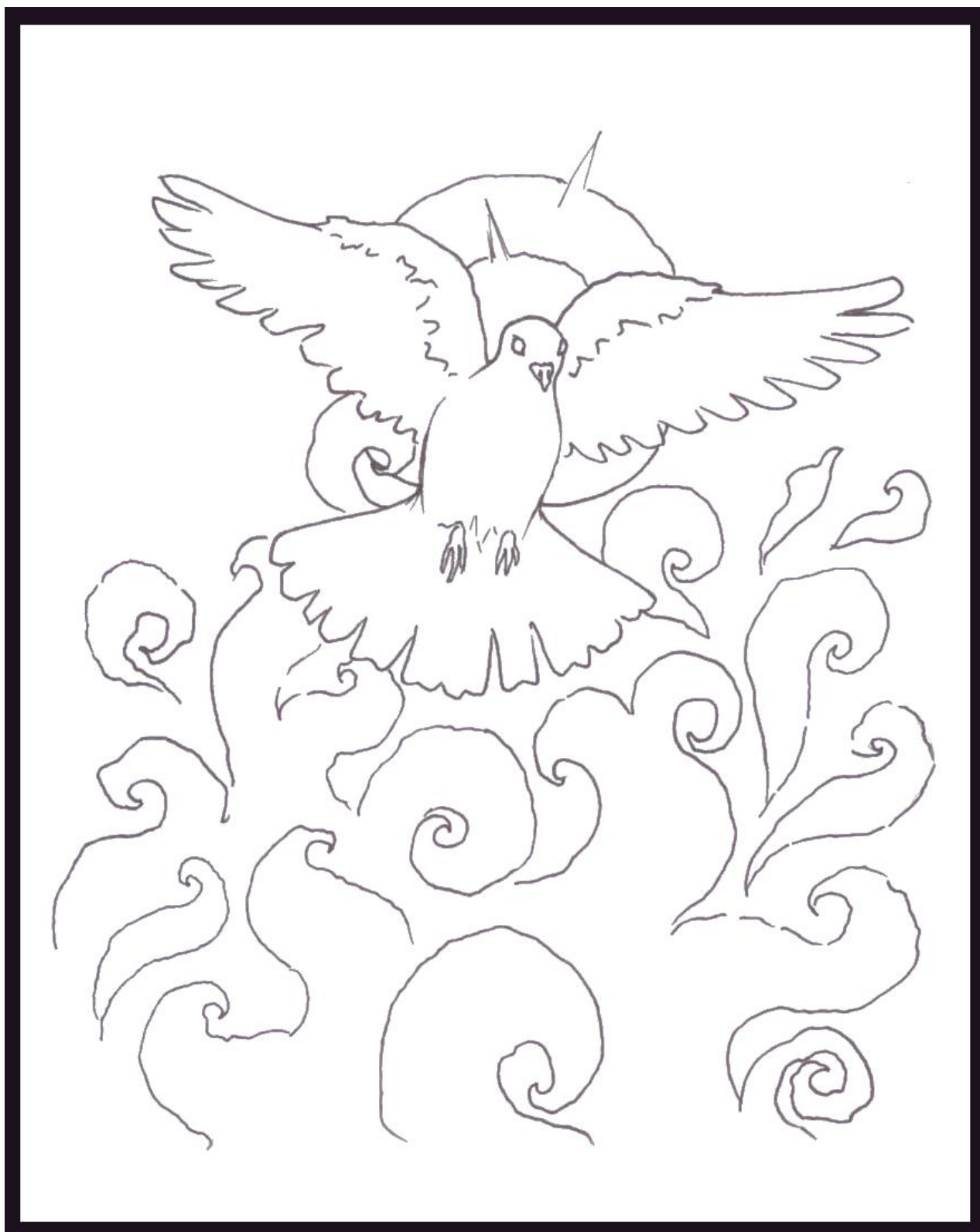

Yhdistä raamatunkohdista löytyvät armolahjat niiden “suomennoksiin”. Armolahjoja on monenlaisia, ja niille voi varmasti tulkita myös monia eri merkityksiä ja yhteyksiä tähän päivään. Alla on muutama esimerkki - voit myös keksiä itse vaihtoehtoisia “nykykielen versioita” armolahjoista.

kyky jakaa viisautta		vastuun kantaminen toisista
kyky jakaa tietoa		halu luopua omasta ylimäärästään, kun toisella ei ole juuri mitään
parantaminen		taito kertoa itselleen tärkeistä asioista ja totuuksista vakuuttavasti
paimentaminen		kyky tunnistaa asioiden välisiä syy- ja seuraussuhteita
profetoiminen		halu laittaa toisen ihmisen tarpeet omiensa edelle
kielillä puhuminen		toisten opettaminen
köyhien auttaminen		hyvien neuvojen antaminen
palveleminen		toisen lohduttaminen ja tukena oleminen

MUISTIINPANOJA:

9. RUKOUS

Rukoilemiseen ei ole vain yhtä oikeaa tietä tai tapaa. Kristilliseen uskoon liittyy monia perinteisiä esimerkkejä rukouksista ja opetuksia siitä, miten olisi hyvä rukoilla - mutta niitäkin voi tulkita monella eri tavalla ja käyttää sillä tavoin, kun itselle tuntuu sopivalta. Rukoilla voi yksin tai yhdessä, hiljaa tai ääneen puhumalla, laulamalla tai soittamalla, lukemalla tai kuuntelemalla.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jumalanpalveluksissakin rukoillaan useammalla eri tavalla. Ehkä yleisimmin joku toimii lukijana vapaamuotoisemmassa esirukouksessa, tai seurakunta sanoo yhteen ääneen jonkun ennestään tutun rukouksen, kuten Isä Meidän-rukouksen tai Herran Siunauksen. Myös virret ja muut laulut voivat toimia rukouksina.

Jeesuksella itsellään oli tapana keskustella Jumalan kanssa hyvinkin suoraan ilman erityisiä "rukouksen sanoja". Hän puhui myös sen puolesta, että rukousta ei tulisi tehdä sen takia, että näyttäisi ulospäin muille ihmisille jotenkin paremmalta tai hurskaammalta. Jeesuksen mukaan rukous olisi parhaimmillaan yhtä lailla omaa itseä ja uskoa sekä Jumalaa varten.

Tällä rukouskerralla voitte ryhmän kanssa hieman testata, mikä voisi olla kullekin sopiva tapa rukoilla. Rukoilemisen ei ole tarkoitus olla jotakin, mitä on pakko "suorittaa" - mutta olisi hyvä, jos jokainen ryhmäläinen voisi ainakin kokeilla jotakin sellaista rukouksen tapaa, mikä esimerkiksi ei ole ennalta tuttu.

ENNAKKOTEHTÄVÄ:**Etsi musiikkia, jota kerran aikana voisi soittaa.**

- Voit valita jotakin omaa musiikkiasi tai
- pyytää rippikoulun työntekijöiltä vaikkapa rauhallista meditaatiomusiikkia jos itsellesi ei tule mitään erityistä mieleen.
  - Olisi kuitenkin hyvä valita ensisijaisesti instrumentaalista musiikkia - eli sellaista, missä ei ole laulua - koska joidenkin keskittymistä tai kirjoittamista voi häiritä se, että taustalla olevia laulun sanoja alkaa kuunnella ja miettiä.
- Muun muassa Youtubesta löytyy paljon pitkiäkin tähän sopivia musiikinpätkiä, kokeile vaikka hakusanoilla “guitar instrumental” (tai muu soitin + instrumental) sekä Taizé instrumental.

***HUOM!** Nettivideoiden musiikit kannattaa joko kuunnella kokonaan etukäteen tai tarkistaa ainakin videon loppu, ettei kesken meditaatiota kaiuttimesta pärähdä vahingossa kovaääninen screamer-pila tai muuta vastaavaa.*

FIILISBOKSI:**Onko olosi...****Jännittynyt? Matt. 6:34****Epävarma? Matt. 7:7-8****Illoinen? Ps. 28:7**

RUKOUS - KERRAN RUNKO

Aluksi listatkaa ryhmässä, minkälaisia rukouksia muistatte. Pelkkä nimi tai pätkä riittää.

- Missä tilanteissa niitä käytetään?
- Milloin muulloin ihmiset saattavat rukoilla?
- Olivatko kaikki keksimänne rukoukset tekstejä, joita luetaan yksin tai yhteen ääneen?
  - Voisiko esimerkiksi joku punaisen kirjan veisu olla rukous?

Toteuttakaa pieni jutteluhetki Jumalan kanssa. Sano ryhmäläisille, että tän hetken aikana kenenkään muun ei tarvitse kuulla, mitä kukin Jumalan kanssa puhuu, vaan se on heidän itsensä ja Jumalan välillä. Kerro ehdottavasi joitakin aiheita, mistä ryhmäläiset voisivat Jumalan kanssa jutella. Kun aihe on sanottu, juttelee jokainen hetken Jumalan kanssa siitä ja nyökkää, kun on valmis.

Kerro Jumalalle...

- mikä on lempipaikkasi Helsingissä.
- minne haluaisit lähteä pitkälle lomalle.

Laita silmät kiinni ja näytä Jumalalle kotisi. Kuvittele, miltä se näyttää.

Kerro Jumalalle

- paras muisto, mikä sinulla on jonkun perheenjäsenen kanssa.
- joku asia, mikä syvällä sisimmässä pelottaa sinua aika paljon juuri nyt.
- mikä oli lempi TV-ohjelmasi, kun olit lapsi?
- yksi asia, minkä toivoisit olevan eri lailla omassa kaveripiirissäsi.

Kerro Jumalalle yksi asia, mitä olet rukoillut tai toivonut tapahtuvan, mutta se ei ole vielä tapahtunut.

Mieti yksi paikka mihin haluaisit, että Jumala tulee olemaan läsnä, auttamaan ja vaikuttamaan. Se voi olla mikä tahansa paikka, mutta sellainen mikä on osa sinun omaa elämää. Vaikka joku olohuoneen nurkka tai leirikeskuksessa yhteinen tila - niin että aina kun tämän jälkeen menisit siihen paikkaan, niin tuntisit että Jumala on läsnä.

Voit lopettaa juttutuokion kehottamalla ryhmäläisiä avaamaan silmät ja sanomalla, että tämäkin on yksi tapa rukoilla ja keskustella Jumalan kanssa.

Laita rauhallista musiikkia soimaan. Jokainen ryhmäläinen laittaa valitsemallaan tavalla jonkun rukouksen omaan vihkoonsa tyhjälle sivulle. Voi esimerkiksi:

- Kirjoittaa ylös Isä meidän -rukouksen, Herran siunauksen tai Pienoisevankeliumin
- Kopioida kirjoittamalla tai leikkaa-liimaa-tyyliin jonkun isosen vihkosta löytyvän rukouksen
- Kirjoittaa muistiin jonkun rukouksen, jonka muistaa lapsuudesta
- Keksiä itse mieleisen rukouksen
- Etsiä listan raamatunkohtia ja valita niistä jonkun/joitain omaan vihkoonsa
- Piirtää tai taiteilla rukouksensa tyhjälle sivulle, kirjoittaa ylös jonkun veisun sanoja...

Varatkaa tähän noin 15 minuuttia aikaa. Jos joku ehtii valmiiksi etuajassa, voi tehdä vaikka vihkosta jonkun aiemman päivän tehtäviä.

Tässä on esimerkkejä raamatunkohdista, joita ryhmäläiset voivat etsiä ja halutessaan kirjoittaa rukouksiksi vihkoihinsa:

† Ps. 8:4-10	† Ps. 73:23-26	† Joh. 3:16
† Ps. 139:1-24	† Ps. 23	† Matt. 6:9-13
† Ps. 145:8-21	† Ps. 91:11-12	

Kun varattu aika on kulunut, käykää läpi mitä kukin valitsi. Saa perustella valintansa halutessaan!

- Jos joku esim. kirjoitti itse jonkun tosi henkilökohtaisen rukouksen, sitä ei tarvitse kokonaan lukea muulle ryhmälle! (Voi kertoa vain keksineensä oman rukouksen jne.)

Tämän jälkeen rukouksensa kanssa valmiita olevat voivat poistua halutessaan, mutta jos ryhmässä oli vielä niitä joilla on vaikka piirustus kesken, voit jättää musiikin vielä päälle ja antaa heidän jatkaa.

Valmiita rukouksia kopioitaviksi (vain isosen vihkossa):

Fransiskus Assisilaisen rukous

Vapahtaja, tee minusta rauhasi välikappale,
niin että sinne, missä on vihaa,
toisin rakkauden,
missä loukkausta, toisin anteeksiannon,
missä epäsopua, toisin yksimielisyyden,
missä erehdystä, osoittaisin totuuden,
missä epäilystä, auttaisin uskoon,
missä epätoivoa, nostaisin luottamukseen,
missä pimeyttä, loisin sinun valoasi,
missä surua, virittäisin ilon ja lohdutuksen.

Niin että, oi Mestari, en yrittäisi niin paljon
etsiä lohdutusta kuin lohduttaa muita,
hakea ymmärtämystä kuin ymmärtää toisia,
pyytää rakkautta kuin rakastaa muita,

sillä antaessaan saa,
kadottaessaan löytää,
unohtaessaan saa anteeksi,
kuollessaan nousee iankaikkiseen elämään.

Sinun käsiisi, Jumala, annan tämän päivän.
En voi tietää, mitä sillä on minun tai
rakastamieni ihmisten varalle,
mutta tiedän uskollisen rakkautesi
heitä ja minua kohtaan,
ja siihen perustan uskoni ja luottamukseni.
Aamen.

Opeta minua, Herra,
palvelemaan sinua tahtosi mukaan,
antamaan laskematta kustannuksia,
taistelemaan muistamatta haavoja
tekemään työtä kaipaamatta lepoa,
ahkeroimaan odottamatta muuta palkintoa
kuin tieto, että teen tahtosi,
Jeesuksen Kristuksen, Meidän Herramme
nimeen.
Aamen.

Partiotyttöjen Maailman Nälkä-rukous

Ruoasta maailmassa,
jossa monet kärsivät nälkää;
uskosta maailmassa,
missä monet vaeltavat pelossa;
ystävistä maailmassa,
missä monet kulkevat yksin:
kiitän sinua, oi Herra.

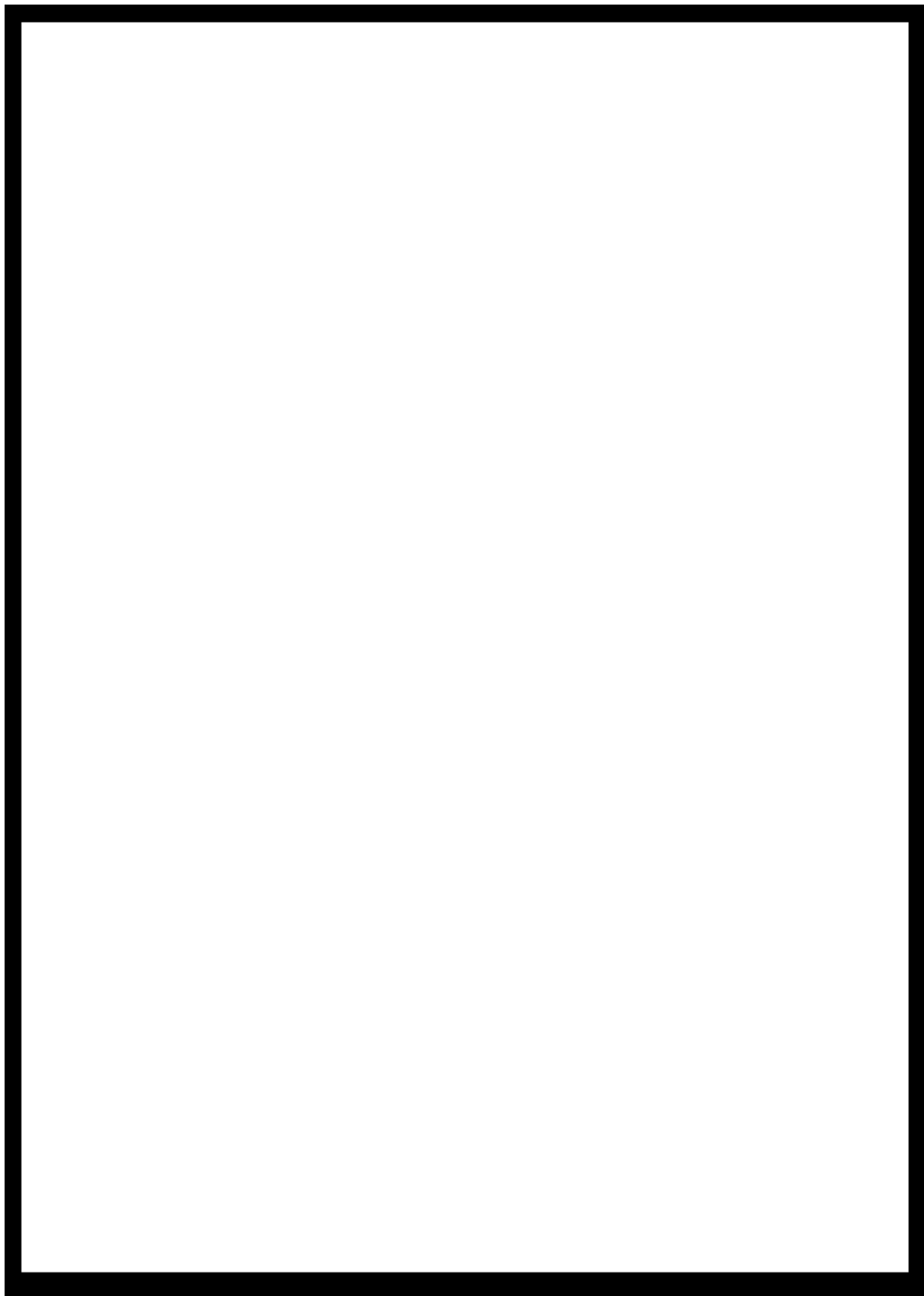
Koti on niin mainio keksintö,
että sinä, Herra, olet varmaankin sen takana.
Koti on paikka jossa voin olla oma itseni,
nauraa, riidellä, kiusoitella ja itkeä -
se on paikka, jossa voin olla luovasti
laiskotellen
tuntematta syyllisyyttä.
Kiitos kodista:
niin maanpäällisestä kodistani
kuin siitä, jonka olet valmistanut meille
taivaaseen.
Aamen.

Rauhanrukous

Kaikkivaltias Jumala, totuuden ja rauhan
lähde:
istuta jokaisen sydämeen syvä rakkaus
rauhaan,
johdata puhtaan ja rauhallisen viisautesi avulla
kaikkia niitä,
jotka maailman kansoja hallitsevat;
jotta sinun valtakuntasi veisi rauhaa eteenpäin,
kunnes koko maailma täyttyy sinun
rakkaudestasi;
Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeen.
Aamen.

Rakas Jumala,
tuntuu, että kaikki ovat saavuttaneet
jotain suurta.
Minä olen kokeillut sitä ja tätä,
mutta en ole missään erityisen hyvä.
Jumala, kelpaanhan silti sinulle?

Tätä sivua/tilaa voi käyttää oman rukouksen kirjoittamiseen, kopioimiseen, liimaamiseen tai piirtämiseen.

Ryhmän muistosivut

Kerätkää näille viimeisille sivuille terveisiä ja kommentteja ryhmästänne - tai jättäkää vaikkapa toisillenne jokin raamatunkohta muistoksi rippikoulusta!